

ΤΕΙ ΠΑΤΡΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΗΛΙΚΙΑΣ 12-17 ΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΔΙΚΟ ΧΩΡΟ

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΩΝ:
ΛΑΠΠΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΛΑΥΡΕΝΤΖΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ:
κ. ΑΤΑΛΟΓΛΟΥ ΚΩΝ/ΝΑ

ΠΑΤΡΑ - 2009

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ.....	1
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	2

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. 1.ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	4
1.2.ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ.....	5
1.3.ΟΡΙΣΜΟΙ	7
1.4.ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ.....	11
1.4.1.Προφίλ ανήλικου παραβάτη	15
1.4.3.Μορφές παραβατικότητας ανήλικου.....	19

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

2.1. ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΦΗΒΕΙΣ	21
2.1.1.Βιοσωματικός Τομέας.....	21
2.1.2.Γνωστικός Τομέας.....	22
2.1.3.Ψυχοσυναισθηματικός Τομέας.....	23
2.1.4.Κοινωνικός Τομέας.....	23

2.2ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ- ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ.....	27
2.2.1Χαρακτηριστικά του νεαρού παραβατικού ατόμου.....	27
2.2.1.1Γενετικές ανωμαλίες	27
2.2.1.2. Νευροφυσιολογικοί παράγοντες	28
2.2.1.3. Κληρονομικότητα	29
2.2.1.4.Ψυχικοί παράγοντες οφειλόμενοι σε μειωμένη Διανοητική ικανότητα.....	31
2.2.1.5. Ψυχαναλυτικοί παράγοντες.....	33
2.2.1.6. Διαταραχές προσωπικότητας.....	35
2.2.1.7. Άλλες οργανικές δυσλειτουργίες.....	37
2.3 ΠΕΡΙΒΑΛΟΝΤΙΚΟΙ –ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΟΔΗΓΟΥΝ ΣΤΗ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΑΝΗΛΙΚΟΥ.....	39
2.3.1. Οικογένεια.....	39
2.3.2. Περιοχή, γειτονία, πόλη.....	44
2.3.3. Σχολείο.....	45
2.3.4. Ομάδες Συνομηλίκων-Παρέα.....	47
2.3.5. Πολιτιστική διαφορετικότητα.....	49
2.3.6. Η σημασία του τρόπου αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου του ανήλικα και οι επιδράσεις των Μ.Μ.Ε.....	50
2.3.7. Μετανάστευση.....	51
2.4. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ.....	53
2.5. ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ.....	56

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

3.Η Αντιμετώπιση Του Ανήλικου Παραβάτη.....	60
3.1. Επίσημοι Φορείς Κοινωνικού ελέγχου και πρόληψη.....	60
3.1.1.Αστυνομική διεύθυνση ανήλικων.....	60
3.1.2.Δικαστήρια Επιμελητών Ανηλίκων.....	62
3.1.3. Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων.....	63
3.1.4. Εισαγγελία Ανηλίκων.....	67
3.1.5.Ιδρύματα Αγωγή.....	67
3.1.6. Σωφρονιστικά Καταστήματα Ανήλικο.....	69

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙV

4. Συμπεράσματα – Προτάσεις.....	70
4.1.Συμπεράσματα.....	70
4.2.Προτάσεις	70

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	74
--------------------------	-----------

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

- Ποινικός κώδικας
- Ατομικό δελτίο υπηρεσίας επιμελητών

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

- Πίνακας –Σχεδιαγράμματα.
- Εκθέσεις

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ

Με την ολοκλήρωση αυτής της μελέτης νοιώθουμε την υποχρέωση να ευχαριστήσουμε ορισμένους ανθρώπους. Καταρχήν, θέλουμε να ευχαριστήσουμε τη καθηγήτρια μας κ. Αταλόγλου Κωνσταντίνα που μας καθοδήγησε με τις γνώσεις και την εμπειρία της .Επίσης ευχαριστούμαι τη κ Παπαμιχαήλ Στέλλα για τη παροχή πολύτιμου υλικού (βιβλίων εγκληματολογίας), για τη διεκπεραίωση της πτυχιακής εργασίας. Τέλος ευχαριστούμε θερμά το οικογενειακό μας περιβάλλον που μας στήριξε σε αυτή την προσπάθεια με πολλαπλούς τρόπους. Η βοήθεια και η συμπαράσταση όλων ήταν καθοριστική.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Η μελέτη αυτή αφορά τη διερεύνηση της παραβατικότητας και το να γίνει αντιληπτή η έννοια της παραβατικότητας των ανηλίκων. Με τη βοήθεια της βιβλιογραφικής επισκόπησης και τη μελέτη των στοιχείων που δίνουν οι έρευνες που έχουν γίνει κατά καιρούς καταφέραμε να κατανοήσουμε το φαινόμενο αυτό. Έτσι λοιπόν με λίγα λόγια θα θέλαμε να σας κάνουμε γνωστό ποιο είναι το αντικείμενο της μελέτης .

Ξεκινώντας, το πρώτο κεφάλαιο στο οποίο περιέχονται 1. μια ανάλυση για το φαινόμενο της παραβατικότητας , 2. ο σκοπός για τον οποίο διεξήχθη αυτή η μελέτη και 3. οι ορισμοί του ανήλικου- εφήβου, της παραβατικότητας, εγκληματικότητας και του δικαίου ανηλίκων. Επίσης περιέχει το προφίλ του ανήλικου παραβάτη , κάποια στοιχεία – γνωρίσματα που μπορεί να έχει ένας ανήλικος παραβάτης και οι μορφές παραβατικότητας στις οποίες προβαίνουν οι ανήλικοι.

Ακολουθεί το δεύτερο κεφάλαιο στο οποίο μελετώνται σύμφωνα με διάφορους θεωρητικούς τα γενικά χαρακτηριστικά της εφηβείας. Πιο συγκεκριμένα, γίνεται αναφορά στον βιοσωματικό τομέα , το γνωστικό, το ψυχοσυναισθηματικό και το κοινωνικό τομέα.

Επίσης, ακολουθούν οι θεωρητικές προσεγγίσεις και οι ερμηνευτικοί παράγοντες, δηλαδή παράγοντες όπως οι γενετικοί, κληρονομικοί, ψυχικοί, ψυχαναλυτικοί, επίσης πολύ σημαντικό ήταν να γίνει αφορά και στους περιβαλλοντικούς παράγοντες, οικογένεια, σχολείο, παρέες την περιοχή και την πόλη καθώς και κατά πόσο επηρεάζει η διαδικασία της μετανάστευσης τους ανήλικες ώστε να προβούν σε κάποια παραβατική ενέργεια.

Ακολουθεί μετά η ελληνική νομοθεσία για τους ανηλίκους καθώς και κάποιες ευρωπαϊκές νομοθετικές ρυθμίσεις.

Στο τρίτο κεφάλαιο καταγράφονται οι υπηρεσίες και φορείς που λειτουργούν και είναι αρμόδιες για τη μεταχείριση του ανήλικου παραβάτη είτε αφορούν τη καταστολή είτε τη πρόληψη. Αυτές έτσι όπως μελετήθηκαν είναι η αστυνομία ανηλίκων, τα δικαστήρια ανηλίκων, η υπηρεσία επιμελητών ανηλίκων, η εισαγγελία ανηλίκων, τα ιδρύματα αγωγής καθώς και τα σωφρονιστικά καταστήματα.

Τέλος ακολουθούν κάποια συμπεράσματα και προτάσεις όσον αφορά την παραβατικότητα των ανηλίκων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. 1. ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι η μελέτη της παραβατικότητας των ανηλίκων ηλικίας 12-17 ετών, στον ελλαδικό χώρο, καθώς και η παρουσίαση του υπάρχοντος νομοθετικού πλαισίου σε σχέση με την ποιότητα και ποσότητα των παρεχομένων προς τον ανήλικο υπηρεσιών.

Επιμέρους στόχοι :

- Η παρουσίαση των γενικών χαρακτηριστικών της εφηβικής ηλικίας μέσα από τους διάφορους τομείς ανάπτυξης του εφήβου.
- Ο εντοπισμός των αιτιολογικών παραγόντων της παραβατικότητας των ανηλίκων τόσο σε ατομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο.
- Η παρουσίαση του νομοθετικού πλαισίου που αφορά τον ανήλικο παραβάτη.
- Η μελέτη του ρόλου των εργαζομένων σε υπηρεσίες που αφορούν τον ανήλικο παραβάτη.
- Η αναφορά σε όλες τις υπηρεσίες που σχετίζονται με τον ανήλικο παραβάτη στους τομείς της αντιμετώπισης της προστασίας και της πρόληψης.
- Η συσχέτιση μεταξύ της υπάρχουσας νομοθεσίας και της εφαρμογής της μέσα από της αρμόδιες υπηρεσίες.

1.2. ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Από τις αρχές τις δεκαετίας του 1990 στην Ευρωπαϊκή Ένωση παρατηρείται η συνεχής αύξηση της λεγόμενης μικρομεσαίας εγκληματικότητας. Είναι ενδιαφέρον ότι η εγκληματικότητα των ανηλίκων έχει τα πρωτεία σ' αυτή την εξέλιξη σε όλες τις χώρες της Ε. Ε.

Πιο συγκεκριμένα, σε χώρες όπως η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία και η Μεγάλη Βρετανία η εγκληματικότητα των ανηλίκων ξεπερνά το 20% της συνολικής εγκληματικότητας. (Αλεξιάδη-Στέργιου, 1989, σ. 50) Ολοένα και μεγαλύτεροι αριθμοί νέων διολισθαίνουν προς τη συστηματική κοινωνική απειθαρχία. Ένα δε μικρότερο, αλλά αυξανόμενο μέρος αυτών , διολισθαίνει στην παραβατικότητα, ακόμα και τη σοβαρή εγκληματικότητα.(ο.π, σ. 51)Το πρόβλημα εμφανίζεται και ως κρίση των θεσμών η οποία δεν φαίνεται να είναι παροδική. Οι γονείς περιορίζουν τη φροντίδα τους προς τα παιδιά, αλλά και χάνουν το κύρος τους απέναντί τους. Το σχολείο και η γειτονιά υποχωρούν ως θεσμοί που προσφέρουν συνοχή φροντίδα και νόημα στη ζωή και σκοπούς για το μέλλον. Στις συνθήκες αυτές, συχνά το παιδί βρίσκεται σε κατάσταση ανομίας και μόνιμης απογοήτευσης και οργής.(Αρτινοπούλου , 2001, σ. 30).

Στην Ευρώπη και άλλες χώρες, η «δεύτερη γενιά» μεταναστών χαρακτηρίζεται από πολύ υψηλότερη παραβατικότητα και σκληρή εγκληματικότητα σε σύγκριση με άλλες κατηγορίες ανηλίκων.Είναι ενδιαφέρον ότι η εγκληματικότητα των ανηλίκων στις ευρωπαϊκές χώρες (και την Ελλάδα) παρουσιάζει νέες μορφές που δεν έχουν συναντηθεί στο παρελθόν και μάλιστα σ' αυτές τις κλίμακες. Αυξάνονται η απειθαρχία. Η επιθετική συμπεριφορά, η σχολική και εξωσχολική βία. Επίσης, αυξάνονται τα συμμοριακά φαινόμενα και η ανάπτυξη μιας «κουλτούρας

του δρόμου» που αντιτίθεται στην «κουλτούρα της πειθαρχίας των θεσμών».Στις μεγάλες πόλεις εμφανίζονται στέκια νέων με αυξανόμενα στοιχεία παραβατικότητας που φοβίζουν τους περαστικούς και τους περιοίκους. Η εκτεταμένη χρήση ναρκωτικών και αλκοόλ - που αγγίζει και ηλικίες παιδιών του Δημοτικού - εντείνει την κατάσταση. Οι μορφές αυτές παίρνουν ένα συστηματικό και μόνιμο χαρακτήρα. χάνοντας το συνηθισμένο παλαιότερα συγκυριακό και ευκαιριακό τους χαρακτήρα της «νεανικής ανεμελιάς».

Ως προς την παραβατικότητα των ανηλίκων, η Ελλάδα ακολουθεί τις ευρύτερες εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση με μια καθυστέρηση μεταξύ δύο και πέντε ετών. Μέχρι στιγμής, χαρακτηρίζεται από μικρότερα μεγέθη ανήλικης παραβατικότητας, αλλά συγχρόνως και από μian ισχυρή δυναμική διαφοροποίησης και ανόδου.

Το φαινόμενο της παραβατικότητας ανηλίκων είναι πολυσύνθετο και πολυδιάστατο και η αντιμετώπιση του, απαιτεί δράση σε διάφορα επίπεδα, επίπεδο οικογένειας, εκπαίδευσης (σχολείο), ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος, μέσω μαζικής ενημέρωσης, τεχνολογίας, ποινικής δικαιοσύνης, ψυχαγωγίας.(Baldwin, 2000 σ. 70)

3. ΟΡΙΣΜΟΙ

Στην παρούσα μελέτη θα γίνει αναφορά σε όρους που σχετίζονται με την παραβατικότητα των ανηλίκων. Ειδικότερα, αναφέρονται όροι όπως ανήλικος, εγκληματικότητα, και παραβατικότητα.

α) Εφηβεία- Έφηβος-Ανήλικος

Η εφηβεία είναι "η τελευταία φάση της ανάπτυξης, το τελευταίο στάδιο στην πορεία του ατόμου προς την ωριμότητα". Είναι μια "μεταβατική περίοδος" με ιδιαίτερα όμως χαρακτηριστικά (Παρασκευόπουλος,1985 τομ.4,σελ.11).

Ο Hadfield αναφέρει πως ο όρος αυτός αφορά άτομα ηλικίας 12 έως 18 ετών.

Επίσης, υποδιαιρεί την εφηβεία σε 3 στάδια: α) Την περίοδο της ενήβωσης (12-14), όπου κυριαρχεί το "συμμοριακό πνεύμα" ενώ ταυτόχρονα παρουσιάζεται και ραγδαία ανάπτυξη των οργανικών σεξουαλικών χαρακτηριστικών, β) τη μεταβατική περίοδο (γύρω στα 15) όπου ο έφηβος μεταπηδά από την ομοφυλόφιλη στην ετεροφυλόφιλη φάση και γ) την κυρίως εφηβεία (16-18) όπου κύριο χαρακτηριστικό είναι η ετεροφυλοφιλία και ο ιδεαλισμός (Hadfield,1994, σελ.244).

Επίσης ως εφηβεία ορίζεται η περίοδος ανάπτυξης του ατόμου ανάμεσα στην ήβη και την ωριμότητα. Ορίζονται τα 12 χρόνια ως ηλικία έναρξης της εφηβικής περιόδου και τα 21 χρόνια σαν ηλικία τερματισμού της. Στη φάση αυτή αλληλεπιδρούν οι συναισθηματικές, οι ηθικές, οι νοητικές και οι σωματικές αλλαγές και γι' αυτό η περίοδος αυτή αποκτά ξεχωριστή ψυχολογική σημασία.(Χουντουμάδη και Πατεράκη,1997, σελ.19).

Από Νομικής πλευράς κατά το άρθρο του νόμου 121 του Ελληνικού Ποινικού Κώδικα, οριοθετούνται ως "έφηβοι" οι ανήλικοι ηλικίας 12-17 ετών. Διευκρινίζεται πως τα 12 και τα 17 έτη θα πρέπει να είναι συμπληρωμένα. Στο ίδιο άρθρο ως ανήλικοι προσδιορίζονται εκείνοι οι οποίοι βρίσκονται στην ηλικία των 7 έως 17 ετών. Εκείνοι οι οποίοι βρίσκονται σε ηλικία κάτω των 7 ετών, καλούνται "παίδες".

Η εφηβεία είναι η περίοδος των αντιδράσεων, των αναδιαρθρώσεων, της αναζήτησης και της σύγχυσης (Παπαιωάνου,2000, σελ.69).

Στην παρούσα μελέτη, η εφηβεία αποτελεί ένα «σύμπλεγμα σωματικών, ψυχολογικών, ρελατιβιστικών και κοινωνικών παραγόντων» στους οποίους οφείλεται η «βαθμιαία μεταβολή της προσωπικότητας» του εφήβου (Εγκυκλοπαίδεια «Το παιδί μας», σελ. 22). Η μελέτη αυτή αναφέρεται σε εφήβους ηλικίας 12 έως 17 ετών οπότε όλες οι θεωρίες που περιέχονται αφορούν τους ανήλικους της συγκεκριμένης ηλικιακής περιόδου.

β) Εγκληματικότητα – Έγκλημα

Η εγκληματικότητα καθορίζεται συνήθως από κοινωνικές διαδικασίες ποινικοποίησης ή αποποινικοποίησης και την εδραίωση στη συνείδηση των μελών της κοινωνίας των κανόνων περί Δικαίου(Γαλάνη Ν. 1989, σ.232),

Σύμφωνα με τους επιστήμονες αποτελεί μορφή κοινωνικής παθογένειας. Σχετίζεται με την συχνότητα και τη φύση των εγκλημάτων, των πράξεων. δηλαδή εκείνων που συνιστούν σοβαρές παραβιάσεις των κοινωνικών κανόνων που αποδέχεται ένα κοινωνικό σύνολο και οι οποίες χαρακτηρίζονται ανεπίτρεπτες (Βασιλείου και Σταματάκη 1992, σ. 112-113)

Σύμφωνα πάντα με τους Βασιλείου και Σταματάκη Ν. το έγκλημα θεωρείται μια "ακραία μορφή αποκλίνουσας συμπεριφοράς η οποία προσβάλλει τους κοινωνικούς κανόνες και τις αξίες που η κοινωνία θεωρεί θεμελιώδεις για τη διατήρηση και τη συνοχή της".(ο.π. σελ. 113)

Η νεανική εγκληματικότητα ή παραβατικότητα των ανηλίκων είναι φαινόμενο σύνθετο με πολλές όψεις: 1.φαινόμενο ατομικό, 2.φαινόμενο διατομικό και 3.φαινόμενο κοινωνικό. Παρουσιάζει μια πολυμορφία που δεν μπορεί να περιοριστεί σε καμία ενιαία θεωρία ή μεθοδολογία". Αναφέρει επίσης πως από όποια σκοπιά και να δούμε τον ανήλικο παραβάτη (κοινωνιολογική, νομική, ψυχολογική) πάντα ενυπάρχει η σχέση μεταξύ ατόμου και κοινωνίας "μια σχέση διαλεκτική, στη σύνθεση της οποίας οι προσδοκίες, οι δυνάμεις συντήρησης και αμφισβήτησης έρχονται σε μια διαρκή σύγκρουση και μια διαρκή σύμπνοια." Στην παρούσα μελέτη υιοθετείται η παραπάνω άποψη της Μπεζέ διότι αγγίζει το φαινόμενο αυτό όχι μονοδιάστατα αλλά πολυπαραγοντικά. (Μπεζέ, 1985,σ.111)

γ) Παραβατικότητα-παραβάτης

Ως ορισμός της παραβατικότητας των νέων είναι η συμπεριφορά εκείνη που παραβαίνει τα κοινωνικά παραδεκτά όρια, τους κοινωνικούς κανόνες

(Γεωργιάδη, Καπετανάκη, Παπαφλέσσα 1996, σ.55).

Οι εν δυνάμει παραβάτες είναι όλοι οι έφηβοι που ζουν κάτω από δυσμενείς κοινωνικές συνθήκες και έχουν τις ίδιες ακάλυπτες ανάγκες με τους παραβάτες. (Παπαμιχαήλ Π., Σαμουρίδου, 1998, σ.666).

δ) Δίκαιο ανηλίκων

Σύμφωνα με το δίκαιο ανηλίκων με γενική, ευρεία έννοια «είναι ένα σύνολο κανόνων δικαίου που ρυθμίζουν τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις

και την προστασία των ανηλίκων αλλά και της κοινωνίας γενικότερα, στο μέτρο που η διατήρηση και εξέλιξη της συναρτάται με τη διαφύλαξη των νεότερων μελών της. Με αυτή την ευρεία έννοια το δίκαιο ανηλίκων περιλαμβάνει κανόνες τόσο ιδιωτικού όσο και δημοσίου δικαίου» (Σπινέλλη ,1992,σ. 19).

Στην παρούσα μελέτη, χρησιμοποιείται η στενή, ειδική έννοια του όρου «δίκαιο ανηλίκων» το οποίο «περιλαμβάνει το σύνολο των κανόνων ουσιαστικού και δικονομικού ποινικού δικαίου οι οποίοι αναφέρονται κυρίως στα ανήλικα άτομα δράστες, αλλά και στις ποινικές και αστικές ρυθμίσεις που προστατεύουν τα ανήλικα θύματα εγκλημάτων» (ο.π. σ. 26-27).

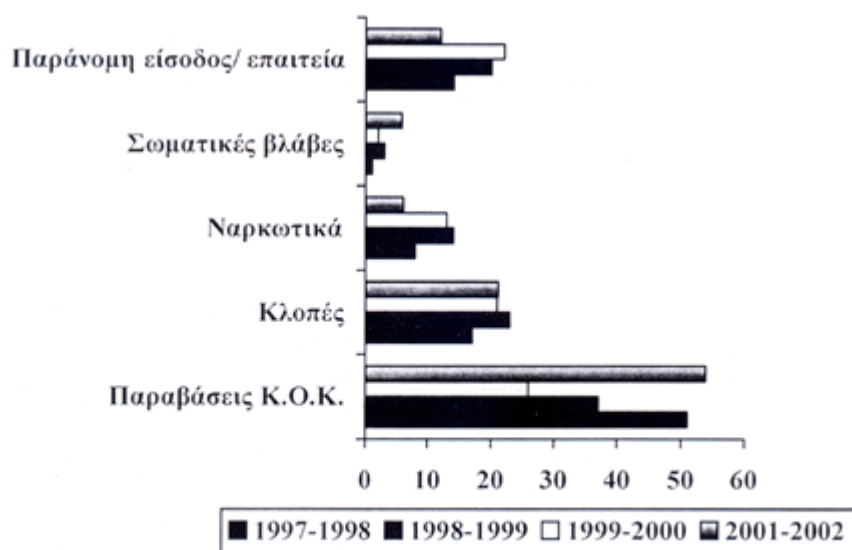
1.4. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

1.4.1. Η έκταση του φαινομένου της νεανικής παραβατικότητας στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στατιστικά στοιχεία της Υποδιεύθυνσης Προστασίας Ανηλίκων του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης κατά τη δεκαετία 1990-1999 δεν παρατηρείται αξιοσημείωτη αύξηση της νεανικής παραβατικότητας. Παρόλα αυτά η συμμετοχή των ανηλίκων στη συνολική εγκληματικότητα εμφανίζει μια σταθερά ανοδική τάση, από το 12.9% (1990) στο 16.7% (1999), χωρίς όμως να φτάνει στα επίπεδα των άλλων Ευρωπαϊκών χωρών. Για παράδειγμα, το 1993 ο αριθμός των νέων κάτω των 21 ετών, που καταδικάστηκαν για πράξεις ποινικών αδικημάτων, αντιστοιχούσε περίπου στο 14% του συνολικού αριθμού των καταδικαστικών αποφάσεων ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στο Ηνωμένο Βασίλειο ήταν το 46%.

Τρεις είναι οι βασικότερες κατηγορίες αδικημάτων που διαπράττονται από εφήβους (13-17 ετών) και μετεφήβους (18-20 ετών). Το μεγαλύτερο ποσοστό ανήκει στις παραβάσεις ειδικών ποινικών νόμων, όπως του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας (Κ.Ο.Κ.), του νόμου περί των ναρκωτικών, της παράνομου εισόδου στη χώρα καθώς και η επαιτεία. Αυτές οι παραβάσεις συνήθως ξεπερνούν το 70% του συνόλου των περιπτώσεων. Ακολουθούν τα αδικήματα κατά της ιδιοκτησίας - ιδίως, οι κλοπές και οι "κλοπές χρήσης" δικύκλων ή αυτοκινήτων - περί το 20% και έπεται ως τρίτη κατηγορία η πρόκληση σωματικών βλαβών σε ποσοστό από 2 έως 10% (βλέπε Διάγραμμα 1). Ο Κουράκης σε μια συστηματική επισκόπηση των στατιστικών στοιχείων από το 1984 έως το 1995, σημειώνει, ειδικότερα για την ηλικιακή ομάδα των 13-17 ετών, μια ελαφρά ανοδική

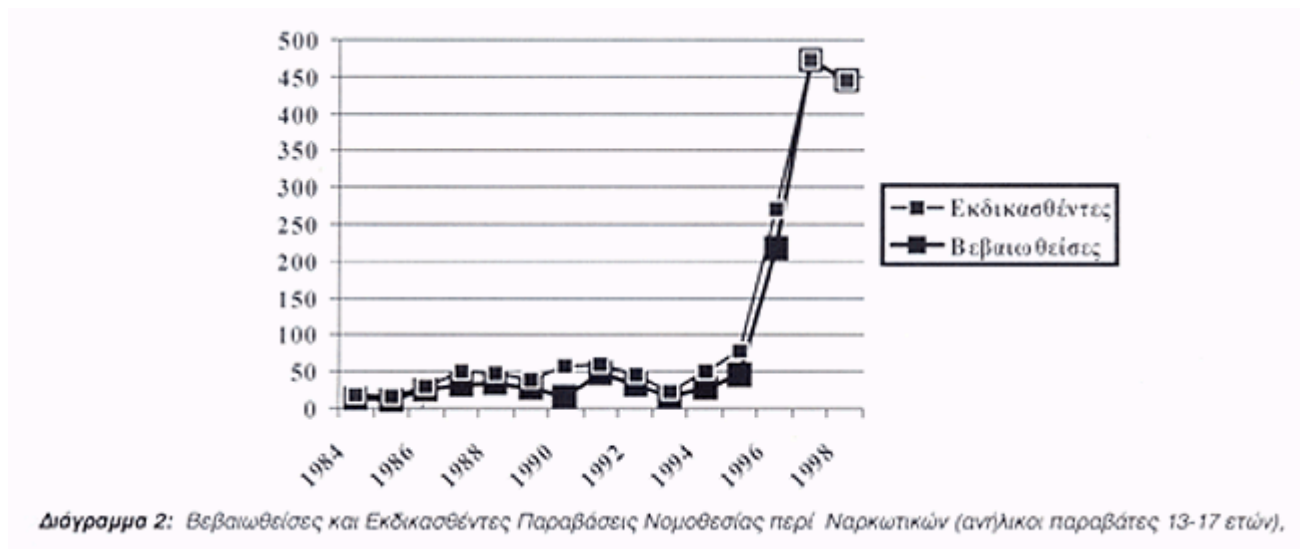
τάση στο ποσοστό πρόκλησης σωματικών βλαβών καθώς και στο ποσοστό φθοράς/ιδιοποίησης ξένης ιδιοκτησίας. Επισημαίνει επίσης μια αυξητική τάση στις παραβάσεις ειδικών ποινικών νόμων, που οφείλεται κυρίως στις παραβάσεις Κ.Ο.Κ, οι οποίες όμως δεν μπορούν από μόνες τους να αποτελέσουν σοβαρή ένδειξη για τη διαχρονική αύξηση της "εγκληματικότητας" των εφήβων. Για τα δε σοβαρά αδικήματα (ανθρωποκτονίες και σωματικές βλάβες από πρόθεση, βιασμούς και ληστείες) συμπεραίνει ότι η εγκληματικότητα των εφήβων δεν εμφανίζει αυξητική ή φθίνουσα τάση, κυμαίνεται δε σε χαμηλά επίπεδα. Ανάλογα συμπεράσματα βγαίνουν από την επισκόπηση των στοιχείων για την ένδικη παραβατικότητα που δόθηκαν από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος (Ε.Σ.Υ.Ε.) για την περίοδο 1992-1996. Τα στοιχεία δεν εμφανίζουν στατιστικά σημαντικές αυξομειώσεις στην αποτύπωση των αδικημάτων, ούτε απεικονίζουν μια ανησυχητική έξαρση της νεανικής παραβατικότητας.

Διάγραμμα 1: Ποσοστό καταδικασθέντων ανηλίκων κατά κυριότερες κατηγορίες αδικημάτων (Δικαστήριο Ανηλίκων Αθηνών 1997-2002).

Παρά το γεγονός ότι με την ψήφιση της νέας νομοθεσίας περί ναρκωτικών (1987) υπάρχει μια γενικότερη τάση να αποφεύγεται στην

πράξη η σύλληψη ή/και η ποινική αντιμετώπιση των απλών χρηστών, αξίζει να επισημανθεί η σαφής αυξητική τάση των εφήβων που υποκύπτουν σε παραβάσεις της νομοθεσίας περί ναρκωτικών μετά το 1996 (βλέπε Διάγραμμα 2). Σημειώνεται ότι η χρήση ουσιών από τους μαθητές είναι αρκετά υψηλή και τοποθετείται περίπου στο μέσο όρο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η καταγεγραμμένη παραβατικότητα των ανηλίκων στην Ελλάδα δεν υποδηλώνει την ύπαρξη οργανωμένων ομάδων ("συμμοριών"). Συγκεκριμένα από τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν την περιοχή της Αττικής προκύπτει, ότι τα αδικήματα διαπράττονται από έναν μόνο ανήλικο σε ποσοστό 83.7%, οι δράστες ανά αδίκημα είναι δύο σε ποσοστό 12.5%, ενώ σε ένα πολύ μικρό ποσοστό (3.9%) οι δράστες ανά αδίκημα είναι τρεις και άνω. Εντούτοις, μία πρόσφατη έρευνα στο λεκανοπέδιο Αττικής έδειξε ότι αφενός μεν το 7.1% των ερωτηθέντων μαθητών Λυκείου θεωρούσαν ότι ανήκαν σε μία "οργανωμένη" ομάδα με συλλογική παραβατική δράση, αφετέρου δε ότι το 47.6% του συνολικού δείγματος ανέφερε ότι είχε δεχθεί απειλή επίθεσης ή και επίθεση (bullying) από περισσότερους από έναν συνομήλικούς τους με στόχο τον εκφοβισμό ή τον εκβιασμό ή την απόσπαση χρηματικού ποσού. Το δε

60% δήλωσε ότι γνωρίζει κάποιο άλλο πρόσωπο που έχει δεχθεί ανάλογη επίθεση. Κατά την έρευνα αυτή κανένα από τα θύματα επίθεσης δεν ανέφερε τέτοιο γεγονός στις αρχές του σχολείου, γεγονός που υποδηλώνει κατά κάποιο τρόπο φόβο των συνεπειών αυτής της γνωστοποίησης καθώς και τις αδυναμίες επιτήρησης στο σχολικό σύστημα. Είναι γνωστό ότι το φαινόμενο bullying στα σχολεία είναι αναγνωρισμένο ως αντικείμενο διεπιστημονικής διερεύνησης και άπτεται της παραβατικής συμπεριφοράς (οργανωμένης ή μη) των νέων. (<http://www.elesme.gr>, 2009)

Η εντύπωση λοιπόν που δημιουργείται από τις επίσημες στατιστικές όσον αφορά την περιορισμένη έκταση της νεανικής παραβατικότητας μεταβάλλεται, εάν επικεντρωθούμε σε έρευνες αυτό-ομολογούμενης παραβατικότητας. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα αποτελέσματα της έρευνας της ομάδας Σπινέλλη στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας. Συγκεκριμένα, το 34.9% των ερωτηθέντων, ηλικίας 14-21 ετών, παραδέχθηκε ότι κατά την προηγούμενη χρονιά (one-year prevalence) είχαν τελέσει αξιόποινες πράξεις κατά της ιδιοκτησίας (κλοπή από κατάστημα, σχολείο, κλοπή αυτοκινήτου, κλπ), ενώ το ποσοστό έφθασε στο 65.3%, όταν ρωτήθηκαν αν τέλεσαν παρόμοιες πράξεις κάποια στιγμή στο παρελθόν (life-time prevalence). (ο.π., 2009)

1.4. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

1.4.1. Προφίλ ανήλικου παραβάτη

Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε 20 εφήβους παραβάτες του νόμου, ηλικίας 15-17 ετών, προέκυψε πως οι περισσότεροι γεννήθηκαν σε μεγάλο αστικό κέντρο οι 17 στους 20 προήλθαν από νόμιμο γάμο, οι περισσότεροι από πολυμελείς οικογένειες (Μπεζέ,1985, σ.21).

Σε 11 περιπτώσεις οι σχέσεις μεταξύ των γονιών ή μεταξύ γονιών-εφήβου χαρακτηρίζονται ως διαταραγμένες (περιλαμβάνονται έντονες διαφωνίες, καυγάδες, εγκατάλειψη οικογενειακής στέγης από έναν από τους δύο γονείς και διαζύγια). Μόνο σε 4 περιπτώσεις παρατηρείται φυσιολογική-ομαλή οικογενειακή κατάσταση. Σε 6 εφήβους αναφέρονται ομοφυλοφιλικές τάσεις και μόνον σε 3 χρήση τοξικών ουσιών. Οι 10 έφηβοι έζησαν αρκετό διάστημα της ανήλικης ζωής τους εκτός της οικογένειάς τους. Όσον αφορά στο επίπεδο της εκπαίδευσης τους, 7 έφηβοι κατάφεραν να τελειώσουν μόνο το δημοτικό, στο γυμνάσιο πήγαν 5 άτομα (αποφοίτησαν τα 2) ενώ οι 5 θεωρείται ότι έχουν ανεπαρκείς σχολικές γνώσεις.(Μπεζέ , σ. 22)

Ο Κ. Μάνος διακρίνει πως οι απροσάρμοστοι και εγκληματίες έφηβοι παρουσιάζουν σχετικά χαμηλό δείκτη νοημοσύνης δηλαδή 92 κατά μέσο όρο και πως η παιδική τους ηλικία ήταν προβληματική. Επίσης, αναφέρει πως είναι υπερκινητικοί, δεν έχουν αυτοέλεγχο, είναι εξωστρεφείς, τους αρέσει η περιπέτεια, υποβάλλονται εύκολα, έχουν ισχυρό μυϊκό σύστημα, συναισθηματική αστάθεια, αλλαγή διαθέσεων, έντονη τάση ονειροπόληση, τάση απαισιοδοξίας, ανεπάρκειας, ενοχής, μειονεξίας και ανησυχιών (Μάνος,2000,σ.235).

Σε έρευνα των Hearly και Bronner διαπιστώθηκε πως οι απροσάρμοστοι έφηβοι έδειξαν από μια από τις παρακάτω συναισθηματικές διαταραχές:

- I. Έντονη αίσθηση απόρριψης, αποστέρησης, ανασφάλειας, μη κατανόησης και μη ύπαρξης αγάπης.
- II. Αίσθηση πως δεν τους έχουν συμπεριφερθεί στοργικά.
- III. Αίσθηση ανεπάρκειας και κατωτερότητας στην οικογένεια, το σχολείο και τις παρέες.
- IV. Αίσθηση δυσφορίας για τις διαφωνίες στο σπίτι, για την άσχημη συμπεριφορά των γονιών σε θέματα πειθαρχίας και τάξης.
- V. Αίσθηση ζήλιας για τα άλλα αδέρφια ή αίσθηση ότι παραγκωνίζονται από την οικογένεια για χάρη άλλων μελλόν που ευνοούνται.
- VI. Αίσθηση συγκεχυμένης δυστυχίας που οφείλεται σε μια εσωτερική πάλη που συνήθως είναι αδικαιολόγητη.
- VII. Συνειδητή ή ασυνείδητη αίσθηση ενοχής για προηγούμενες ενέργειες απροσαρμοστίας. (ο.π. σ. 238)

Σε έρευνα των Πανεπιστημίων Θεσσαλονίκης, Γερμανίας και Ολλανδίας αναφέρεται πως ο παραβάτης έφηβος είναι συνήθως πολύ χαμηλού μορφωτικού επιπέδου αφού το 63% αυτών εγκαταλείπουν το σχολείο και πως με την εισαγωγή τους στην αγορά εργασίας υφίστανται όλων των ειδών τις κακοποιήσεις, σωματικές, ψυχολογικές, σεξουαλικές (Παπαϊωάννου,2000,σ.84,86).

Σύμφωνα με στοιχεία της Γενικής Γραμματείας Λαϊκής Επιμόρφωσης που προέκυψαν από τη συμμετοχή ανηλίκων αποφυλακισμένων (15-19 ετών) σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, η πλειοψηφία τους γεννήθηκε στην περιοχή της πρωτεύουσας και όλοι σχεδόν ήταν άγαμοι. Όσο αφορά στο επάγγελμα των γονέων, οι περισσότεροι είχαν οικονομικά ενεργό πατέρα ενώ ο μεγαλύτερος αριθμός των μητέρων ήταν νοικοκυρές δηλαδή οικονομικά μη ενεργές.

Ο Sheldon, σε έρευνα που διεξήγαγε σε τέσσερις χιλιάδες νέους και σε διακόσιες χιλιάδες ανήλικους παραβάτες, προσπάθησε να επιβεβαιώσει

την ύπαρξη τριών βασικών μορφολογικών τύπων (παραβατικών ανηλίκων). Ειδικότερα, υπάρχει:

- I. ο σπλαγχοτικός τύπος, ο οποίος διακρίνεται για την νοθρότητα, την αγάπη προς τις ανέσεις, την κοινωνικότητα, την τάση για ευθυμία και ευζωία.
- II. Ο σωματοτονικός τύπος, στον οποίο επικρατεί η επίδειξη μυϊκής ισχύος .
- III. Ο εγλεφαλοτονικός τύπος στον οποίο δεσπόζει η επιφυλακτικότητα, η διστακτικότητα και η αποφυγή επίδειξης και αυτοπροβολής.

Κατά τις Σαμουρίδου και Παπαμιχαήλ τρία είναι τα σημαντικά χαρακτηριστικά του ανήλικου παραβάτη:

- I. Η ύπαρξη πολύ χαμηλού μορφωτικού επιπέδου.
- II. Η ανύπαρκτη επαγγελματική εκπαίδευση.
- III. Η ύπαρξη ενός προβληματικού έως ανύπαρκτου οικογενειακού περιβάλλοντος (Γεωργούλας, 2000, σ.47)

Σε άρθρο της Τσαγκάρη Μ. αναφέρονται δύο κατηγορίες ανηλίκων που κάνουν χρήση βίας και επιθετικότητας με θύματα συνομηλίκους τους:

- Παραχαϊδευμένος, κακομαθημένος, υπερπροστατευμένος, του οποίου οι γονείς αισθάνονται ότι το παιδί τους δεν μπορεί να κάνει κανένα λάθος. Είναι άτομο συνήθως εγωκεντρικό που επιτίθεται εάν κάποιος σταθεί εμπόδιο στον τρόπο ζωής, τις επιθυμίες και τα σχέδια του.
- Αυτός που έχει υπάρξει και ο ίδιος θύμα κάποιας μορφής κακοποίησης ή παραμέλησης. Συνακόλουθα, ο νεαρός-θύτης αισθάνεται ανεπαρκής, και υποτιμημένος (Τσαγκάρη,2003, σ. 29).

Τα κοινά χαρακτηριστικά που παρουσιάζουν οι έφηβοι αλλά και τα παιδιά οι οποίοι εκδηλώνουν επιθετική συμπεριφορά είναι τα παρακάτω :

- Αισθάνονται ανεπάρκεια και μειονεξία ως προς την αντιμετώπιση γεγονότων της καθημερινότητας
- Πιθανότατα, έχουν υποστεί ανάλογη συμπεριφορά τα ίδια, μέσα στο οικογενειακό και ευρύτερο περιβάλλον τους.
- Προέρχονται από οικογένειες οι οποίες «εκθειάζουν» τις «αρετές» και τα οφέλη τέτοιων συμπεριφορών.
- Είναι τα ίδια «θύματα» κάποιας μορφής κακοποίησης.
- Δεν ξέρουν πώς να εσωτερικεύσουν/ εκφράσουν τα συναισθήματα τους, ή δεν τους επιτρέπεται να το κάνουν.
- Δεν επιτυγχάνουν «επιθυμητές» σχολικές επιδόσεις.
- Είναι ίσως άτομα που έχουν μάθει «να γίνεται πάντα το δικό τους», θεωρούν τα πάντα αυτονόητο δικαίωμα τους, ενώ κάθε τι και καθένας που δεν ανταποκρίνεται ανάλογα θα υποστεί τις οδυνηρές συνέπειες.
- Κάποια άλλα παιδιά, απλά ικανοποιούνται να είναι αρχηγοί και «εδραιώνουν» το status τους μέσω τέτοιων εκφοβιστικών / παραβατικών συμπεριφορών προς τους ανυπάκουους. Είναι άτομα με αυτοπεποίθηση, αλλά έντονα ενοχλητικά και αντιπαθητικά για τους συνομήλικους τους, που δεν τους θεωρούν «ισότιμους».
- Υπάρχουν, τέλος, οι ανήλικοι «περιστασιακοί» θύτες, αυτοί δηλαδή που εκδηλώνουν τέτοιες συμπεριφορές μόνο εάν ή όταν κάποιο στρεσογόνο ή τραυματικό γεγονός συμβαίνει στους ίδιους ή το οικείο περιβάλλον τους στο οποίο αδυνατούν να αντεπεξεχθούν εποικοδομητικά. (ο.π. σ. 34-35).

Συμπερασματικά, τα χαρακτηριστικά εκείνα που διαμορφώνουν το προφίλ του ανήλικου παραβάτη, όπως προκύπτουν από τις παραπάνω μελέτες, είναι κυρίως η ύπαρξη χαμηλού μορφωτικού επιπέδου και η παρουσία ενός δυσλειτουργικού οικογενειακού περιβάλλοντος.

1.4.3.Μορφές παραβατικότητας ανηλίκων

Σε ότι αφορά τα στοιχεία σχετικά με την παραβατικότητα των ανηλίκων αυτά προέρχονται από τις αστυνομικές αρχές που επιλαμβάνονται και όχι από τις δικαστικές αρχές οι οποίες ασκούν την ποινική δίωξη. Θα πρέπει φυσικά να ληφθεί υπόψη ότι τα στατιστικά δεδομένα τα οποία αφορούν ανηλίκους που κατηγορήθηκαν από τις αστυνομικές αρχές δεν είναι αντιπροσωπευτικά των πραγματικών διαστάσεων του φαινομένου της παραβατικότητας ανηλίκων.

Από τα τηρούμενα στοιχεία, δεν παρουσιάζονται ιδιαίτερες αυξομειώσεις στις περιπτώσεις παραβατικότητας ανηλίκων από το έτος 1999 μέχρι το 2003. Από μια σύντομη ανάλυση αυτών των στοιχείων προκύπτει ότι:

- i. Η συντριπτική πλειοψηφία των ανήλικων εγκληματιών διαπράττει παραβάσεις του Κ.Ο.Κ.(Ν.2696/99).
- ii. Η συντριπτική πλειοψηφία των συλληφθέντων ανηλίκων σε όλα τα εγκλήματα είναι 13-17 ετών.
- iii. Μετά τα εγκλήματα του Κ.Ο.Κ. ακολουθούν οι κλοπές (απλές & διακεκριμένες), παραβάσεις του νόμου περί αλλοδαπών, του νόμου περί ναρκωτικών και η επαιτεία.
- iv. Στις κλοπές και στα ναρκωτικά η συντριπτική πλειοψηφία των ανηλίκων δραστών είναι ημεδαποί, ενώ στην επαιτεία και στις παραβάσεις του νόμου περί αλλοδαπών η συντριπτική πλειοψηφία είναι αλλοδαποί.
- v. Σε όλα τα εγκλήματα το ποσοστό των δραστών αγοριών είναι κατά πολύ μεγαλύτερο από αυτό των κοριτσιών, εκτός από το έγκλημα της επαιτείας όπου τα αγόρια υπερτερούν πολύ λιγότερο ενώ τα έτη 2002 και

2003 τα ποσοστά είναι μοιρασμένα.

vi. Κλοπές. Στο έγκλημα της κλοπής το 10% περίπου των συλληφθέντων συνολικά δραστών είναι ανήλικοι. Η συντριπτική πλειοψηφία είναι 13-17 ετών ενώ τα έτη 2002 και 2003 έχει αυξηθεί σημαντικά ο αριθμός των δραστών μέχρι 12 ετών.

vii. Ναρκωτικά. Οι συλληφθέντες ανήλικοι για κατοχή και διακίνηση ναρκωτικών ουσιών είναι 13 έως 17 ετών και αποτελούν το 1% του συνόλου των συλληφθέντων.

Συμπερασματικά θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι γενικά τα ποσοστά συμμετοχής των ανηλίκων στην συνολική εγκληματικότητα στη χώρα μας είναι σχετικά πολύ μικρά εκτός των παραβάσεων του Κ.Ο.Κ. όπου το θέμα θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο ιδιαίτερου προβληματισμού. Θα πρέπει να επισημανθεί ως αναδυόμενο πρόβλημα, το οποίο εμφανίστηκε την τελευταία 5ετία, το γεγονός της παραβατικής συμπεριφοράς τόσο ενηλίκων όσο και ανηλίκων δραστών κλοπών ή ληστειών του δρόμου, μικροποσών και κινητών τηλεφώνων με θύματα ανηλίκους.

Τέλος σε ότι αφορά την παραβατική συμπεριφορά ομάδων ανηλίκων (συμμορίες ανηλίκων), το φαινόμενο αυτό στη χώρα μας είναι αφενός μεν σπάνιο αφετέρου δε έχει εντελώς ευκαιριακό χαρακτήρα και εμφανίζεται ως μεμονωμένο περιστατικό και σπάνια στα μεγάλα αστικά κέντρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

2.1. ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΦΗΒΕΙΑΣ

Το άτομο που διανύει την εφηβική ηλικία και ειδικότερα εκείνο που η ηλικία του εκτείνεται από το 12^ο έως το 17^ο έτος παρουσιάζει ορισμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που αναπτύσσονται με γρήγορους ρυθμούς τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά.

Κάποια από τα χαρακτηριστικά της εφηβικής ηλικίας είναι η τάση του για ανεξαρτητοποίηση, η αγάπη για περιπέτεια, η επιθυμία να κάνει ουσιαστικά πράγματα για τη ζωή. (Hadfield, 1994,σ.238)

Ο Tucker αναφέρει ότι η εφηβεία είναι μια εκτεταμένη χρονική περίοδος της ζωής του ανθρώπου όπου λαμβάνουν χώρα πολλές και σημαντικές αλλαγές όπου θα παίξουν καθοριστικό ρόλο για τη διαμόρφωση του χαρακτήρα του ατόμου. Προς την ευκολότερη εξέταση αυτών οι επιστήμονες ταξινόμησαν σε τομείς τις αλλαγές. Αυτοί είναι ο βιοσωματικός , ο γνωστικός , ο ψυχοσυναισθηματικός , τέλος ο κοινωνικός. (Ι. Πρασκευόπουλος , 1999, σελ. 12)

2.1.1 Βιοσωματικός τομέας :

Κατά τον πρώτο, το βιοσωματικό, πραγματοποιούνται σημαντικές σωματικές μεταβολές . Στο κορίτσι οι μεταβολές αυτές αρχίζουν 1-2 χρόνια νωρίτερα από το αγόρι: παρατηρείται ένα στρογγύλεμα των γραμμών το οποίο οφείλεται στην ανάπτυξη λιπώδους ιστού σε μερικές ζώνες των ισχίων και του θώρακα, η εμφάνιση ενός ελαφρού τριχώματος, δηλαδή το σύνολο « δευτερευόντων γενετικών χαρακτήρων», που είναι τυπικά του γυναικείου σώματος. Τις εξωτερικές αυτές εκδηλώσεις ακολουθούν αμέσως πολύπλοκες εσωτερικές αλλαγές του οργανισμού

που, με μια σειρά κυκλικών φαινομένων (η έναρξη των οποίων, σαν λείπει η υγιής διαπαιδαγώγηση, προκαλεί κάποτε ανησυχίες και αιδημοσύνες εντελώς αδικαιολόγητες), δημιουργούν την ικανότητα και την τάση προς τη μητρότητα. (Νέα Δομή, εγκυκλοπαίδεια)

Στο αγόρι παρουσιάζεται, αντίθετα, μια εμφανής αλλαγή του τόνου της φωνής, μια ισχυροποίηση του μυϊκού συστήματος , ανάπτυξη του τριχώματος στο πρόσωπο και σε άλλες ζώνες του σώματος.

Στους εφήβους των δύο φύλων, η σωματική ανάπτυξη προκαλεί τρομερή όρεξη: στην αδηφαγία αυτή αποδίδεται πολλές φορές η συχνή εμφάνιση μπιμπικιών, ιδιαίτερα στο πρόσωπο, τα οποία αποτελούν μια από τις πρώτες θλίψεις της ματαιοδοξίας των εφήβων. (Νέα Δομή Εγκυκλοπαίδεια).

Τέλος, κατά τις σεξουαλικές αλλαγές, υπάρχουν οι ορμονικές και η μεγαλύτερη παραγωγή ανδρογόνων (ανδρικές ορμόνες του φύλου) οδηγούν σε αυξημένη σεξουαλική επιθυμία, ιδίως στα αγόρια. Το σεξουαλικό ενδιαφέρον κατευθύνεται συνήθως , προς το αντίθετο φύλο. Σε μια έρευνα με 14χρονους και 15χρονους εφήβους, το 29% των κοριτσιών και το 14% των αγοριών παραδέχθηκαν ότι είχαν ένα πολύ καλό φίλο αντίθετου φύλου. Οι πρώτες όμως ερωτικές σχέσεις είναι συνήθως σύντομες και ενδεχομένως να προκαλέσουν στον έφηβο μεγάλη δυστυχία όταν διαλυθούν.(Παρασκευόπουλος, 1999, σ. 22).

2.1.2 . Γνωστικός τομέας:

Κατά τον γνωστικό τομέα μελετάται η διανοητική-γνωστική ανάπτυξη. Πιο συγκεκριμένα, αφορά την ωρίμανση στο γλωσσικό τομέα, νοητικό, της φαντασίας και της μνήμης. Η ωρίμανση της γλώσσας, ως εργαλείο για έκφραση του εαυτού του αλλά και ως εσωτερικό εργαλείο που δομεί τη σκέψη, αποτελεί σημείο καμπής για πολλές άλλες λειτουργίες : λόγου χάρη, για την ικανότητα σχηματισμού αλλά και την έκφραση ιδεών, την

ικανότητα να οικοδομεί συστήματα ιδεών και να ελέγχει τη συμπεριφορά του με γνωστικές διαδικασίες, οι οποίες αντιτίθεται στις συναισθηματικές αντιδράσεις. Δεν είναι τυχαίο που σε αυτή την ηλικία αναπτύσσονται οι εσωτερικοί μονόλογοι και οι εσωτερικοί διάλογοι (Γαννίτσα, 1999, σ.19).

2.1.3. Ψυχοσυναισθηματικός τομέας:

Οι έφηβοι παράλληλα με τις αλλαγές στο βιοσωματικό τομέα είναι δυνατό να βιώσουν κάποια συναισθήματα κατάθλιψης, τα οποία συνδέονται με το φόβο για το μέλλον τους. Σε λίγες περιπτώσεις, όμως, οι έφηβοι εμφανίζουν συχνά αρκετές καταθλιπτικές διαταραχές. Είναι πιθανό ότι οι ορμονικές αλλαγές καθιστούν κάποιους από αυτούς περισσότερο ευάλωτους σε διάφορα είδη κατάθλιψης. (Παρασκευόπουλος, 1999, σ.24)

Επιπροσθέτως, οι εσωστρεφείς έφηβοι που φτάνουν να βιώσουν κατάθλιψη δυσκολεύονται να χειριστούν τα συναισθήματα τους. (ο.π. σ.24)

2.1.4. Κοινωνικός τομέας:

Η σχέση με τους γονείς στην εφηβεία μεταβάλλεται σε δυο επίπεδα, το πρώτο είναι το εξωτερικό και αφορά τη σχέση παιδιού-γονέα στην καθημερινότητα και το δεύτερο οι αλλαγές σε ψυχικό επίπεδο.

Όσον αφορά το πρώτο, συνήθως ο έφηβος ενώπιον των γονέων του αποφεύγει να συμπεριφέρεται όπως όταν ήταν παιδί. Αποφεύγει να ζητά πράγματα που φανερώσουν την ανωριμότητά του και δεν επιτρέπει στον εαυτό του να φαίνεται μικρός, ανίκανος, χωρίς άποψη ή απληροφόρητος. Με λίγα λόγια επιδιώκει να φαίνεται αξιόλογος. Επίσης :

- Δεν ανέχεται οι γονείς του να τον μειώνουν , προσπαθεί να λειτουργεί απέναντι τους ως ενήλικος και απαιτεί από αυτούς να συμπεριφέρεται αναλόγως.
- Απεχθάνεται τις πολύ μητρικές ή πατερναλιστικές συμπεριφορές
- Γενικά δεν του αρέσει οι ενήλικοι να τον απομονώνουν και να τον περιθωριοποιούν.
- Επιθυμεί να έχει ελευθερία λόγου, κινήσεων και δράσεις.
- Δεν ανέχεται τους περιορισμούς που μειώνουν το αίσθημα ελευθερίας και ανεξαρτησίας.
- Εν κατακλείδι, απαιτεί από τους γονείς του την αναγνώριση της υπόστασης του ως ξεχωριστού και αυτόνομου ατόμου. (Καζάκη, 1995, σ. 35-36)

Σε πρακτικό επίπεδο, ο έφηβος απαιτεί να έχει δικό του δωμάτιο, το δικό του χώρο, δίχως παραβιάσεις αυτού.

Τέλος, όσον αφορά τις αλλαγές σε ψυχικό επίπεδο, εννοείται ο όρος «εσωτερικό επίπεδο» και είναι οι αλλαγές που επέρχονται στην εικόνα του γονέα την οποία ο έφηβος κουβαλά στον ψυχισμό του.(Καζάκη , σ. 37)

Επιπροσθέτως, οι έφηβοι ωφελούνται από μια υποστηρικτική ομάδα φίλων. Τέτοιου είδους φιλίες δε βασίζονται μόνο στις κοινές δραστηριότητες όπως συμβαίνει στη παιδική ηλικία. Οι έφηβοι όμως έχουν σταθερές φιλίες εμπιστοσύνης και μοιράζονται με τους φίλους τους τα συναισθήματα τους. Τα κορίτσια έχουν συνήθως πιο έντονες ομόφυλες φιλίες ενώ τα αγόρια προτιμούν μια πιο χαλαρά δομημένη

ομάδα φίλων. Μια κλειστή κοινωνική ομάδα επιτρέπει την ανάπτυξη της αίσθησης του ανήκειν και ενισχύει την αυτοπεποίθηση.

Η ομάδα των συνομηλίκων «ενισχύει την ανεξαρτησία, εκπληρώνει την ανάγκη της ταυτότητας και της αναγνώρισης, προσφέρει ευκαιρίες για επιτυχίες και παρέχει την ευκαιρία στον έφηβο να παίξει μια ποικιλία ρόλων που προσδίδουν το ρόλο του ενηλίκου». Η αποδοχή από την ομάδα συνομηλίκων τους μπορεί να τους βοηθήσει σημαντικά να διαμορφώσουν τις δικές τους απόψεις και να αναπτύξουν την αυτοπεποίθησή τους. Βλέποντας οι μικρότεροι έφηβοι πως οι μεγαλύτεροι έφηβοι αντιμετωπίζουν καινούριες κοινωνικές καταστάσεις, αντλούν μεθόδους τις οποίες μπορεί να δοκιμάσουν στο μέλλον.(Goleman D. 1995, σελ. 138)

Μέσα στην ομάδα των συνομηλίκων μπορεί κανείς να συζητά άνετα αλλά και να έχει την ικανότητα να μοιράζεται τα συναισθήματα του με τους άλλους. Όσο μεγαλώνουν οι έφηβοι, η ομάδα των συνομηλίκων τους, που μεγαλώνει και αυτή και τείνει να γίνεται όλο και λιγότερο σημαντική, καθώς οι έφηβοι συγκεντρώνονται περισσότερο σε πιο λίγες, αλλά πιο στενές, σχέσεις. Οι έφηβοι εκείνοι που δεν έγιναν ποτέ πλήρως αποδεκτοί από την ομάδα των συνομηλίκων τους είναι δυνατόν να βιώσουν συναισθήματα μοναξιάς. Ίσως, επίσης, χάσουν την ευκαιρία να διδαχτούν πολύτιμες κοινωνικές δεξιότητες. (Αμπατζόγλου , 2001 ,σ.50-51).

Το σχολείο είναι ο κοινωνικός θεσμός, κοινωνικό όργανο, που έχει σαν σκοπό την απλοποίηση και το ξεκαθάρισμα των γνώσεων και την εξισορρόπηση των διαφόρων τάσεων που υπάρχουν στη κοινωνία. Η ύπαρξη του εξυπηρετεί και το άτομο (τον μαθητή), και την κοινωνία. Το σχολείο της μέσης εκπαίδευσης (γενικής και επαγγελματικής) ασκεί βαθιές επιδράσεις στους εφήβους.

Το σχολείο παίζει σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη του εφήβου .Επίσης τους βοηθά περισσότερο από το σπίτι να γνωρίσουν τον εαυτό τους, γιατί οι εκπαιδευτικοί είναι περισσότερο αντικειμενικοί από τους γονείς στις κρίσεις τους και η καθοδήγηση τους είναι περισσότερο αποτελεσματική. (Γκαμπαρ – Φρανσις , 1996 σ., 205-206)

2.2.ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

2.2.1.ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΝΕΑΡΟΥ ΠΑΡΒΑΤΙΚΟΥ ΑΤΟΜΟΥ

2.2. 1.1 Γενετικές ανωμαλίες

Λαμβάνοντας υπόψη τις εγκληματολογικές έρευνες των νεότερων διαπιστώνουμε ότι έστρεψαν το ενδιαφέρον τους , πέρα από τα φυσιογνωμικά χαρακτηριστικά και στη μελέτη ορισμένων οργανικών δυσλειτουργιών. Αυτό συνέβη έχοντας πάντα ως υπόβαθρο το λομπροζιανό μύθο του εκ γενετής εγκληματία.

Βασιζόμενοι σε αυτού του είδους τις θεωρίες, ο “ προπαραβατικός , ανήλικος ” , σημασιολογείται ως ένα βιολογικό τέρας ένας υπάνθρωπος ή έστω απλώς ως ένα άτομο που εμφανίζει μία διαφορετικότητα οργανικής φύσης η οποία αγγίζει τα όρια της αρρώστιας. οι συγκεκριμένες όμως έρευνες εκτός από το να σκιαγραφούν μία προεγκληματική κατάσταση, μία παραβατικότητα του ανήλικου , έχουν χρησιμοποιηθεί και για την προσπάθεια νομικής απόδειξης του ακαταλόγιστου. Όσων αφορά τις ανωμαλίες στο γενετικό υλικό, η εγκληματολογική έρευνα έστρεψε το ενδιαφέρον της στο λεγόμενο φυλετικό ζεύγος χρωμοσωμάτων του άντρα και συγκεκριμένα στις ανωμαλίες ύπαρξης ενός επιπλέον χρωμοσώματος το οποίο ονομάστηκε σύνδρομο Klinefelter ή σύνδρομο XXY.(Γεωργούλας 2000 σ.53)(Αλεξιάδη 1989 σ.95)

Από κει και πέρα όμως το στερεότυπο επεκτάθηκε και σε φυσιογνωμικά και ψυχολογικά χαρακτηριστικά. Ερευνητές όπως ο Sardin και Miller, ο Hanter ,ο Rosental, ο Fox οι Davidson και Neale και ο witkin στη Δανία

υπογράμμισαν τη σημασία παραγόντων όπως η μεγάλη σωματική διάπλαση και ο μικρός δείκτης ευφυΐας που συνδέεται με το σύνδρομο ΧΥΥ και κάνουν τα άτομα αυτά περισσότερο ευάλωτα. Στον επίσημο κοινωνικό έλεγχο χωρίς να είναι περισσότερο επιθετικά έχουν λιγότερες ικανότητες να διαφύγουν τον εντοπισμό, να παραμείνουν δηλαδή στο σκοτεινό αριθμό που αντιπροσωπεύει το αδήλωτο ποσοστό εγκληματικότητας. η σημειολογική λειτουργία του στερεότυπου του γενετικά ανώμαλου ή διαφορετικού ατόμου και η άμεση σύνδεσή του με την έννοια της " παραβατικότητας " παραμένει ισχυρή.(Φαρσεδάκης 2005 σ. 38)

2.2.1.2 Νευροφυσιολογικοί παράγοντες

Ξεκινώντας την ανάλυση των νευροφυσιολογικών παραγόντων που συμβάλουν στην απεικόνιση των ατομικών χαρακτηριστικών του ανήλικου παραβάτη είναι σημαντικό να σημειωθεί το εξής , οι έρευνες που έχουν διεξαχθεί για το αντικείμενο αφορούν παρατηρήσεις της εμφανιζόμενης κλινικής ανωμαλίας του εγκεφαλογραφήματος.

Επιπλέον σε ότι αφορά τις έρευνες αυτές που έχουν γίνει με σκοπό να ανεύρουν και να προσδιορίσουν ενδεχόμενη σχέση μεταξύ εμφανιζόμενης ανωμαλίας στη φυσιολογική λειτουργία του εγκεφάλου και παραβατικότητας ,τα πορίσματα μάλλον κατατείνουν να αποδείξουν πως οι παραβατικοί ανήλικοι όχι όμως όλοι, σε μεγαλύτερη στυγνότητα εμφανίζουν διαφόρου είδους τέτοιες ανωμαλίες σε σύγκριση με τους μη παραβατικούς ανηλίκους των ομάδων έλεγχου.

Ο Elenberger (1967) συνοψίζει ως ακολούθως το πόρισμα των ερευνών που αφορούν ανηλίκους ή νέους μετεφηβικής ηλικίας :

-Τα ανώμαλα εγκεφαλογραφήματα ήταν σημαντικά περισσότερα στο δείγμα των παραβατικών απ' ότι στο δείγμα των μη παραβατικών ανηλίκων

-Όσο η μορφή της παραβατικής συμπεριφοράς ήταν βαρύτερη και όσο η υποτροπή συχνότερη, τόσο αυξημένο ήταν το ποσοστό ανωμάλου εγκεφαλογραφήματος .

-Το ποσοστό του ανωμάλου εγκεφαλογραφήματος έφθανε στο maximum στις περιπτώσεις διάπραξης ανθρωποκτονιών και μάλιστα σε αυτές που δεν ήταν προμελετημένες και φαίνονταν να έχουν διαπραχθεί χωρίς να υπάρχουν εμφανή κίνητρα. .(Φαρσεδάκης 2005 σ.44)

Τέλος η σχέση μεταξύ επιληψίας και παραβατικότητας ιδιαίτερα δε της παραβατικής συμπεριφοράς μένει προς το παρόν χωρίς οριστική- θετική ή αρνητική απάντηση, μια και τα πορίσματα των σχετικών ερευνών είναι ανεπαρκή και δε συμφωνούν μεταξύ τους. .(Γεωργούλας 2000 σ.51)

2.2.1.3 Κληρονομικότητα

Ένας πολύ σημαντικός παράγοντας που απασχολεί , εξετάζεται και λαμβάνεται πάντα υπόψη από όσους ερευνούν ζητήματα που αφορούν συμπεριφορές και εκφράσεις ανθρώπων που αποκλίνουν από το κοινωνικά θεμιτό είναι η κληρονομικότητα . Τα ερωτήματα που προκύπτουν είναι το αν και πως επηρεάζει τελικά τη συμπεριφορά. (Νέα δομή σελ.135)

Απαντήσεις σε τέτοιου είδους ερωτήματα που αφορούν το κληρονομικό στίγμα της παραβατικότητας έχουν δοθεί από αρκετές θεωρίες , οι οποίες λειτουργούν μεθοδολογικά με βάση τους νόμους της κληρονομικότητας του αυστριακού μοναχού Mendel. Οι εγκληματολογικές έρευνες έγιναν πάνω σε δύο πλάνα δράσης. Το πρώτο αφορά τη κάθετη λειτουργία της κληρονομικότητας, δηλαδή τη μελέτη πάνω στη μεταβίβαση μιας παραβατικής κληρονομιάς από τους γονείς στα παιδιά, από γενιά σε γενιά. Το δεύτερο πλάνο αφορά τη μελέτη των

διδύμων , ώστε να ερευνηθεί ο παράγοντας κληρονομικότητα με όσο το δυνατόν μικρότερη επίδραση από περιβαλλοντικούς παράγοντες. (Γεωργούλας 2000 σ.50,51,52)

Οι έρευνες όμως σε γενεαλογικά δέντρα οικογενειών ενέχουν το κίνδυνο της άμεσης επίδρασης της μεταβλητής του οικογενειακού περιβάλλοντος. Γι αυτόν το λόγο οι έρευνες που επιχειρούν να αποδείξουν την επίδραση του παράγοντα της κληρονομικότητας ως προς την εμφάνιση της παραβατικής συμπεριφοράς μεταφέρονται στον τομέα των υιοθετημένων παιδιών που οι φυσικοί τους γονείς έχουν να επιδείξουν εγκληματικό παρελθόν. Τα παιδιά αυτά υιοθετήθηκαν σε πολύ μικρή ηλικία από τρίτους μη συγγενείς. Γεωργούλας 2000 σ.50,51,52)

Το συμπέρασμα είναι ότι η κληρονομικότητα θεωρήθηκε και θεωρείται ένας από τους παράγοντες που αυξάνει τη πιθανότητα της παραβατικής συμπεριφοράς, και άρα μέχρι ενός σημείου την επιστημονική δόμηση της αναπαράστασης του `` προπαραβατικού ανηλίκου. .(Φαρσεδάκης 2005 σ.46)

Ακόμα με αυτές τις έρευνες δεν εξαλείφεται η επίδραση κοινωνικών και ψυχολογικών παραγόντων, αλλά εντέλει αποδεικνύεται ότι ο ρόλος της κληρονομικότητας στην υιοθέτηση παραβατικής συμπεριφοράς δεν είναι ασήμαντος. Με άλλα λόγια η εγκληματική επιστήμη τονίζει το ρόλο της κληρονομικότητας στη διάγνωση της προεγκληματικής κατάστασης ενός ανηλίκου. (Αλεξιάδη Στεργίου1989 σ.99)

2.2.1.4. Ψυχικοί παράγοντες οφειλόμενοι σε μειωμένη διανοητική ικανότητα

Εμβαθύνοντας στην αναζήτηση των ατομικών παραγόντων που συμβάλλουν σε μια παραπτωματική συμπεριφορά, εξετάζεται η επιρροή των ψυχικών παραγόντων που οφείλεται στη μειωμένη διανοητική ικανότητα που τειχών παρουσιάζουν τα παραβατικά άτομα.

Η θεωρία ότι το έγκλημα οφείλεται σε ελαττωματική διανοητική ανάπτυξη υποστηρίχτηκε κυρίως στις Η.Π.Α. από τους θιασώτες της ψυχολογικής σχολής της εγκληματολογίας.

Η θεωρία της ψυχολογικής σχολής στηρίχτηκε κυρίως στις εξής τρεις αρχές :

- i. ότι η διανοητική καθυστέρηση κληρονομείται κατά τους νόμους του Mendel
- ii. Ότι όλοι σχεδόν οι εγκληματίες είναι διανοητικά καθυστερημένοι
- iii. Ότι η διανοητική καθυστέρηση οδηγεί στο έγκλημα επειδή δεν επιτρέπει την ανάπτυξη ανασταλτικών ελατηρίων και ιδιαίτερα εκείνων που πηγάζουν από τον εκφοβιστικό ρόλο της ποινής.

Για την απόδειξη των παρακάτω αρχών ερευνήθηκαν, αφενός η επιρροή της διανοητικής καθυστέρησης στην εγκληματικότητα και αφετέρου η εξέλιξη των " εγκληματικών οικογενειών " για την απόδειξη της σχέσης ανάμεσα σε διανοητική καθυστέρηση, κληρονομικότητα και εγκληματικότητα. (Γεωργούλας 2000 σ.57)

Προς έλεγχο των παρακάτω απόψεων έγιναν πολλές αντίστοιχες έρευνες σε μεγάλους αριθμούς υποκειμένων τα αποτελέσματα των οποίων υπήρξαν αντίθετα. Η σημαντικότερη όμως προσπάθεια έγινε κατά τα έτη 1928-1929, οπότε εξετάστηκαν 175.000 εγκληματίες και συντάχθηκαν 350 εκθέσεις. Αποτελέσματα ήταν ότι η αναλογία των διανοητικά

καθυστερημένων εγκληματιών από 50% που είχε προσδιοριστεί στη περίοδο 1910-1914, κατέβηκε σε 20% για τη περίοδο 1925-1928. Από τις έρευνες αυτές βγήκαν τα εξής συμπεράσματα και διαπιστώθηκαν οι ακόλουθες επικρίσεις:

i. Οι σημαντικές διαφορές των αποτελεσμάτων στις σχετικές έρευνες οφείλονται πιθανότατα στις διαφορές των μεθόδων μέτρησης της διανοητικής ικανότητας , παρά στην ιδιαίτερη σημασία αυτής της τελευταίας.

ii. Κατά τη μέτρηση του διανοητικού συντελεστή (IQ)υπεισέρχονται πάρα πολλοί τεχνικοί και ψυχολογικοί παράγοντες που επηρεάζουν το τελικό αποτέλεσμα των μετρήσεων .

iii. Μέχρι τώρα δε δόθηκε ικανοποιητική απόδειξη ότι η διανοητική καθυστέρηση κληρονομείται όπως τα φυσικά χαρακτηριστικά του ατόμου.

iv.Οι κρατούμενοι στις φυλακές εγκληματίες είναι πιθανότατα κατώτερης διανοητικής στάθμης από όσους δεν έχουν ακόμη συληθεί. Αρκετή απόδειξη αυτού του ισχυρισμού αποτελεί το γεγονός της σύλληψης τους.

v .Οι κρατούμενοι στις φυλακές διανοητικά καθυστερημένοι δείχνουν την ίδια περίπου συμπεριφορά όπως και οι άλλοι κρατούμενοι.

vi. Άτομα που καταδικάζονται για εγκλήματα κατά των ηθών είναι πιθανότερο να είναι καθυστερημένα. (Γεωργούλας 2000 σ.58 ,Μάνος σ.587)

2.2.1.5 Ψυχαναλυτικοί παράγοντες

Η διάσταση και το πόρισμα που αποδίδει κανείς που ασχολείται με την εξερεύνηση αιτιών που συμβάλουν σε μια παραπτωματική συμπεριφορά δε μπορεί παρά να περιέχει πάντα ψυχαναλυτικούς παράγοντες. Η εμπειρία και μόνο ενός άτομο που ερευνά τέτοιου είδους ζητήματα το αναγκάζει να μη παραλείπει ποτέ να συμπεριλάβει στην ερευνά του τους ψυχαναλυτικούς παράγοντες. Έτσι και θεωρήθηκε σκόπιμο να ερευνηθούν και να αναλυθούν όπως φαίνεται παρακάτω.

Η ψυχανάλυση, που καθιερώθηκε από τον Freud (1856-1939) περί το τέλος του περασμένου αιώνα ως μέθοδος ιατρικής θεραπείας των νευρώσεων, έδωσε πολύ ενδιαφέρουσες απόψεις αναφορικά με την αιτιολογία της εγκληματικής συμπεριφοράς.

Καταρχήν δέχεται, ότι οι εγκληματικές πράξεις που πραγματοποιούνται δεν προέρχονται από μια ειδική κατηγορία ανθρώπων, γιατί κάθε άνθρωπος είναι ικανός κάτω από ορισμένες συνθήκες και σε ορισμένη κατάσταση να διαπράξει έγκλημα. Η ψυχαναλυτική ερμηνεία του εγκλήματος είναι η πρώτη που δεν αποκλείει το ρόλο ούτε των οργανικών ούτε των κοινωνικών παραγόντων. παράλληλα προς αυτούς όμως δέχεται και μια τρίτη κατηγορία αιτιών με καθαρά ψυχολογικό χαρακτήρα. Έτσι διακρίνει:

- i. ομαλούς εγκληματίες, εκείνους δηλαδή οι οποίοι στη ψυχική τους υφή μοιάζουν με τον ομαλό (εντελώς προσαρμοσμένο κοινωνικά) άνθρωπο αλλά ταυτοποιούνται με τα εγκληματικά πρότυπα. Στην υποδιαίρεση αυτή τα αίτια του εγκλήματος είναι αποκλειστικά κοινωνικά.
- ii. οργανικά ασθενείς εγκληματίες στους οποίους το έγκλημα οφείλεται αποκλειστικά σε βιολογικούς(οργανικούς) παράγοντες.
- iii. νευρωτικούς εγκληματίες εκείνους δηλαδή στους οποίους οι αντικοινωνική τους στάση προέρχεται από μια εσωτερική ψυχική

σύγκρουση ανάμεσα στο κοινωνικό και στο αντικοινωνικό τμήμα της προσωπικότητας. (Αλεξιάδη Στεργίου1989 σ.91)

Όλους τους παραπάνω εντάσσει στην ευρύτερη κατηγορία των χρόνιων εγκληματιών,σε αντίθεση με τους χρόνιους περιστασιακούς εγκληματίες, οι οποίοι διαπράττουν εγκλήματα κάτω από ορισμένες μόνο συνθήκες.

Στην τελευταία υποδιαίρεση των νευρωτικών εγκληματιών στηρίχθηκε αρχικά η ψυχαναλυτική ερμηνεία του εγκλήματος , που ύστερα τις δόθηκε μικρότερη ή μεγαλύτερη έκταση ή και διαφορετική κατεύθυνση. Ειδικότερα η εν λόγω ερμηνεία αιτιολογεί το έγκλημα με το φαινόμενο της απόκλισης (κατά τη διδασκαλία του Freud) : κατ' αυτό διάφορες ορμές δυσάρεστες εντυπώσεις τις παιδικής ηλικίας και ηθικά αποδοκιμαζόμενες επιθυμίες , παραστάσεις ή ιδέες απωθούνται στο ασυνείδητο, όπου παραμένουν σαν ασυνείδητες παραστάσεις. Μεταξύ αυτών πρωτεύοντα ρόλο διαδραματίζουν οι επιθυμίες τις γενετήσιας σφαίρας (libido).

Η ψυχική ζωή του ατόμου από τη παιδική του ακόμα ηλικία καθορίζεται από ένα συνεχή πόλεμο του κόσμου του ασυνείδητου προς τον κόσμο του συνειδητού. Όταν το υποκείμενο δε μπορεί να κρατήσει ισορροπία μεταξύ του συνειδητού και ασυνειδήτου (εγώ , υπερεγώ και εκείνο) ,οι αντικοινωνικές ιδέες και τα ένστικτα του (ιδίως το ένστικτο της επιθετικότητας) επικρατούν με αποτέλεσμα την εκδήλωση ανώμαλης (κοινωνικά) συμπεριφοράς. Σε πολλές περιπτώσεις οι εν λόγω συμπεριφορά συνιστάται σε διάπραξη εγκλήματος με το οποίο το άτομο αναζητά ανακούφιση για τις εσωτερικές του συγκρούσεις. Αντίθετα όταν το υποκείμενο κατορθώσει να ελέγξει την απωθημένη στο ασυνείδητο αντικοινωνικότητά του, εξελίσσεται σε κοινωνικά προσαρμοσμένο άτομο , χωρίς να αποκλείεται να διοχετεύσει τα ένστικτα και τις αντικοινωνικές του τάσεις σε κοινωνικά παραδεκτές δραστηριότητες ή τις

ανικανοποίητες επιθυμίες libido σε πνευματικές ή καλλιτεχνικές δραστηριότητες (εξιδανίκευση) .

Οι ψυχαναλυτικές θεωρίες από τη πρώτη τους εμφάνιση προκάλεσαν πόσες συζητήσεις και υπέστησαν κριτική. Παρ'όλα αυτά η συμβολή της ψυχανάλυσης στη κατανόηση της ανθρώπινης συμπεριφοράς είναι πολύ σημαντική, δεδομένου ότι έδειξε τη σημασία της αντιμετώπισης της προσωπικότητας ως ένα δυναμικό σύνολο, τη σημασία που έχουν για τη κατοπινή ζωή του ανθρώπου η νηπιακή και η παιδική ηλικία, τη σημασία του παράλογου στη ανθρώπινη συμπεριφορά, έδωσε έμφαση στα παραμελημένα προβλήματα της γενετήσιας σφαίρας κ.α. κυρίως τόνισε ότι κάθε άνθρωπος είναι ικανός να διαπράξει έγκλημα. (Γεωργούλας 2000 σ.67)

2.2.1.6 Διαταραχές προσωπικότητας

Η παραβατική συμπεριφορά σχετίζεται κυρίως με την αντικοινωνική διαταραχή προσωπικότητας. Χωρίς να σημαίνει ότι όποιος έχει αυτή τη διαταραχή θα εμφανίσει οπωσδήποτε παραπτωματική συμπεριφορά, ωστόσο συναντάται πολύ συχνά.

Η αντικοινωνική διαταραχή της προσωπικότητας είναι ένας πρόσφατος σχετικά όρος για τη διαταραχή της προσωπικότητας που παλιότερα λέγονταν «ψυχοπαθητική», «κοινωνιοπαθητική» ή «δυσκοινωνική». Το βασικό χαρακτηριστικό της διαταραχής αυτής είναι ένα μακρό ιστορικό περιφρόνησης και παραβίασης των δικαιωμάτων των άλλων, που εκδηλώνεται με ανεύθυνη και χωρίς ενοχές συμπεριφορά, αδιαφορία για τον νόμο και παράνομη συμπεριφορά, αδυναμία για σταθερή εργασία, εκμετάλλευση και χειραγώγηση των άλλων για προσωπικό όφελος, εξαπάτηση των άλλων και αδυναμία για σταθερές σχέσεις. Άτομα με αυτήν τη διαταραχή δεν έρχονται συνήθως μόνα τους στη θεραπεία

και είναι πιο πιθανό να ανεβρεθούν σε φυλακές, δικαστήρια κτλ. Όταν εμφανίζονται σε ψυχιατρικές υπηρεσίες, συχνά προσέρχονται παρά τη θέληση τους ή για να αποφύγουν νομικές συνέπειες.

Άτομα με τη διαταραχή αυτή αρχίζουν την αντικοινωνική τους συμπεριφορά πριν τα 15, οπότε και παρουσιάζουν κάποια από τα συμπτώματα της Διαταραχής της Διαγωγής - δηλ. επιθετικότητα προς ανθρώπους και ζώα, καταστροφή ιδιοκτησίας, εξαπάτηση ή κλοπές, σοβαρή παραβίαση κανόνων. Στην εφηβεία, η σεξουαλική δραστηριότητα των ατόμων αυτών αρχίζει νωρίς και μπορεί να είναι ασυνήθιστα επιθετική ή βίαιη. Εμφανίζεται συχνά κατάχρηση αλκοόλ και άλλων ουσιών, αρχίζουν οι δυσκολίες με τον νόμο. Φτάνοντας στην ενήλικη ζωή, όλα τα προηγούμενα συνεχίζουν και επιπρόσθετα τα άτομα αυτά δεν μπορούν συνήθως να κρατήσουν υπεύθυνα μια δουλειά, μια σχέση ή να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους ως γονείς, αδιαφορούν για τη δική τους ασφάλεια ή των άλλων (π.χ. οδηγούν συχνά πολλαπλά ατυχήματα) και προοδευτικά αλκοολισμός, αλητεία, κοινωνική απομόνωση και παράνομες πράξεις κυριαρχούν στην εικόνα. Πολύ σημαντικό χαρακτηριστικό είναι η απουσία ενοχής. Χαρακτηριστική αυτών, που ξεγελούν πολύ εύκολα, ώστε συχνά στην ψυχιατρική συνέντευξη φαίνονται απόλυτα φυσιολογικοί. Γι' αυτό, πολλές φορές, η διάγνωση θα πρέπει να βασισθεί και στη συλλογή πληροφοριών από την οικογένεια, το ευρύτερο περιβάλλον, τις αστυνομικές και δικαστικές αρχές. Ακόμα, η έλλειψη συνέπειας και αισθήματος ευθύνης και η αδυναμία του ατόμου να μάθει από τις εμπειρίες και τα λάθη του χαρακτηρίζουν επίσης τη διαταραχή αυτή. (Μόζες 1992 , σ. 114-115) Τα άτομα με αντικοινωνική προσωπικότητα και παράλληλη χρήση ουσιών έχουν περισσότερα καταθλιπτικά συμπτώματα, κι ακόμα απομονώνονται περισσότερο και γίνονται πιο επιθετικά, σε σχέση με τα άτομα με

αντικοινωνική διαταραχή προσωπικότητας που δεν κάνουν χρήση ουσιών(Αμπατζόγλου Γ.2001 σ.61-61).Διαγνωστικά κριτήρια αντικοινωνικής προσωπικότητας : Δεν υπάρχουν. Για να τεθεί η διάγνωση πρέπει το άτομο να είναι τουλάχιστον 18 ετών. Τα πρώτα συμπτώματα συνήθως εμφανίζονται στα 15 χρόνια.(Μάνος 1997 σ.313-315)

2.2.1.7 Άλλες οργανικές δυσλειτουργίες

Η προσπάθεια ανασύνθεσης της έννοιας του “ προπααραβατικού ” ως οργανικά και φυσιολογικά διαφορετικού συνεχίζεται επιστημονικά από εγκληματολογικές έρευνες που ασχολούνται με την επίδραση ενδοκρινικών και άλλων οργανικών δυσλειτουργιών. Στη συγκεκριμένη περίπτωση οι ορμονικές διαταραχές κυρίως ενδοκρινικής φύσεως χρησιμοποιούνται να εξηγήσουν κυρίως, μέσω βιοχημικών θεραπειών ,την υιοθέτηση μιας μελλοντικής εγκληματικής συμπεριφοράς. Σε αυτά τα πλαίσια οι Schlap και Smith , ο Bermon και άλλοι κατέδειξαν μέσα από τις έρευνές τους ένα στατιστικά σημαντικό ποσοστό δυσλειτουργίας ενδοκρινικών αδένων στους εγκληματίες σε σύγκριση με την ομάδα μη εγκληματιών. Παράλληλα και πέρα από τα όποια ενδοκρινολογικά προβλήματα έγιναν έρευνες για τη μέτρηση του επιπέδου δερμικής αγωγιμότητας , ως ανεξάρτητου παράγοντα που επιδρά στην υιοθέτηση μιας εγκληματικής συμπεριφοράς.

Ταυτόχρονα με την αναφορά σε ενδοκρινολογικές και δερματικής αγωγιμότητας ανωμαλίες, διάφορες εγκληματολογικές έρευνες σημειώνουν και το ρόλο των εγκεφαλικών αλλοιώσεων ως παράγοντα

που επικαθορίζει τη σύσταση ενός " προπαραβατικού " ανηλίκου. Όμως βιολογικές λειτουργίες και δυσλειτουργίες όπως αδενοπάθειες, ενδοκρινολογίες διαταραχές , χαμηλή δερματική αγωγιμότητα εγκεφαλοπάθειες, ή απλώς χαμηλή εγκεφαλική λειτουργία ,θεωρούνται στίγματα ανασύνθεσης του "προπαραβατικού " ανηλίκου, σημάδια ενός βιολογικά διαφορετικού ατόμου. (Γεωργούλας Σ.2000 σ.54)

2.3. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΙ- ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΟΔΗΓΟΥΝ ΣΤΗ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΑΝΗΛΙΚΟΥ.

2.3.1. Οικογένεια

2.3.1.1. Ο ρόλος και η σημασία της οικογένειας

Από έρευνες που έχουν γίνει, κυρίως εκείνη του ζεύγους Glueck, αλλά και από άλλες με περισσότερο εξειδικευμένο αντικείμενο, καταγράφονται ορισμένα ενδιαφέροντα συμπεράσματα για τη σημασία της οικογένειας και ιδίως των γονέων στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του παιδιού κατά την πρώιμη ηλικία του. Τα συμπεράσματα αυτά ασφαλώς δεν έχουν αδιαμφισβήτητο χαρακτήρα αφού, ανάγονται συνήθως σε παλιές χρονικές περιόδους και στηρίζονται σε στοιχεία του επίσημου κοινωνικού ελέγχου (στατιστικές της αστυνομίας και δικαστηρίων), με τα γνωστά προβλήματα «επιλεκτικότητας» για όσους καταγράφονται εκεί ως δράστες εγκλήματος. Ωστόσο πρόκειται για στοιχεία που παρέχουν κάποιες σοβαρές ενδείξεις για ένα πιθανό βαθμό συσχέτισης μεταξύ παραβατικότητας η άλλων μορφών προβληματικής συμπεριφοράς (π.χ. ναρκωτικά), και οικογένειας του ανήλικου. (Γεωργούλας , 2000, σ. 88-89)

2.3.1.2. Η συνοχή της οικογένειας

Σημαντική επίδραση στην περεταίρω πορεία του ανήλικου φαίνεται έτσι, να διαδραματίζει, πρώτα, η συνοχή της οικογένειας του. Σε μελέτες διαπιστώθηκε ότι οι παραβατικοί ανήλικοι των οποίων η οικογένεια εμφάνιζε εμφανή χαλαρότητα δεσμών, κοινών ενδιαφερόντων και διαπροσωπικών σχέσεων ήταν υπερδιπλάσιοι σε σχέση με τους

παραβατικούς ανηλίκους της ομάδας ελέγχου (Glueck/ Glueck, 1950, σ. 115).

Παρόμοιες σχεδόν αναλογίες καταγράφηκαν με βάση το κριτήριο εάν οι γονείς των ανηλίκων ζούσαν χωριστά (διαζύγιο, διάσταση, απομάκρυνση του ενός γονέα από τον άλλο) ή εάν κάποιος από αυτούς είχε αποβιώσει (αντίστοιχα ποσοστά για τις δυο κατηγορίες ανηλίκων 60,4% για τους παραβατικούς και 34,2% για τους μη παραβατικούς), οπότε γίνεται λόγος για διαλυμένα σπίτια (broken homes) (Glueck/ Glueck, 1950, σ. 122).

Μάλιστα, μεγαλύτερη διαπιστώθηκε ότι είναι η παραβατικότητα όταν η διάσταση κ.λπ. επήλθε σε πρώιμο στάδιο ηλικίας του ανηλίκου, συνήθως κάτω των πέντε ετών. Τέλος , μια άλλη συναφής παράμετρος είναι η ποιότητα των συζυγικών σχέσεων μεταξύ των γονέων.

2.3.1.3.Οι σχέσεις των γονέων με το παιδί.

Μέσα στο ίδιο πλαίσιο θεματικής, σημαντική αναδεικνύεται και η ποιότητα των σχέσεων μέσα στην οικογένεια. Η αδιαφορία των γονέων προς το παιδί και η έλλειψη στοργής προς αυτό η, ακόμη χειρότερα η επίδειξη πνεύματος εχθρότητας και η κακομεταχείριση του, όπως τουλάχιστον προσλαμβάνεται από το παιδί η προς αυτό στάση των γονέων του, είναι φαινόμενα που σχετίζονται, όπως φαίνεται, άμεσα με την περαιτέρω παραβατική εξέλιξη του ανήλικα (συγγρ. 1, Κουράκης Ε, 2004, σ. 95,)

(συγγρ. 2, Jacobson J. 1991, σ. 67)

Επιπλέον, η πλειοψηφία των εφήβων που έχουν τάση προς την εγκληματικότητα, έζησαν κατά την πρώιμη παιδική ηλικία σε μη φυσιολογικές οικογενειακές συνθήκες και δεν κάλυψαν πλήρως τις συναισθηματικές τους ανάγκες . Επίσης, κατά την ίδια ηλικιακή περίοδο

έζησαν την μητρική στέρηση ή την απόρριψη της μητέρας (Ρέιμον-Ριβιέ, 1989, σ.80-81)

Συνοψίζοντας αυτό που έχει ανάγκη το παιδί δεν είναι μόνο η αγάπη αλλά και τα πρότυπα αυτά και την ανάγκη του αυτή μπορεί να την ικανοποιήσουν μόνο ένα ζευγάρι φυσιολογικών και ισορροπημένων γονιών. Αναφέρεται πως εννέα στους δέκα εφήβους που ρέπουν προς την εγκληματικότητα, δεν είχαν τέτοια πρότυπα στην παιδική τους ηλικία (ο.π. σ.82).

Πίνακας: Διαθέσεις της μητέρας και απροσάρμοστα

Τύπος μητέρας	Εκατοστιαία αναλογία με εγκληματικό γιο	Εκατοστιαία αναλογία με αναπροσάρμοστο γιο
Μητέρα που αγαπά και ενδιαφέρεται	27	73
Αγαπά αλλά είναι αγχώδης	34	66
Υπερπροστατεύει το παιδί της	37	63
Αγαπά αλλά είναι νευρωτικοί	43	57
Σκληρή	45	55
Απουσιάζει πολύ από το σπίτι	50	50
Παθητικοί και δεν παρεμβαίνει	57	43
Αδιαφορεί	72	28

Μάνος, ψυχολογία του εφήβου,2000, σ. 236

Όπως φαίνεται και από τον παραπάνω πίνακα, οι εγκληματίες ανήλικοι είχαν σε ποσοστό 72% μητέρα που αδιαφορούσε για τα παιδιά της κατά 57% ήταν παθητική και δεν επενέβαινε ενώ μόλις το 27% των μητέρων αγαπούσαν και ενδιαφερόταν για τα παιδιά τους. (ο.π., σ. 236)

2.3.1.4.Ο τρόπος ανατροφής και πειθαρχίας του παιδιού

Συναφής είναι και η παράμετρος του τρόπου ανατροφής και πειθαρχίας του παιδιού από τους γονείς του. Πολλές είναι οι φορές όπου οι γονείς μπροστά στο φόβο της εφηβείας αδυνατούν να ελέγξουν τις ανησυχίες τους και «πνίγουν» τους εφήβους με διάφορα «μη» και άλλες μορφές ελέγχου (Satir , 1989, σ. 360).

Από διάφορες μελέτες και έρευνες διαπιστώνεται ότι η ακαταλληλότητα των μέτρων «πειθαρχίας» του πατέρα (χαλαρή ή ασταθής [με αδικαιολόγητες εναλλαγές στη μεταχείριση] ή μεγάλη αυστηρότητα.) έχει να κάνει και αυτό στη μετέπειτα συμπεριφορά του παιδιού και στην εξέλιξή του.(Δεσποτέλης ,2003, τευχος 219^ο, σ. 28-33)

Ταυτόχρονα είναι λογικό ότι και οι μητέρες που έχουν πιο χαλαρά μέτρα πειθαρχίας ή το αντίθετο τα ανήλικα τέκνα μπορεί και εξελιχθούν σε παραβατικά ανήλικα. Τέλος, υποστηρίζεται από μελέτες, πώς όταν η μητέρα εργάζεται εκτός κατοικίας και υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχει στην οικογένεια ένα αποδιοργανωμένο περιβάλλον, η παραβατική συμπεριφορά του παιδιού εμφανίζεται λόγω της ελλιπούς επίβλεψης ποσοτικά αυξημένη. (Κρεμπς , 2001 σ.492-495)

Ωστόσο ισχύει και το γεγονός ότι οι γονείς που επιδεικνύουν προς το παιδί τους υπερπροστασία και αγχώδη διαταραχή, δηλαδή το να

απομονώνουν τα παιδιά από τους όποιους «κινδύνους» του εξωτερικού χώρου και να του κάνουν τα χατίρια. είναι προφανές ότι το παιδί υπό αυτές τις συνθήκες, αναπτύσσει μια εσφαλμένη αντίληψη για τους ανθρώπους και τις καταστάσεις γύρω του, θεωρώντας ότι στη ζωή οι κίνδυνοι είναι λιγοστοί και οι άνθρωποι «ευχειραγώγητοι», ότι υπάρχουν μόνο δικαιώματα για διεκδίκηση και ότι όλοι είναι έτοιμοι να τεθούν στη διάθεσή του. Το τι επιπτώσεις έχει μακροπρόθεσμα αυτή η εικονική πραγματικότητα στη μετέπειτα πορεία του ανηλίκου, εξαρτάται και από πληθώρα παραγόντων. Γεγονός είναι πάντως ότι το παιδί θα αντιμετωπίσει αργότερα συμβατικές δυσκολίες κοινωνικής προσαρμογής.(Παρασκευόπουλος 1988, σ. 28-32)

Ακόμα ένας σημαντικός παράγοντας που φαίνεται να σχετίζεται και με την τυχόν (σοβαρή) εγκληματική δραστηριότητα των γονέων του ανηλίκου, αφού από μελέτες φαίνεται ότι οι παραβατικοί ανήλικες εμφανίζονται να έχουν εγκληματία πατέρα σε ποσοστό μεγαλύτερο από τους μη παραβατικούς ανήλικους, ενώ στην περίπτωση της εγκληματικής μητέρας η διαφορά έγκειται ένα προς τρία. Επίσης θα πρέπει να συνεκτιμηθούν και παράγοντες που αφορούν αφενός το γενετικό υλικό του ανηλίκου (ενδεχόμενη κληρονομικότητα κάποιας επιθετικής προδιάθεσης από τους γονείς του) και αφετέρου τις επιδράσεις της γονεϊκής εγκληματικότητας στον περιβάλλοντα χώρο του ανηλίκου. Συνήθως, δηλαδή η εγκληματικότητα ενός γονέα και ο συνακόλουθος εγκλεισμός του σε φυλακή επιφέρουν κάποια αποδιοργάνωση στο θεσμό της οικογένειας που μπορεί να καταλήξει και στη διάλυση αυτού. (Φαρσεδάκης , 1985, σ.133)

Επιπροσθέτως, θα πρέπει να θιχτεί και ο παράγοντας του επιπέδου επικοινωνίας της οικογένειας για το κατά πόσο μπορεί να επηρεάσει τον ανήλικα στη μετέπειτα πορεία του. Εάν για παράδειγμα κάποιος από τους γονείς ή και δυο είναι αλκοολικοί ή παρουσιάζουν συμπτώματα νοητικής

καθυστέρησης ,συναισθηματικών διαταραχών, ώστε να υποθάλπουν στην οικογένεια ένα μειονεκτικό επίπεδο επικοινωνίας τότε οι πιθανότητες να γίνει το παιδί τους παραβατικό αυξάνονται σημαντικά. Συμπερασματικά, καταλήγουμε στο γεγονός ότι η οικογένεια ως κυριότερος θεσμός, η συνοχή αυτής, οι σχέσεις μεταξύ των γονέων αλλά και μεταξύ του παιδιού ο τρόπος ανατροφής και πειθάρχησης, η συμπεριφορά των γονέων, το επίπεδο επικοινωνίας της οικογένειας και η εγκληματική δραστηριότητα των γονέων είναι παράγοντες που άλλοτε λειτουργούν θετικά στην εξέλιξη του ανήλικα και άλλοτε δυσπροσαρμοστικά και συντελείται έτσι η όποια μορφή παραβατικότητας από τους ανήλικες.(ο.π. 1985, σ. 134-135)

2.3.2. Περιοχή, γειτονία, πόλη

Είναι γνωστή η θεωρία που διατυπώθηκε από τους Ρόμπερτ Πάρκ, Έρνεστ Μπέρτζες και Ροντρίκ Μακκένζυ οι οποίοι ανήκαν στη «Οικολογική Σχολή του Σικάγου». Σύμφωνα με αυτή, οι πόλεις αποτελούν κατά κάποιο τρόπο οργανικά σύνολα με ζωντανή λειτουργία, όπου η κάθε ομάδα πληθυσμού μετακινείται και εγκαθίσταται σύμφωνα με ορισμένες αρχές (της συγκέντρωσης, της κεντρικότητας κ.λπ.). Ειδικά στο Σικάγο μπορεί να διακρίνει κανείς ομόκεντρες ζώνες (μοντέλο ομόκεντρων ζωνών), με διαφορετική λειτουργικότητα η κάθε μια : Κέντρο, βιομηχανική ζώνη, μεταβατική ζώνη, ζώνη εργατικών κατοικιών, ζώνη ακριβών κατοικιών και ζώνη με προάστια. Βασιζόμενη σε αυτή τη θεωρία έγιναν έρευνες από τους Κλίφορντ Σω και Χένρυ Μακκέυ όπου παρατηρήθηκε το εξής, ότι το υψηλότερο ποσοστό παραβατικότητας εντοπίστηκε σε περιοχές γύρω από το κέντρο ή μέσα σε αυτό και σε περιοχές με μεγάλες βιομηχανίες. (Ζαραφωνίτου, εμπειρική εγκληματολογία, Αθήνα νομική βιβλιοθήκη 1995, σ.154)

Στην Ελλάδα ύστερα από έρευνα του Δ. Τσαούση και Ε. Κορρε (1974) έδειξε πως οι πιο βεβαρημένες περιοχές του λεκανοπεδίου Αττικής στην περίπτωση των παραβατικών ανηλίκων είναι το Περιστέρι (14, 7% συμμετοχή στο σύνολο της παραβατικότητας έναντι αναλογίας πληθυσμού 4,3%). Ο Αγ. Ιωάννης Ρέντης (2,1% έναντι 0,6%) μετά το Πέραμα και η Αγ. Βαρβάρα.

Σύμφωνα με τις ερευνητικές διαπιστώσεις επισημαίνονται πως υπάρχουν διαφορές μεταξύ πόλης και υπαίθρου και πως οι διαφορές αυτές εμφανίζονται κατά ποσοστό ανάλογο προς το μέγεθος του οικισμού. Μεγαλύτερη εγκληματικότητα παρατηρείται στις μεγάλες πόλεις, μικρότερη στις μεσαίες, ακόμη μικρότερη στις μικρές , τέλος, πιο μικρή στην ύπαιθρο.

Τέλος, παρουσιάζονται και ενδοαστισκές διαφορές, ανάλογα με τις ζώνες των διαφόρων πόλεων, τμήματα δήμων, τομείς του ίδιου τμήματος του δήμου, δρόμους, γειτονιές όπου διατηρούνται σταθερές και για μακρά χρονικά διαστήματα. (Φαρσεδάκης , 1985σ.82-85)

2.3.3. Σχολείο

Ένα σημαντικό στοιχείο που συνάγεται από όλες τις έρευνες είναι ο παρατηρούμενος συσχετισμός μεταξύ σχολικής απροσαρμοστικότητας και παραβατικότητας.(Γεωργούλας , 2000, σ. 98)

Η αποπροσαρμοστικότητα στο σχολείο είναι δυνατό να αποτελεί το αρχικό στάδιο μιας κοινωνικής απροσαρμοστικότητας του παιδιού στη μετέπειτα ζωή του. Αν βέβαια, οφείλεται στη διαφορά της οικογενειακής ατμόσφαιρας με εκείνη του σχολείου, στη φυσική ή ψυχική υγεία του παιδιού, σε σφάλματα προσανατολισμού, στην ανωριμότητα ακόμη της προσωπικότητας του, στην ακαταλληλότητα του σχολείου κ.λ.π. τότε αυτή δεν αποτελεί τίποτε άλλο από ένα παροδικό σύμπτωμα, μια και όλα αυτά τα εμπόδια είναι δυνατόν να αρθούν ή να υπερπηδηθούν με

κατάλληλους χειρισμούς. Αν, όμως, αυτό δεν συμβαίνει, τότε οι σχολικές αποτυχίες και καθυστερήσεις τις οποίες συνεπάγεται η απροσαρμοτικότητα αυτή αποτελούν επιβαρυντικές περιστάσεις που βλάπτουν τη διαδικασία κοινωνικοποίησης του παιδιού.(ο.π., σ. 100-101) Αποτελούν το σήμα κινδύνου για την παρουσία παραγόντων γέννησης της παραβατικής συμπεριφοράς μια και στο σχολείο παρουσιάζονται τόσο τα ιδιοσυγκρασιακά προβλήματα του παιδιού όσο και οι παιδαγωγικές και συναισθηματικές ανεπάρκειες της οικογένειας. (Αρτινοπούλου Β.,2001,σ. 36)

Πιο συγκεκριμένα, η σημασία της οικογένειας κατά τη σχολική και εφηβική ηλικία γίνεται φανερή και από τη συσχέτιση της δομής και της λειτουργίας της με τις τυχόν υποεπιδόσεις και τις σχολικές αποτυχίες του ανηλίκου. (Νομικού Χ., 2002, σελ. 34)

Όταν υπάρχουν στην οικογένεια συγκρούσεις, αδιαφορία, έλλειψη συνοχής και γενικότερη αποδιοργάνωση, τότε αντίστοιχα, οι επιδόσεις του ανηλίκου στο σχολείο είναι κακές όπως περιορισμένο είναι και το ενδιαφέρον του ανηλίκου για τα μαθήματα και το σχολείο, ενώ αντίστροφα εμφανίζεται η παραβατικότητα. Αυτό βέβαια είναι λογικό καθώς όταν ο ανήλικος δεν μπορεί να συγκεντρωθεί και να ασχοληθεί με τα μαθήματα του σε ένα περιβάλλον όπου υπάρχουν συγκρούσεις στις διαπροσωπικές σχέσεις, καθώς είναι απύσχα και η κάθε βοήθεια που θα μπορούσε να αναζητήσει από την οικογένειά του και το γεγονός ότι το περιβάλλον δεν προδιαθέτει την καλλιέργεια φιλοδοξιών και παροχής ερεθισμάτων.(ο.π. σ.35)

Μάλιστα από ένα σημείο και μετά το παιδί βρίσκεται σε ένα αδιέξοδο και αρχίζει να μπερδεύει συμπεριφορές, υπάρχει μια σύγχυση μέσα του. Έτσι λοιπόν θα μπορούσαμε να πούμε ότι το παιδί γίνεται ανυπάκουο, εριστικό, προκλητικό, με τάσεις φυγής από το σχολείο.

(ο.π. σ. 36)

Τέλος, το πρόβλημα καθίσταται οξύτερο όταν συντρέξουν και ορισμένες επιπρόσθετες περιστάσεις. (Κουράκης , 2004, σ.95)

Αφενός, όταν το σχολείο είναι στελεχωμένο με διδακτικό προσωπικό αδιάφορο στα προβλήματα των μαθητών, με νοοτροπία ρουτίνας και τάση αυταρχισμού με ταυτόχρονη ελλιπή κατάρτιση στο αντικείμενο διδασκαλίας και στην ψυχολογία του μαθητή.

Αφετέρου, όταν ο ανήλικος έχει τον χαρακτήρα ανθρώπου, που αντίστοιχα απεχθάνεται τη ρουτίνα και τον αυταρχισμό, την παθητικότητα και τη μονοτονία, και διψάει για δράση, περιπέτεια, όπως συμβαίνει στα περισσότερα παιδιά της ηλικίας του (ο.π. σ. 97).

2.3.4. Ομάδες Συνομηλίκων-Παρέα

Ανάμεσα στις παραμέτρους που επιδρούν στη διαμόρφωση θετικών στάσεων των νέων απέναντι σε παρεκκλίνουσες και εγκληματικές συμπεριφορές περιλαμβάνονται και τα ίδια τα συστήματα Αξιών των νέων που κυριαρχούν και διαμορφώνονται ανάμεσα στις διάφορες ομάδες νεολαίας, τα οποία αποτελούν συχνά και την αιτιώδη αφορμή για την παρέμβαση του ποινικού νομοθέτη ή προκαλούν την επέμβαση της πολιτείας. (<http://www.makthes.gr>)

Έτσι λοιπόν, οι θεωρίες που βασίζονται σε αυτή του διαφορικού συγκρωτισμού, εισηγητής της οποίας είναι ο Sutherland E. είναι και αυτές που θίγουν την επίδραση που ασκεί στον ανήλικο η φιλική παρέα ή ένταξη σε μια συμμορία για την υιοθέτηση παραβατικής συμπεριφοράς.(Γεωργούλας, 2000, σ. 135)

Καταδεικνύονται δηλαδή η ομάδα των φίλων και η υποκουλτούρα μιας συμμορίας ως παράγοντες παραβατικότητας και επικινδυνότητας .

Οι κύριες θέσεις αυτών των θεωριών αφορούν ότι η εγκληματική συμπεριφορά μαθαίνεται από την αλληλεπίδραση με άλλα άτομα μέσα σε μια διαδικασία επικοινωνίας στο πλαίσιο στενών προσωπικών ομάδων.

Αυξητική τάση παρουσιάζεται σε φαινόμενα όπως είναι οι μονογονεϊκές οικογένειες , προβληματικά σχολεία , ανυπαρξία παραγωγικών δραστηριοτήτων στον ελεύθερο χρόνο. (ο.π., σ. 139)

Επίσης γίνεται αναφορά στην αντίδραση των σημερινών νέων στις αξίες των γονιών τους, οι οποίοι θέτουν σε αμφισβήτηση την προαγωγή του ατόμου σε βάρος της συλλογικής ζωής, στρέφονται προς τους ομοίους τους και συμμετέχουν σε συμμορίες. (Μαγγανάς , 2004, σ. 232).

Ακόμα ειδική αναφορά γίνεται στην επικινδυνότητα των χούλιγκαν και στο ζήτημα της βίας στα γήπεδα. Γενικά αυτές οι ομάδες απαρτίζονται από νέους που δεν γνωρίζονται καθόλου μεταξύ τους και τους ενώνει μόνο ένα ιδεώδες και έχουν ως στόχο τη βία για τη βία. Τα άτομα που στελεχώνουν αυτού του είδους ομάδες πάσχουν από μια ηθική και συναισθηματική πόρωση και δεν θέλουν ή δεν μπορούν να κάνουν τη παραμικρή ιεράρχηση στις ανθρώπινες αξίες.

Πιο συγκεκριμένα, τα επεισόδια βίας που καταγράφονται στη διάρκεια πριν ή μετά από αθλητικούς αγώνες αποτελούν ένα κρίσιμο πρόβλημα για την Ελληνική Αστυνομία.

Το φαινόμενο του χουλιγκανισμού στην Ελλάδα ποτέ δεν έλαβε τις μαζικές διαστάσεις που γνώρισε στην Ευρώπη. Στη χώρα μας η βία στα γήπεδα συνδέεται με τη θεσμοθέτηση του επαγγελματικού αθλητισμού, τη διάδοση σχετικών προτύπων από το εξωτερικό ειδικότερα και την ανάπτυξη συλλόγων και συνδέσμων οργανωμένων οπαδών. Η εμφάνιση του φαινομένου συνδέεται με την εμπορευματοποίηση του αθλήματος και την ενίσχυση του ανταγωνισμού ανάμεσα στις ΠΑΕ.

(<http://www.elesme.gr>)

Συμπερασματικά θα πρέπει να κατανοήσουμε ότι οι νέοι προκειμένου να ενταχθούν σε μια ομάδα της οποίας οι αξίες και η ιδεολογία μπορεί να είναι αντίθετες ως προς τις αξίες των κανόνων δικαίου κάνουν τρομερές προσπάθειες για να αφομοιωθούν προβαίνοντας έτσι και σε παραβατικές συμπεριφορές.

2.3.5. Πολιτιστική διαφορετικότητα

Ο ρατσισμός είναι και όταν δομείται το στερεότυπο του προεγκληματικά επικίνδυνου μετανάστη στη βάση της πολιτιστικής του διαφορετικότητας. Η αντιμετώπιση των πολιτών αλλά και των επίσημων φορέων κοινωνικού ελέγχου επηρεάζεται αναμφίβολα από αυτό το στερεότυπο, που εμφανίζεται και σε κλασσικές εγκληματικές θεωρίες και ιδιαίτερα στη θεωρία της πολιτισμικής σύγκρουσης του T. Sellin. (Παπαδοπούλου,2002,σ.201)

Η θεωρία αυτή εξηγεί το πώς άτομα διαφορετικής εθνικότητας, διαφορετικών θρησκευτικών και πολιτισμικών πεποιθήσεων ζουν σε μια κοινωνία- πολιτισμών όπου επικρατούν διαφορετικές αντιλήψεις από τα πιστεύω του. Υπάρχει όμως και η περίπτωση όπου το άτομο έρχεται σε σύγκρουση λόγω των πολιτισμικών διαφορών και των κοινωνικών κανόνων. Έτσι λοιπόν το πολιτιστικά διαφορετικό άτομο γίνεται τότε περιθωριακή προσωπικότητα, όταν δεν μπορεί να αποβάλει τον πολιτισμό με τον οποίο γαλουχήθηκε και δεν μπορεί να υιοθετήσει το νέο τρόπο ζωής. Ως αποτέλεσμα έρχεται η παραβίαση του κοινωνικού κανόνα που του ορίζει η νέα κοινωνία.(ο.π., σ. 203)

Είδη συγκρούσεων εμφανίζονται α)μεταξύ των κανόνων συμπεριφοράς παλιού και νέου τρόπου ζωής και κοινωνικών αξιών β) ως αποτέλεσμα μετακίνησης από αγροτικό σε αστικό περιβάλλον γ) ως αποτέλεσμα μετακίνησης από μια καλά οργανωμένη και ομοιογενή κοινωνία σε μια

άλλη, αποδιοργανωμένη και ανομοιογενή κοινωνία (Γεωργούλας Σ. 2007, σ. 212)

Συμπερασματικά μιλάμε για εσωτερική μετανάστευση, και όχι για εξωτερικούς μετανάστες.

Ενδιαφέρον αποτελούν οι έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί με βάση την παραπάνω θεωρία. Πιο συγκεκριμένα όσοι μετανάστευσαν ως παιδιά εμφανίζουν μεγαλύτερη παραβατικότητα ενώ η δεύτερη γενιά των μεταναστών που γεννήθηκαν στη δεύτερη πατρίδα, εμφανίζουν μεγαλύτερη εγκληματικότητα από τους γονείς τους και από τους συνομηλίκους τους που είναι αυτόχθονες, αλλά και ένα τύπο εγκληματικότητας που διαφέρει από αυτό των γονιών τους και μοιάζει με εκείνο των αυτοχθόνων. Παράλληλα εμφανίζουν προβλήματα κοινωνικής προσαρμογής και κατά την επιστροφή τους στη χώρα καταγωγής. (Παναγόπουλος Ι., 2001, σ. 7).

2.3.6. Η σημασία του τρόπου αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου του ανήλικα και οι επιδράσεις των Μ.Μ.Ε.

Συναφής με τον τρόπο κατά τον οποίο ο ανήλικος επηρεάζεται από τις παρέες των συνομηλίκων του είναι, γενικότερα και ο τρόπος με τον οποίο περνάει τον ελεύθερο χρόνο του(τηλεόραση, ανάγνωση βιβλίων, κινηματογράφος, ηλεκτρονικά παιχνίδια, νυχτερινά μαγαζιά).(Κουράκης 2004, σ. 108)

Ο ελεύθερος χρόνος διευκολύνει την κοινωνικοποίηση του ανήλικου αφού λειτουργεί ως διέξοδο σε ένα συνήθως βεβαρημένο σχολικό και εξωσχολικό πρόγραμμα και σε μια αντιστοιχία πολλές φορές αδιάφορη έως και κουραστική και μονότονη οικογενειακή ζωή. (ο.π. σ. 108)

Μέσα από το σπίτι ο ανήλικος ενδέχεται έτσι να αναζητήσει δυνατές συγκινήσεις και την αίσθηση της μεγάλης περιπέτειας μέσα από συναρπαστικά τηλεοπτικά προγράμματα και ηλεκτρονικά παιχνίδια(ο.π. σ. 109).

Συγκεκριμένα τα Μ.Μ.Ε. και ιδιαίτερα, η τηλεόραση, έχουν κατηγορηθεί ότι συμβάλλουν στη δημιουργία και επαύξηση των ανομικών συναισθημάτων στους νέους, τα οποία προέρχονται από τη δυσαναλογία μεταξύ της εικόνας ενός εξωπραγματικού κόσμου και της αδυναμίας εξεύρεσης των μέσων για την κατάκτηση του. Καθώς μάλιστα εξάπτεται η φαντασία των νέων, αυτοί υποβάλλονται στις χαμηλότερες ορμές τους και γενικά η άμεση επίδραση πάνω τους μπορεί να εμφανιστεί με την προέκταση και μετά το θέαμα των ταυτίσεων τους με τους ήρωες. (Γεωργούλας , 2000, σ.124, Τσεκούρα Β.1996, σ.10)

Η ίδια η τηλεόραση έχει κατηγορηθεί ότι υποβαθμίζει τον κόσμο σε είδωλα και επομένως εμποδίζει κάθε κριτική αντίδραση και κάθε αποτελεσματική απάντηση από αυτούς που την παρακολουθούν(Γαλάνης Γ., 1989, 233).

Έξω από το σπίτι του η αναζήτηση αυτή συντελείται μέσα από παρέες συνομηλίκων, επαφές με το άλλο φύλο, δυνατή μουσική, χορό, θεαματικές «αποδράσεις» σε άλλους , φανταστικούς κόσμους (Κορωναιου Α., 1995, σελ. 67).

2.3.7. Μετανάστευση

Την τελευταία 10ετία η χώρα μας κατακλύζεται από πληθυσμιακές ομάδες που έχουν στόχο την καλύτερη διαβίωση και ένα καλύτερο αύριο. Άτομα που ζούσαν κάτω από τα όρια της φτώχειας και κοινωνικά αποκλεισμένα προστίθενται στην Ελληνική κοινωνία.(Baldwin-Edwards, τεύχος 208 σ. ,440)

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η δεύτερη γενιά των μεταναστών . τα παιδιά δηλαδή που γεννήθηκαν στη νέα πατρίδα. Αυτή η γενιά εμφανίζει κάποια χαρακτηριστικά , η παραβατικότητα αυτών των παιδιών ξεπερνά την εγκληματικότητα των γονέων τους αλλά και εκείνη των συνομηλίκων τους, αλλά και εκείνη των συνομηλίκων τους αυτοχθόνων. Και περνά από τον τύπο εγκληματικότητας των γονέων τους, σε εκείνον των αυτοχθόνων. (Φαρσεδάκης , 1985, σ.98)

Συγχρόνως , η μετανάστευση επιδρά και στην παραβατικότητα των αυτοχθόνων ανηλίκων, αφού αυξάνει την ποικιλία παραδειγμάτων συμπεριφοράς, αυξάνει την αστικοποίηση, οδηγεί –με την υποκατάσταση των αυτοχθόνων από νέους μετανάστες σε διάφορα επαγγέλματα –στην αποδιοργάνωση, εγκατάλειψη παραδοσιακών κανόνων και σε πολιτιστικές συγκρούσεις (ο.π., σελ. 98)

Ο «δρόμος» αποδείχθηκε ότι ήταν ένας τρόπος εργασίας ή εξεύρεσης χρημάτων μέσω επαιτείας. Έχουμε δηλαδή από τη μία ανήλικα άτομα που εργάζονται στο δρόμο με την ανοχή της οικογένειας αφού η ίδια δεν μπορεί να αντεπεξέλθει των όποιων αναγκών και από την άλλη άτομα ανήλικα και απροστάτευτα που τα εκμεταλλεύονται διάφοροι προς όφελος των με αντάλλαγμα την προστασία δημιουργώντας σχέσεις εξάρτησης. (<http://imerazente.gr>)

Τέλος, η μετανάστευση γίνεται πάντα με ρίσκο και πολλές φορές σύμφωνα με τα παραπάνω όταν κάποιος δεν θα μπορεί να επιβιώσει στην χώρα διαμονής μπορεί να υποπέσει σε παραβιάσεις και οι νέοι πολλές φορές έχοντας το παράδειγμα ή θα κάνουν το ίδιο, ή θα είναι σύμφωνοι με του νόμους δικαίου ή θα υπάρξει από άλλους εκμετάλλευση.

2.4. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ

«Το δίκαιο ανηλίκων είναι ένα σύνολο κανόνων δικαίου που ρυθμίζουν τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και την προστασία τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και την προστασία των ανηλίκων αλλά και της κοινωνίας γενικότερα, στο μέτρο που η διατήρηση και εξέλιξη συναρτάται με τη διαφύλαξη των νεότερων μελών της». Με τη έννοια αυτή το δίκαιο ανηλίκων περιλαμβάνει κανόνες ιδιωτικού δικαίου και δημοσίου (Σπινέλλη, 1992, σ. 19).

Σύμφωνα με το άρθρο 121 « ανήλικοι εννοούνται αυτοί που διατρέχουν από το 7^ο έτος της ηλικίας τους έως το 17^ο έτος συμπληρωμένο. Από αυτούς όσοι έχουν ηλικία έως το 12^ο έτος τους συμπληρωμένο ονομάζονται παιδιά και οι υπόλοιποι έφηβοι. Οι ανήλικοι υποβάλλονται σε αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα ή σε ποινικό σωφρονισμό (Τρωιανού – Λουλά, 1995, σ.34).

Συγκεκριμένα, το άρθρο 122 διευκρινίζει πως αναμορφωτικά μέτρα είναι :

- Η επίπληξη του ανηλίκου που γίνεται προφορικά από το δικαστή ανηλίκων . Σκοπός της είναι να κατανοήσει ο ανήλικος την ανάγκη σεβασμού στους νόμους της πολιτείας. Εφαρμόζεται μόνο σε ελαφρά παραπτώματα και έχει την έννοια της συμβουλής , της σύστασης και της ενημέρωσης για τις συνέπειες μιας παράνομης πράξης. Η επίπληξη, θεωρείται πως έχει μειωμένη παιδαγωγική επιρροή και συχνά παρεξηγείται από τους ανηλίκους γιατί εκλαμβάνεται ως απαλλαγή. Γι' αυτό, η Υπηρεσία Επιμελητών

ανηλίκων παρακολουθεί την παιδαγωγική και αναμορφωτική επίδραση του μέτρου αυτού.

- Η ανάθεση της ευθύνης επιμέλεια του ανηλίκου στους γονείς , τους επιτρόπους, ή τους κηδεμόνες του η οποία δίνεται στο έναν και όχι και στους δυο γονείς . Με το μέτρο αυτό δεν μεταβάλλεται η ζωή του ανηλίκου, απλά επιτείνεται η προσοχή και ευθύνη του ανθρώπου που τον έχει αναλάβει.
- Η ανάθεση της επιμέλειας του ανηλίκου σε προστατευτικές εταιρείες ή σε ιδρύματα ανηλίκων ή σε ειδικούς επιμελητές ανηλίκων που είναι το συνηθέστερο και συχνότερο αναμορφωτικό μέτρο. Σύμφωνα με το μέτρο αυτό, παρέχεται η δυνατότητα στον ανήλικο να παραμείνει στο οικογενειακό του περιβάλλον επιτηρούμενος όμως από πολιτειακά όργανα. Το άτομο περνά μια φάση δοκιμασίας και επιβλεπόμενης ελευθερίας ώστε να αποφεύγεται όσο το δυνατόν περισσότερο η τοποθέτηση του σε ίδρυμα αγωγής. Η επιμέλεια μπορεί να πάρει μορφή υποστηρικτική (ή προστατευτική) εξουσιαστική και προστατευτική.
- Η τοποθέτηση του ανηλίκου σε κατάλληλο κρατικό, δημοτικό, κοινοτικό ή και ιδιωτικό κατάστημα αγωγής (ο.π. σ. 39).

Τα θεραπευτικά μέτρα εφαρμόζονται στις περιπτώσεις όπου η κατάσταση του ανηλίκου απαιτεί ιδιαίτερη μεταχείριση, ιδίως αν πάσχει από ψυχική ασθένεια ή άλλη διατάραξη των πνευματικών του λειτουργιών ή είναι τυφλός, κωφός, επιληπτικός , ή έχει κάνει χρήση οινόπνευματων ποτών ή εμφανίζει ανώμαλη καθυστέρηση στην πνευματική και ηθική του ανάπτυξη.

Εφόσον το δικαστήριο ερευνήσει τις περιστάσεις κάτω από τις οποίες τελέστηκε η πράξη, καθώς επίσης και την όλη προσωπικότητα

του δράστη, τότε τον καταδικάζει σε περιορισμό σε σωφρονιστικό κατάστημα, εφόσον κρίνει πως αυτό θα τον βοηθήσει να συγκρατηθεί από την τέλεση νέων αξιόποινων πράξεων (ο.π., άρθρο 127, σ. 52). Ως προς το χώρο κράτησης, στο άρθρο 130 αναφέρεται πως κατά γενικό κανόνα οι ανήλικοι κατάδικοι «κρατούνται χωριστά από άλλους ενηλίκους καταδίκους» (ο.π., σ. 64).

Πάντως, σε περιορισμό σε σωφρονιστικό κατάστημα μπορούν να καταδικαστούν οι ανήλικοι ηλικίας 13 έως 17 ετών. Βέβαια «αν η πράξη που τέλεσε ο ανήλικος συνιστά πταίσμα, εφαρμόζονται μόνο τα αναμορφωτικά μέτρα του άρθρου 121, εκτός από την τοποθέτηση του ανηλίκου σε καταστήματα αγωγής (ο.π., άρθρο 128, σ. 57).

2.5. ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Οι βασικότεροι στόχοι του Πολωνικού Δικαίου είναι:

- i. Η αντιμετώπιση της «ηθικής κατάπτωσης» (της δυσκοινωνικής αποπροσαρμοστικότητας) και της παραβατικότητας των ανηλίκων και η δημιουργία των προϋποθέσεων για την επιστροφή στον ομαλό βίο.
- ii. Η ενίσχυση της μέριμνας και των παιδαγωγικών λειτουργιών της οικογένειας και της συναίσθησης της ευθύνης της για την ανατροφή των παιδιών (Πιτσελά , 2001, σ. 400)

Οι εφαρμόσιμες κυρώσεις χωρίζονται σε πέντε κατηγορίες:

i. Μέτρα αγωγής ή διαπαιδαγώγησης που περιλαμβάνουν :

- Επίπληξη
- Υποχρέωση για συγκεκριμένες ενέργειες (π.χ. αποκατάσταση ζημιάς, αίτηση συγγνώμης κ.α.)
- Ανάθεση της επιμέλειας του ανηλίκου στους γονείς ή τους κηδεμόνες
- Ανάθεση της επιμέλειας του ανηλίκου σε μια οργάνωση ή σε κάποιο αξιόπιστο άτομο.
- Ανάθεση της επιμέλειας σε επιμελητή.
- Ανάθεση της επιμέλειας του σε κέντρο κοινωνικής πρόνοιας.
- Απαγόρευση της οδήγησης οχημάτων.
- Τοποθέτηση του ανηλίκου σε ανάδοχη οικογένεια
- Τοποθέτηση του σε ίδρυμα αγωγής ή σε κάποιο άλλο παιδαγωγικό ίδρυμα.

- Τοποθέτηση του σε ίδρυμα ή σε οργανισμό που παρέχει επαγγελματική εκπαίδευση.
- Δήμευση των αντικειμένων που αποκτήθηκαν σε σχέση με την τέλεση της πράξης (Πιτσελά ,2001, σ. 413).

ii.Εισαγωγή σε κατάσταση σωφρονισμού (για ανηλίκους ηλικίας 13- 17 ετών)

iii. Θεραπευτικά –παιδαγωγικά μέτρα, δηλαδή τοποθέτηση του ανηλίκου σε ψυχιατρικό κατάστημα ή σε άλλο νοσηλευτικό ίδρυμα ανηλίκων δραστών .

iv. Ποινές

v. Μέτρα εναντίων των γονέων ή κηδεμόνων δηλαδή να βελτιώσουν τους όρους διαπαιδαγώγησης και υγείας ή τις βιοτικές συνθήκες του ανηλίκου, να συνεργασθούν με το σχολείο ή να επανορθώσουν τη ζημιά που έχει κάνει ο ανήλικος.

Το πολωνικό δικαστήριο ανηλίκων παίρνει αποφάσεις έχοντας ως γνώμονα τις προσωπικές ανάγκες διαπαιδαγώγησης του κάθε ανηλίκου και γι' αυτό εκείνο που γίνεται πρώτα από όλα είναι η διερεύνηση της προσωπικότητας του δράστη (ο.π. σ. 412)

Ο νόμος στα δικαστήρια ανηλίκων της Αυστρίας εφαρμόζεται στα άτομα ηλικίας 14- 19 ετών, οπότε τα παιδιά 14 ετών δεν υποβάλλονται στις κυρώσεις του νόμου και είναι απολύτως ανεύθυνα για τις πράξεις τους . Στον αυστριακό ποινικό κώδικα αναφέρεται ρητά η μετεφηβική ηλικία του δράστη αποτελεί λόγο μετριασμού της ποινής του. Επιπλέον , δεν προβλέπεται η επιβολή της ισόβιας ποινής κατά της ελευθερίας για

τα άτομα που κατά το χρόνο της τέλεσής της πράξης δεν είχαν συμπληρώσει το 20^ο έτος της ηλικίας τους (Πιτσελά , 2001, σ. 498)

Εκτός από τις κυρώσεις που μπορεί να έχει ένας ανήλικος παραβάτης του νόμου (όπως δηλαδή η χρηματική ποινή κατά της ελευθερίας) στον αυστριακό ποινικό κώδικα εφαρμόζεται η κήρυξη της ενοχής χωρίς επιβολή ποινής οπότε η εγγραφή στο ποινικό μητρώο διαγράφεται μετά από τρία χρόνια. Επίσης, προβλέπεται και η κήρυξη ποινής με επιφύλαξη ποινής όπου το δικαστήριο κηρύσσει προσωρινά την ενοχή και επιφυλάσσεται ως προς την επιβολή της ποινής για χρόνο δοκιμασίας από ένα έως τρία έτη.

Το 1988 εμφανίστηκε ο θεσμός της εξωδικαστικής διευθέτησης της πράξης προκειμένου να παρακαμφθεί η ποινική διαδικασία. Αυτός ο θεσμός αποτελεί τη σημαντικότερη καινοτομία του νόμου για τα δικαστήρια ανηλίκων της Αυστρίας και ξεκίνησε ως πιλοτικό πρόγραμμα με το όνομα « ρύθμιση της σύγκρουσης» . Έτσι εφόσον ο δράστης και το θύμα βρουν μια λύση που να ικανοποιεί και τις δύο πλευρές , δεν απαγγέλλεται κατηγορία στον ανήλικο σε περιπτώσεις μικρής βλάβης (ο.π.,σ. 514).

Στο Τσέχικο ποινικό κώδικα, ποινικά ανεύθυνοι είναι οι ανήλικοι έως 15 ετών, ενώ ποινικά υπεύθυνοι είναι οι ανήλικοι από 15- 18 ετών. Σε ανηλίκους από 12-15 ετών επιβάλλεται συχνά η τοποθέτηση σε κλειστό ή ημιελεύθερης μορφής ίδρυμα αγωγής με σκοπό την εξασφάλιση της σωστής διαπαιδαγώγησης(Πιτσελά , 2001, σ. 529-530).

Το τσέχικο ποινικό Δίκαιο ανηλίκων δεν προβλέπει εξωιδρυματικά αναμορφωτικά μέτρα δηλαδή την επίπληξη, την ανάθεση επιμέλειας κ.α. τα οποία επιτρέπουν στον ανήλικο να παραμείνει στο οικογενειακό του

περιβάλλον αλλά εφαρμόζει κυρίως την ποινή κατά της ελευθερίας. Ειδικότερα , το ανώτερο όριο ποινής κατά της ελευθερίας είναι τα πέντε έτη ενώ το κατώτερο είναι το ένα έτος.

Σύμφωνα με το Ουγγρικό ποινικό κώδικα, ανήλικος είναι όποιος κατά την τέλεση της πράξης είναι 14 αλλά όχι ακόμη 18 ετών. Οι ανήλικοι δεν διαχωρίζονται σε ποινικά ανεύθυνους και ποινικά υπεύθυνους αλλά θεωρούνται ανεξάρτητα από το βαθμό ανάπτυξης και ωριμότητας τους ποινικά υπεύθυνοι.

Το εξωιδρυματικό μέτρο της δοκιμαστικής ελευθερίας του ανήλικου μπορεί να επιβληθεί σε κάθε ανήλικο ανεξάρτητα από τη βαρύτητα της πράξης του. Το μέτρο αυτό επιτρέπει στον ανήλικο να περάσει μια δοκιμαστική φάση η οποία διαρκεί από ένα ως δύο έτη (Πιτσελά Α., 2001, σ. 552,554).

Η καθιέρωση ενός προοδευτικού συστήματος μέσα στο σωφρονιστικό κατάστημα έχει σαν αποτέλεσμα τη μείωση του αριθμού των πειθαρχικών παραβάσεων. Αυτό το μέτρο σχετίζεται με την ύπαρξη χώρων ημιελεύθερης διαβίωσης και ανοιχτές πτέρυγες (γι' αυτούς που εκτίουν ηπιότερα την ποινή τους), καθώς και κλειστές και ημιελεύθερης διαβίωσης πτέρυγες (γι' αυτούς που έχουν βαρύτερες κατηγορίες). Οι κρατούμενοι έχουν τη δυνατότητα να «προάγονται» ή να υποβιβάζονται από τη μια πτέρυγα στην άλλη ανάλογα με τη διαγωγή τους (ο.π., σ. 560).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

3.Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΑΝΗΛΙΚΟΥ ΠΑΡΑΒΑΤΗ

3.1. Επίσημοι Φορείς Κοινωνικού ελέγχου και πρόληψη.

3.1.1. Αστυνομική διεύθυνση ανήλικων

Οι ανήλικοι αποτελούν κατηγορία πληθυσμού με ιδιαιτερότητες, τόσο ως προς την ψυχοσύνθεση και την ταυτότητά τους, όσο και ως προς τη νομική ικανότητά τους σε σχέση με τους ενήλικες. Αυτές οι ιδιαιτερότητες άλλοτε εκλαμβάνονται από τους ενήλικες ως «φυσιολογικές» και άλλοτε ως «μη φυσιολογικές». Έτσι, διαμορφώνεται ένα πλαίσιο αποδεκτών και μη αποδεκτών συμπεριφορών, που συνιστά και το μέτρο της κανονικότητας του ανήλικου, όπως αυτή γίνεται αντιληπτή από τους ενήλικες και από το σύστημα θεσμών που αυτοί δημιούργησαν.

Η Αστυνομία είναι η πρώτη επίσημη μορφή κοινωνικού ελέγχου, με την οποία έρχεται σε επαφή ο ανήλικος παραβάτης, μετά από τις ανεπίσημες πηγές κοινωνικού ελέγχου (γονείς, δάσκαλοι, γειτονιά) και ταυτόχρονα οι Αστυνομικοί είναι οι πρώτοι εφαρμοστές του δικαίου στο κατώφλι του συστήματος της δικαιοσύνης ανηλίκων. (<http://www.elesme.gr>)

Το τομέα ανηλίκων στη διεύθυνση Ασφάλειας της γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής είναι η υπηρεσία που έχει σα βασικές δραστηριότητες την διεξαγωγή περιπολιών, την προσαγωγή υπόπτων, τον έλεγχο των εισαγγελιών παραγγελιών (σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακών διαφορών) και τη συνδρομή της στη διενέργεια κοινωνικών ερευνών. (Γεωργούλας .2000,σ.181-182)

Αναλυτικότερα, τα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις του προσωπικού που υπάρχει στο τμήμα ανηλίκων είναι:

- Η σύλληψη ανήλικων δραστών
- Η κράτηση ανηλίκων σε ιδιαίτερους ασφαλείς χώρους
- Η προανάκριση ανηλίκων
- Η συνεργασία με τις αρμόδιες δικαστικές αρχές ανηλίκων και άλλες υπηρεσίες ανήλικων
- Η μεταγωγή ανηλίκων, κατά κανόνα χωρίς χειροπέδες και με αυτοκίνητα με συμβατικό αριθμό στους αρμόδιους φορείς .
- Η αποκλειστική ανάληψη και περαίωση των υποθέσεων ανήλικων δραστών και θυμάτων.

Ιδιαίτερα σημαντικός είναι ο ρόλος των οργάνων της Αστυνομίας ανηλίκων διότι εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από αυτούς το μέλλον και η κατάληξη των ανηλίκων παραβατών. Για παράδειγμα, έχει παρατηρηθεί αρκετές φορές ,ιδίως περιπτώσεις πταισμάτων .τα αστυνομικά όργανα να αφήνουν ελεύθερους τους ανηλικούς παραβάτες και να μην αναφέρουν πουθενά ορισμένα περιστατικά.

Στο τίμια της πρόληψης το τμήμα ανηλίκων στη διεύθυνση ασφάλειας της Γενικής αστυνομίας Αττικής έχει την υποχρέωση:

- § Να ελέγχει τα δημόσια κέντρα, τα σφαιριστήρια και γενικά τους χώρους που συχνάζουν ανήλικοι.
- § Να πραγματοποιεί ενημερωτικές διαλέξεις σε σχολεία και αλλού.
- § Να συμμετέχει μαζί με άλλους αρμόδιους φορείς σε προληπτικά προγράμματα.
- § Να διεξάγει έρευνες σχετικές με τη πρόληψη σε συνεργασία με πανεπιστημιακές η άλλες ερευνητικές μονάδες ή και ανεξάρτητα.

Να τηρεί ειδικά στατιστικά δελτία για ερευνητικούς σκοπούς και να επεξεργάζεται τα στοιχεία που προκύπτουν(Κ. Σπινέλη, 1992, σελ.82-89)

Άλλες υποχρεώσεις στο τομέα της πρόληψης είναι:

§ Να διεξάγει πληροφορίες

§ Να κάνει προσαγωγές υπόπτων

§ Να ελέγχει τις εισαγγελικές παραγγελίες για τις περιπτώσεις των ενδοοικογενειακών διαφορών(Γεωργούλας 2000 σ. 182)

3.1.2..Δικαστήρια Επιμελητών Ανηλίκων

Οι πρώτοι νόμοι που εφαρμόστηκαν στην Ελλάδα σχετικά με τα δικαστήρια ανηλίκων ήταν το 1919 «περί προστασίας των εις επαιτείαν, αλητείαν κ.λ.π. εκδότων ανηλίκων», «περί δικαστηρίων ανηλίκων» (Σπινέλλη , 1992, σ. 90).

Τα δικαστήρια ανηλίκων δικάζουν τις αξιόποινες πράξεις που τελούνται από ανηλίκους ηλικίας από 12 -17ετών. Συγκεκριμένα , υπάρχει το μονομελές δικαστήριο ανηλίκων που δικάζει αξιόποινες πράξεις που τελούνται από ανηλίκους , για τις οποίες η ποινή περιορισμού σε σωφρονιστικό κατάστημα πρέπει να είναι τουλάχιστον 5 έτη και τέλος υπάρχει το εφετείο ανηλίκων (Τρωιανού - Λουλά, 1995, σ. 100-111).

Τέλος, τα δικαστήρια συνεδριάζουν πάντα «κεκλεισμένων των θυρών» (με εξαίρεση τους διάδικους, τους συνηγόρους, τους επιμελητές ανηλίκων, τους γονείς ή τους κηδεμόνες και τους αντιπροσώπους της οικείας εταιρείας προστασίας ανηλίκων. (ο.π. ,σ. 143)

Η απόφαση του δικαστή ανηλίκων για έναν έφηβο θα πρέπει να του επιβληθούν ποινές , μπορεί να θεωρηθεί ως πρόληψη. Γι' αυτό και οι

δικαστές ανηλίκων εκτός από τη νομική τους κατάρτιση, έχουν γνώσεις ψυχολογίας, βιολογίας ,παιδαγωγικής, ψυχιατρικής κ.λ.π. (Γεωργούλας, 2000, σ. 179).

3.1.3.Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων

Οι υπηρεσίες επιμελητών ανηλίκων είναι περιφερικές υπηρεσίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης που λειτουργούν στο πλαίσιο του δικαστηρίου ανηλίκων στην έδρα κάθε πρωτοδικείου. Η επιμέλεια , οργάνωση της λειτουργίας τους και η εποπτεία τους ανήκουν στο Τμήμα Πρόληψης Εγκληματικότητας και Κοινωνικής Ένταξης Νέων της Διεύθυνσης Πρόληψης Εγκληματικότητας και Σωφρονιστικής Αγωγής Ανηλίκων.

Αποτελούν το κυριότερο φορέα εξωιδρυματικής μεταχείρισης ανηλίκων(8-18ετών)που έχουν διαπράξει αξιόποινη πράξη η βρίσκονται σε κίνδυνο να γίνουν δράστες η θύματα αξιόποινων πράξεων .

Στελεχώνονται από τους επιμελητές ανηλίκων . Στο πλαίσιο της καταστολής οι επιμελητές ανηλίκων συνδράμουν τον δικαστή ανηλίκων στην εκδίκαση των σχετικών υποθέσεων διενεργώντας κοινωνική έρευνα για τη προσωπικότητα και περιβάλλον των ανηλίκων και προτείνοντας την ενδεικνυόμενη εξατομικευμένη μεταχείριση. Εφαρμόζουν το αναμορφωτικό και θεραπευτικό μέτρο της επιμέλειας υπηρεσίας επιμελητών (α. 122 και 123 ΠΚ) , παρακολουθούν την εφαρμογή των λοιπών αναμορφωτικών μέτρων ασκώντας και προστατευτική επίβλεψη . Στο πλαίσιο της πρόληψης οι επιμελητές ανηλίκων επιλαμβάνονται των ανηλίκων που εμφανίζουν δυσκολίες κοινωνικής προσαρμογής και διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο να παραβατήσουν η να θυματοποιηθούν και παρέχουν πολύπλευρη στήριξη

στους ίδιους και στις οικογένειές τους. (Ημερίδα:Συνήγορος του παιδιού 2006 σ.54)

Στις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων τηρούνται ποιοτικά και ποσοτικά στατιστικά στοιχεία για την πρόληψη και καταστολή παραβατικότητας των ανήλικων της περιφέρειας και κάθε Δικαστηρίου Ανηλίκων

Οι αρμοδιότητες των επιμελητών ανηλίκων είναι:

- Να αναλαμβάνουν κοινωνική έρευνα προκειμένου να εισαχθεί ο ανήλικος σε αναμορφωτικό κατάστημα.
- Να συντάσσονται ατομικά δελτία για τη προσαρμογή του ανηλίκου στο δικαστήριο.
- Να ασκεί επιμέλεια στους ανήλικους που απολύονται από τα σωφρονιστικά καταστήματα.
- Να ασκεί επιμέλεια στους ανήλικους που τους επιβλήθηκαν μέτρα της επίπληξης
- Να διερευνά κοινωνική έρευνα στην οποία να αναφέρει το τρόπο διαβίωσης του ανηλίκου , τη διαγωγή του τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας τούς κατόπιν επικοινωνίας με τον ανήλικο , τους γονείς τους , τους δασκάλους και με όποιο άλλο προσωπικό σχετίζεται με τον ανήλικο.
- Σε περιπτώσεις επιβολής αναμορφωτικών μέτρων στον ανήλικο ο επιμελητής ανηλίκων επικοινωνεί συχνά με τον ίδιο του γονείς τους δασκάλους και όποιο άλλο πρόσωπο σχετίζεται με τον ανήλικο.
- Να καθοδηγεί και να υποβοηθά τους οικείους του ανηλίκου και να συμβάλει στη κοινωνική τους αναπροσαρμογή.

Οι εκθέσεις των επιμελητών ανηλίκων θα πρέπει να περιλαμβάνουν τα παρακάτω στοιχεία τα οποία αφορούν και τους γονείς του ανηλίκου:

1. Την κατάσταση της υγείας του ανηλίκου
2. Τις γραμματικές του γνώσεις
3. Την εμφάνιση του
4. Τη στάση απέναντι στον/ στην σύζυγο(για γονείς)
5. Τη στάση απέναντι στα παιδιά (για γονείς)
6. Τη θέση του κάθε μέλους μέσα στην οικογένεια
7. Το χαρακτήρα των ανηλίκων
8. Τις συνθήκες διαβίωσης της οικογένειας

Οι επιμελητές ανηλίκων θα πρέπει να εξετάζουν όλες τις φάσεις ανάπτυξης του ανήλικου ξεκινώντας από τη βρεφική κιόλας ηλικία. Ειδικότερα , χρειάζεται να γνωρίζει:

1. Την υγεία του και τη σωματική του ανάπτυξη
2. Την ψυχολογική του και συναισθηματική του εξέλιξη
3. Τη θέση του μέσα στην οικογένεια
4. Τις σχέσεις με τους γονείς και τα αδέρφια του
5. Τη σχολική του εξέλιξη, τη στάση του απέναντι στο σχολείο και τους συμμαθητές του
6. Την εξωτερική του εμφάνιση και τις συνήθειες του
7. Τις κοινωνικές του σχέσεις και τη στάση του απέναντι στους φίλους του.
8. Την επαγγελματική του εξέλιξη και τη στάση του απέναντι την εργασία του, τον εργοδότη και τους συναδέλφους του
9. Τις κλίσεις και τις προτιμήσεις του
10. Το είδος της ψυχαγωγίας που προτιμά
11. Τα γεγονότα τα οποία επηρέασαν την οικογενειακή ζωή

12.Τη θέση που λαμβάνει ο ανήλικος απέναντι στο άλλο φύλλο, τις εμπειρίες του και την πιθανή ύπαρξη διαστροφής(γενετήσιο πρόβλημα) (Τρωιάνου-Λούλα, 1995, σ. 381-382)

Όσον αφορά το τομέα της πρόληψης, η υπηρεσία επιμελητών ανηλίκων σε πολλές περιπτώσεις δυσκολεύεται να εφαρμόσει κάποια προγράμματα πάνω σε αυτό το τομέα και τελικά περιορίζεται στις υποθέσεις καταστολής της εγκληματικότητας των ανηλίκων. Αυτό συμβαίνει διότι σε πολλές περιοχές υπάρχει φόρτος εργασίας λόγω των κενών θέσεων που υπάρχουν (για παράδειγμα, το 1997 οι καλυμμένες θέσεις ήταν 16-45). Επιπλέον, ο επιμελητής αφιερώνει πολύ χρόνο σε γραφικές εργασίες (μητρώα, καρτέλες κ.α.)(Γεωργούλας, 2000, σ. 187).

Στις περιπτώσεις που υπάρχει ευχέρεια για την εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης, αυτά προωθούνται με σκοπό να μειωθούν τα περιστατικά αντικοινωνικής εξέλιξης νέων ατόμων.

Προβλέπεται η ενημέρωση του κοινού για τη λειτουργία της υπηρεσίας επιμελητών σε συνεργασία με τις εταιρείες προστασίας ανηλίκων, τις εκπαιδευτικές και αστυνομικές αρχές και τους υπόλοιπους κοινωνικούς οργανισμούς, ώστε να γίνει αντιληπτό ότι η προσφυγή στην υπηρεσία επιμελητών δεν σημαίνει τιμωρία αλλά βοήθεια και προστασία του νέου για να προσαρμοστεί κοινωνικά και να αποτραπεί μια πιθανή δυσάρεστη εξέλιξή του.

Επίσης, η έγκαιρη αντιμετώπιση των περιστατικών παιδιών που διατρέχουν ηθικό κίνδυνο, συνιστά πρόληψη (Σπινέλλη, 1992, σ. 110-117).

3.1.4. Εισαγγελία Ανηλίκων

Πολλές φορές, ο εισαγγελέας ανηλίκων είναι αυτός που έρχεται πρώτος σε επαφή με τον ανήλικο παραβάτη κατόπιν αίτησης των γονιών ή των εταιριών προστασίας ανηλίκων ή κατόπιν αναφοράς άλλων ενδιαφερομένων. Η βασική του υποχρέωση είναι να ασκήσει ποινική δίωξη κατόπιν μήνυσης ή αναφοράς στον ανήλικο. Συμβαίνει συχνά ο εισαγγελέας να κρίνει αβάσιμη την αναφορά ή τη μήνυση οπότε την τοποθετεί στο αρχείο. Σε σοβαρές περιπτώσεις, ο φάκελος του ανηλίκου μεταβιβάζεται από την εισαγγελία στο δικαστή ο οποίος είναι αρμόδιος να αποφασίσει την καταλληλότερη αντιμετώπιση για τον ανήλικο παραβάτη (Γεωργούλας, 2000, σ.178-180).

Ο εισαγγελέας ανηλίκων μπορεί να ασκήσει προληπτική πολιτική και μάλιστα σε μεγάλο βαθμό. Ο ίδιος μπορεί να παρίσταται στα αστικά δικαστήρια και να ζητά την αφαίρεση της γονικής μέριμνας και επιμέλειας από ακατάλληλους γονείς, αποκαλύπτοντας και επεμβαίνοντας προληπτικά σε περισσότερες περιπτώσεις, ανηλίκων σε κίνδυνο (Γεωργούλας, 2000,σ. 180).

3.1.5.Ιδρύματα Αγωγής

Η εισαγωγή του ανήλικου σε κάποιο ίδρυμα αγωγής σημαίνει ταυτόχρονα τη στέρηση της ελευθερίας του. Γι' αυτό το μέτρο εφαρμόζεται σε ειδικές περιπτώσεις και όχι ευρέως.

Ως προς την αποτελεσματικότητα του μέτρου αυτού δεν υπάρχει απόλυτη άποψη διότι δεν έχει θεσμοθετηθεί η μεταϊδρυματική παρακολούθηση των ανηλίκων ώστε να γίνονται συσχετισμοί και συγκρίσεις.

Κάποιες έρευνες όμως αναφέρουν πως οι πρώην τρόφιμοι ιδρυμάτων παρουσιάσουν υψηλότερους δείκτες αποτυχίας σε σχέση με εκείνους

στους οποίους επιβλήθηκε ένα άλλο είδος (νέο) εξωιδρυματικής μεταχείρισης. Η αποτυχία αυτή οφείλεται στο γεγονός πως οι ανήλικοι – τρόφιμοι αποτελούν τις «δύσκολες περιπτώσεις» δηλαδή :

1. Δεν καταφέρνουν να επιδράσουν πάνω τους τα υπόλοιπα «κλασσικά», εξωιδρυματικά, αναμορφωτικά μέτρα.
2. Τέλεσαν μια σοβαρή αξιόποινη πράξη
3. Διέπραξαν λιγότερο σοβαρές αλλά εξακολουθητικά αξιόποινες πράξεις (υπότροποι)
4. Οι οικογενειακές συνθήκες διαβίωσης τους ήταν βλαπτικές
5. Συναναστρέφονταν με αρνητικά πρότυπα συμπεριφοράς
6. Αντιλαμβάνονται ως τιμωρία τη μεταχείριση τους και έτσι αυξάνονταν η επιθετικότητα τους
7. Στιγματίζονταν οπότε δυσχέραιναν την κοινωνική τους επανένταξη (Σπινελλη Κ. 1992, σελ.118- 123)

Ο προορισμός των αναμορφωτικών καταστημάτων είναι οι ανήλικοι οι οποίοι :

- Εκδήλωσαν εμπράκτως την επικινδυνότητα τους να διαπράξουν αδικήματα ή να παρεκτραπούν ηθικά
- Είναι διεφθαρμένοι, δηλαδή έχουν ανώμαλες συνήθειες που απομακρύνουν τον ανήλικο από τον ηθικό και έννομο βίο, την εργασία, το σχολείο και την οικογένεια.

Στα αναμορφωτικά καταστήματα παραμένει ο ανήλικος μέχρι την πλήρη ενηλικίωσή του.

Η εισαγωγή των ανηλίκων στα καταστήματα αυτά επιτρέπεται μόνο όταν ο ανήλικος είναι από 7 έως 18 χρόνων και όταν δεν είναι σωματικώς ανάπηροι (σε βαθμό που να παρεμποδίζουν το έργο της αναμόρφωσης). Επίσης, απαγορεύεται να εισαχθούν οι ανήλικοι που πάσχουν από μεταδιδόμενα νοσήματα (Τρωιάνου Α. – Λουλά, 1995, σελ. 414-416).

Πάντως, τα περισσότερα παιδιά που εισήχθησαν σε αναμορφωτικό κατάστημα, προέρχονται από διαλυμένες οικογένειες και παραπέμφθηκαν κατόπιν επιθυμίας των γονιών τους (Μαδιανός Μ. , 1989, σ3λ. 313).

3.1.6. Σωφρονιστικά Καταστήματα Ανηλίκων

Η ποινή του περιορισμού του ανηλίκου σε σωφρονιστικά καταστήματα επιβάλλεται τόσο αραιά όσο και η ποινή της τοποθέτησης ανηλίκων σε καταστήματα / ίδρυμα αγωγής.

Στην Ελλάδα, οι ανήλικοι παραβάτες που εκτίουν ποινή σωφρονισμού (12 – 17) δεν διαχωρίζονται από τους μετεφήβους (18-21 ετών) (Σπινέλλη , 1992, σ. 125).

Σκοπός του μέτρου αυτού είναι η συγκράτηση του ανηλίκου από περαιτέρω αντικοινωνική συμπεριφορά. Για να επιτευχθεί ο σκοπός αυτός απαιτείται η κατάλληλη μεταχείριση και διαπαιδαγώγηση του εφήβου (μέσα στο κατάστημα) έτσι ώστε ο έφηβος να αποκατασταθεί κοινωνικά.

Μέσα στο σωφρονιστικό κατάστημα θα πρέπει να επικρατεί ατμόσφαιρα στοργής και κατανόησης.

Σχετικά με την ψυχαγωγία, αυτή θα πρέπει να παρέχεται στους ανηλίκους έχοντας και οι ίδιοι την ευχέρεια του προγραμματισμού της.

Υποχρεωτική είναι η επαγγελματική εκπαίδευση των εφήβων ώστε αυτοί να προετοιμάζονται για την επαγγελματική τους αποκατάσταση.

Πριν την απόλυση του ανηλίκου, ο κοινωνικός λειτουργός της φυλακής ή ο επιμελητής ανηλίκων είναι υποχρεωμένος να προετοιμάσει την κοινωνική και επαγγελματική αποκατάσταση. Κατόπιν, αναλαμβάνουν την επίβλεψη του και τη συμπαράστασή του ώστε να προσαρμοστεί στο κοινωνικό και οικογενειακό περιβάλλον (Τρωιανού – Λουλά, 1995, σ. 428-430)

4. Συμπεράσματα – Προτάσεις

4.1.Συμπεράσματα

Από τα επίσημα στοιχεία προκύπτει ότι τα ποσοστά της νεανικής παραβατικότητας στην Ελλάδα διατηρούνται σε σχετικά χαμηλά και σταθερά επίπεδα και δεν παρέχουν την εικόνα μιας ανησυχητικής έξαρσης του φαινομένου. Μια εντονότερη αυξητική τάση, που παρατηρείται στις παραβάσεις ειδικών ποινικών νόμων οφείλεται κυρίως στα τροχαία αδικήματα και αντικατοπτρίζει εν μέρει την έλλειψη της κυκλοφοριακής αγωγής και την έλλειψη ελέγχου από το σπίτι. Ιδιαίτερα ανησυχητική όμως εμφανίζεται η αυξητική τάση χρήσης ναρκωτικών από τους εφήβους. Η αυξανόμενη νεανική ανεργία, η εισροή μεταναστών, η περαιτέρω αύξηση χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών, ο κοινωνικός αποκλεισμός και η αποδυνάμωση παραδοσιακών αξιών ενδέχεται να επιδεινώσουν την κατάσταση επιφέροντας αύξηση στις διάφορες μορφές νεανικής παραβατικότητας. Ο καινούργιος νόμος (Ν. 3189/2003) εκσυγχρονίζει μεν το θεσμικό πλαίσιο της αντιμετώπισης των ανήλικων παραβατών, απαιτεί δε για την εφαρμογή του την ύπαρξη μιας ολοκληρωμένης, τόσο ιδρυματικής όσο και εξωιδρυματικής, υποδομής. Οι υπηρεσίες υποστήριξης των παραβατικών νέων σήμερα στην Ελλάδα είναι είτε εξαιρετικά λίγες ή βρίσκονται σε πιλοτικό στάδιο ή στάδιο προαγγελιών.

4.2.Προτάσεις

Λαμβάνοντας λοιπόν υπόψη τόσο την εικόνα της νεανικής παραβατικότητας όσο και των υπηρεσιών πρόληψης της στην Ελλάδα καθώς και τις κυρίαρχες πρακτικές για την αντιμετώπιση του φαινομένου στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διατυπώνουμε κάποιες προτάσεις με σκοπό τη παρουσίαση τρόπων βελτίωσης του εξετασθέντος

φαινομένου. Συγκεκριμένα οι προτάσεις αυτές διαχωρίζονται στο κεντρικό επίπεδο παρέμβασης και σε τοπικό επίπεδο παρέμβασης.

Κεντρική πολιτική πρόληψης της παραβατικότητας.

- Άμεση παρέμβαση και πρόληψη σε σχολεία με παιδιά ειδικών ομάδων "high risk"(που ζουν σε συνθήκες χαμηλής ασφάλειας φτώχειας με δυσκολίες προσαρμογής συμπεριφοράς , μαθησιακές δυσκολίες και κατά συνέπεια α) δημιουργία πολυπολιτισμικών σχολείων με σκοπό την άμεση ένταξη των παιδιών. Επίσης τη δημιουργία ιατροπαιδαγωγικών κέντρων με προσωπικό κατάλληλο να εφαρμόζει ευρύτερες πολιτικές. β) ανάπτυξη εθνικών στρατηγικών για την ένταξη πολυπολιτισμικών ομάδων στα σχολεία μαθητών.
- Δημιουργία κοινωνικής πολιτικής κατάλληλης για εφήβους εμπλεκόμενους με το νόμο που δεν θα επιβάλλει αλλά θα συμπαραστέκεται.
- Εντατικότερη εφαρμογή προγράμματος κοινωφελούς εργασίας, πρόγραμμα όπου η καθ' έξιν εγκληματίες αντί για την έκτιση της ποινής τους σε σωφρονιστικά ιδρύματα την εκτίουν μέσω της συνεισφοράς τους σε κοινωφελείς εργασίες. Για παράδειγμα, θα ήταν πολύ πιο αποδοτικό και ωφέλιμο για έναν ανήλικο ο οποίος έβλαψε άτομο τρίτης ηλικίας να υπηρετήσει προσφέροντας τις υπηρεσίες του για ένα διάστημα σε έναν οίκο ευγηρίας , βιώνοντας από κοντά τα προβλήματα αυτής της ηλικίας, το σωματικό και ψυχικό πόνο αυτών των ανθρώπων και κατανοώντας τελικά το κακό ή τη ζημιά που προξένησε στο θύμα, παρά να εγκλειστεί σε σωφρονιστικό κατάστημα ανηλίκων.
- Ανάλυση προληπτικών μέτρων που αφορούν την υποτροπή των παραβατικών ατόμων ανάλογα πάντα με το αδίκημα που έχουν

διαπράξει. Δημιουργία αλληλένδετης σχέσης μεταξύ της εκπαίδευσης και δημιουργία των κινήτρων επανένταξης στην εκπαίδευση. Συνδέσει εκπαίδευσης- επαγγελματικής κατάρτισης και εργασίας.

- Την βελτίωση συντονισμού των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και κοινωνικών φορέων.
- Την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των νέων για να έχουν αντιστάσεις απέναντι σε παραβατικές συμπεριφορές όπως χρήση ουσιών , παραβάσεις Κ.Ο.Κ. κ.λ.π.
- Την ανάπτυξη "Μονάδων Εκπαίδευσης" για την εφαρμογή θεραπευτικών προσεγγίσεων, για τις οποίες υπάρχουν επιστημονικά τεκμηριωμένες ενδείξεις για την αποτελεσματικότητά τους. Συγκεκριμένα, θα μπορούσαν οι επιστήμονες των ανθρωπιστικών επιστημών να βρίσκονται σε μια συνεχή εκπαίδευση σε ότι αφορά την εφαρμογή των θεραπευτικών προσεγγίσεων της διαχείρισης των θεμάτων των ανήλικων παραβατών.
- Την ανάπτυξη μεθόδων αξιολόγησης των παρεχόμενων υπηρεσιών ή πρακτικών με τη χρήση δεικτών, με σκοπό τη βελτίωση της λειτουργικότητας των υπηρεσιών που διαχειρίζονται παραβατικούς ανήλικες.

Πρόληψη σε τοπικό επίπεδο

Την ανάπτυξη ενός δικτύου υπηρεσιών στις τοπικές κοινότητες με έμφαση τη πρόληψη από τη σχολική ηλικία και σε συνεργασία με αυτήν που θα συντονίζονται από μια κεντρική υπηρεσία στην οποία θα συμμετέχουν τα αρμόδια υπουργεία (Δικαιοσύνης, Παιδείας, Υγείας). Είναι αξιοσημείωτο ότι έχουν αναπτυχθεί κάποιες πρωτοβουλίες αλλά αυτό που τις χαρακτηρίζει είναι ο κατακερματισμός, η έλλειψη συνεργασίας, η αποσπασματικότητα, η ασυνέχεια με αποτέλεσμα να μην κατορθώνεται μια ολοκληρωμένη θεραπευτική - αποκαταστασιακή λειτουργία. Σε μια τέτοια λογική θα μπορούσε να επιδιωχθεί η δημιουργία εξειδικευμένων μονάδων τοπικής εμβέλειας, το έργο των οποίων θα είναι η ανάπτυξη δικτύου πρωτοβουλιών με την συνεργασία όλων των τοπικών κυβερνητικών ή μη οργανισμών.

- Δημιουργία δομών που θα έχουν προληπτικό χαρακτήρα και θα λειτουργούν ως σημείο αναφοράς(πχ. Άρσης) σε κάθε γειτονιά δηλαδή οργανωμένη κοινοτική δουλειά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αλεξιάδη Στέργιου, *Εγκληματολογία*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 1989.
- Αμπατζόγλου Γ. , *Διαταραχές διαγωγής* , κεφάλαιο 8^ο από το βιβλίο του Τσαντή Γ. εισαγωγή στη παιδοψυχιατρική εκδ. Καστανιώτη Αθήνα 2001.
- Αρτινοπούλου Βάσω, *Βία στο σχολείο* ,εκδ. Μετέχμιο, αθήνα 2001.
- Γεωργιάδη Έφη- Καπετανάκη Αγ. – Παπαφλέσσα Θεόδ. Στοιχεία κοινωνικής πρόνοιας, για τη γ´ τάξη του ενιαίου πολυκλαδικού λυκείου Αθήνα 1996
- Γεωργούλας Στράτος , *ανήλικοι παραβάτες στην Ελλάδα* , εκδ. ελληνικά γράμματα ,Αθήνα 2000.
- Γιαννίτσας Νικόλαος, *Ψυχολογία*, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 1999.
- Ζαραφωτεινού Χριστίνα, *Εμπειρική Εγκληματολογία*, Εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1995
- Καζάζη Μαρία , *Ανθρώπινες σχέσεις και επικοινωνία*, εκδ. Έλλην Αθήνα 2005 .
- Κορωνέου Αλεξάνδρα, *Νέοι και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας*, Εκδ.Οδυσσέας , Αθήνα 1995 .
- Κουράκης Νέστωρ, *Δίκαιο Παρβατικών Ανηλίκων*, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 2004.
- Μαγγάνας Αντώνης, *Το Εγκληματικό Φαινόμενο Στη Πράξη*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2004.
- Μαδιανός Μιχάλης *Κοινωνία και Ψυχική Υγεία* , τόμος 1 Εκδ.Καστανιώτη Αθήνα 1989.
- Μάνος Κ. *Ψυχολογία του εφήβου*, Εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα 2000.
- Μάνου Νίκος, Βασικά στοιχεία κλινικής Ψυχιατρικής , εκδ.University studio press,Θεσσαλονίκη 1988.
- Μπεζε Λουκία , *Ανήλικοι παραβάτες* Εκδ.Σάκκουλα Αθήνα –Κομοτηνή 1985.
- Παπαιωάννου Καλλιόπη *Παιδιά-Γονείς -Κοινωνικοί Λειτουργοί* Εκδ. Ελλην ,Αθήνα 2000.
- Παρασκευόπουλος Ιωάννης, *Εξελικτική Ψυχολογία .Η Ψυχική Υγεία από τη Σύλληψη ως την Ενηλικίωση*. Τόμος 4^{ος} . Εκδ.
- Παρασκευόπουλος Ιωάννης, *Κλινική Ψυχολογία*, Αθήνα 1988.
- Σακελλαρόπουλος, *Ψυχανωμαλίες και τοξικομανίες*, κεφάλαιο από το βιβλίο του Στεφάνη Κ. Θέματα Ψυχιατρικής, Εκδ. Συμμετρία, Αθήνα 1991.
- Σπινέλλη Καλλιόπη *Ελληνικό Δίκαιο Ανηλίκων Δραστών και Θυμάτων*. Ένας κλάδος υπό διαμόρφωση, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα –Κομοτηνή 1992.

Τωιανού –Λούλα Αγλαία *Η ποινική νομοθεσία των ανηλίκων*, Εκδ. Σάκουλα Αθήνα- Κομοτηνή 1995.
Τωιανού –Λούλα Αγλαία, *Η Υπηρεσία Επιμελητών των Δικαστηρίων*, Εκδόσεις Σάκουλα, Αθήνα 1999
Υπουργείο δικαιοσύνης, *Συλλογή Νομοθεσίας Ανηλίκων*, Εθνικό τυπογραφείο, Αθήνα 1968.
Φαρσεδάκης Ιακ., *Η εγκληματολογική σκέψη από την αρχαιότητα ως τις μέρες μας*, εκδ. Νομική βιβλιοθήκη, τεύχος 1^ο, Αθήνα 1990.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Γαλάνης Γιώργος *Εγκληματικότητα και Μ.Μ.Ε.*, Κοινωνική εργασία 1989, τεύχος 16^ο, σελ. 229-233.
Δεσποτέλης Χρήστος *Οικογένεια και παραβατικότητα ανηλίκων*, Αστυνομική ανασκόπηση, Μάιος –Ιούνιος 2003, τεύχος 219^ο, σελ. 28-33.
Κρεμς Παρασκευή, *Κοινωνικοποίηση του παιδιού : Ο Ρόλος της οικογένειας και των συνομήλικων*, Αστυνομική Επιθεώρηση, Ιούλιος Αύγουστος 2001, σελ. 492-495.
Νομικού Χαρά *Σκασιαρχείο ή κοπάνα*, Ε-Ιατρικά, 2002, τεύχος 4^ο, σελ. 42.
Νομικού Χαρά, *Η δύσκολη περίοδος της εφηβείας* Ε-Ιατρικά 2002, τεύχος 205, σελ. 12-17.
Παπαθεοδόρου Θεόδωρος *Τα τοπικά συμβούλια πρόληψης της εγκληματικότητας*, Αστυνομική Επιθεώρηση, Ιανουάριος –Φεβρουάριος 2001, τεύχος 205^ο, σελ. 12-17.
Παναγόπουλος Ιωάννης, *Η Εγκληματικότητα στις σύγχρονες*, Αστυνομική Επιθεώρηση, Ιανουάριος –Φεβρουάριος 2001, τεύχος 205^ο, σελ. 6-10.
Τσεκούρα Βιργινία, *Παιδί και τηλεόραση*, Πρόσωπο, Ιούλιος Αύγουστος, Σεπτέμβριος 1996, τεύχος 10^ο, σελ. 492-495.

ΛΕΞΙΚΑ

- Βασιλείου Θ.Α.- Σταματάκης Ν. *λήμμα στο Λεξικό επιστημών του ανθρώπου*, Εκδ. Gutenberg, Αθήνα 1998.
- Μπαμπινιώτης Γ. *λήμμα στο Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας*, Εκδ. Κέντρο Λεξικολογίας, Αθήνα 1998.
- Χουντουμάδη Αναστασία – Πατεράκη Λίνα, *Σύντομο Ερμηνευτικό Λεξικό Ψυχολογικών όρων*, Εκδ. Δωδώνη, Αθήνα – Γιάννενα 1997.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Παπαμηχαήλ Παναγιώτα- Σαμουρίδου Αικατερίνη, *Εναλλακτικές μέθοδοι παρέμβασης στο χώρο των εφήβων παραβατών, ανακοίνωση στο Ευρωπαϊκό Φόρουμ για την οικογένεια : Οικογένεια- Ευρώπη -21^{ος} αιώνας – Όραμα και θεσμοί*, Εκδ. Νέα σύνορα – Λιβάνη, Αθήνα Μάιος 1998.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

Συνήγορος Του Παιδιού, *Η Αναμόρφωση της Ποινικής Νομοθεσίας Ανηλίκων, Προοπτικές και προβλήματα εφαρμογής του Νόμου 3189/2003*, Αθήνα 23 Μαΐου 2005.

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 38.Γκρμπάρ Κλερ- Τεοντόρ Φράνσις, *Η οικογένεια Μωσαϊκό*, Εκδ. Πατάκη, Αθήνα 1995.
39. Hadfield James- Arthour, *Παιδικότητα και εφηβεία* Εκδ. Θυμάρι, Αθήνα 1979.
- Goleman Daniel, *Η συναισθηματική νοημοσύνη*, Εκδ. Θυμάρι Αθήνα 2001
- Jakobson James – Arthour, *Ψυχολογία και ψυχική υγεία* Εκδ. Θυμάρι β Αθήνα, 2001
- Λόφερ Μόζες, *Εφηβική Διαταραχή και Ψυχικός κλονισμός*, Εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα 1992.
- Satir Virginia, *Πλάθοντας ανθρώπους*, Εκδ. Κέδρος Αθήνα 1989.
- Ντίγκεμέγιερ Ντόν- Μακκα Γκάρι, *Γονείς και έφηβοι*, Εκδόσεις Θυμάρι, Αθήνα 1998.
- Ρειμόν Ριβιέ *Η κοινωνική ανάπτυξη του εφήβου* Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1989.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ(ξένα)

Baldwin- Edwards Martin, *Εγκληματικότητα και μετανάστευση: Μύθοι και Πραγματικότητες* , Αστυνομική επιθεώρηση, Ιούλιος –Αύγουστος 2000 , τεύχος 208, σελ. 440-444.

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

Νέα Δομή, Τόμος 10, Σελ. 318, Εκδ. Δομή Α.Ε., Αθήνα

Internet

<http://www.elsesme.gr>(ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΑΝΗΛΙΚΩΝ, Μικροί παραβάτες μεγάλα θύματα)

<http://www.makthes.gr>(*Η ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ Η ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ*)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η' ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΑΙ

Άρθρον 121

Όρισμοί

1. Ανήλικοι υπό τήν έννοιαν του παρόντος κεφαλαίου θεωρούνται οί άγοντες ηλικίαν από του 7ου μέχρι του 17ου έτους συμπληρωμένου. Έκ τούτων οί μέχρι του 12ου έτους συμπληρωμένου καλοούνται παίδες, οί δέ λοιποί έφηβοι.

2. Οί ανήλικοι υποβάλλονται εις άναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα ή εις ποινικών σωφρονισμών κατά τας διατάξεις των έπομένων άρθρων.

Άρθρον 122

Άναμορφωτικά μέτρα

1. Άναμορφωτικά μέτρα είναι: α) ή επίπληξις του άνηλικου· β) ή θέσις του άνηλικου υπό τήν υπεύθινον έπιμέλειαν των γονέων, επιτρόπων ή κηδεμόνων αυτού· γ) ή θέσις του άνηλικου υπό τήν έπιμέλειαν προστατευτικών εταιριών ή ιδρυμάτων άνηλικών ή ειδικών έπιμελητών άνηλικών· δ) ή τοποθέτησις του άνηλικου εις κατάλληλον κρασκόν, δημοικόν, κοινουικόν ή και ιδιωκόν κατάστημα άγωγής.

2. Εις πάσαν περίπτωσιν δύναται ώς πρόσθετον άναμορφωκόν μέτρον νά επιδληθώσι και πρόσθετοι ύποχρεώσεις, άφορώσαι εις τόν τρόπον του βίου του άνηλικου ή τήν διαπαιδαγωγήσιν αυτού.

Άρθρον 123

Θεραπευτικά μέτρα

1. Έάν ή κατάστασις του άνηλικου άπαιτή ιδιαίτερον μεταχείρισιν, ιδία έάν ούτος πάσχη από ψυχικόν νόσον ή άλλην νουηράν διατάραξιν των πνευματικών λειτουργιών, ή είναι τυφλός, κωφάλαλος, έπιληπτικός, ή έκδοτος εις τό ποτόν, ή έμφανίτη άνώμαλον καθυστέρησιν τής πνευματικής και ήθικής αναπτύξεώς του, τό δικαστήριον διατάσσει τήν παραπομπήν του εις θεραπευτικόν ή έτερον κατάλληλον κατάστημα.

2. Τά θεραπευτικά μέτρα διατάσσονται μετά προηγουμένην γνωμοδότησιν ειδικού ίατρού.

Άρθρον 124

Μεταβολή ή άρσις μέτρων

1. Τό δικαστήριον δύναται κατά πάντα χρόνον νά άνακαταστή τά ληφθέντα άναμορφωτικά μέτρα δι' έτέρων, έάν κρίνη τούτο άναγκαϊόν, αίρει δέ τούτα, έάν ήδη έξειλήρωσαν τόν σκοπόν των.

2. Τό αύτό δύναται νά πράξη και εις πρός τά θεραπευτικά μέτρα, μετά προηγουμένην γνωμοδότησιν ειδικού ίατρού.

3. Η διάταξις τής § 2 του άρθρου 4 έχει και ένταυθα έφαρμογήν.

Άρθρον 125
Διάρκεια μέτρων

1. Τό υπό του δικαστηρίου διαταχθέντα αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα παύουσι αυτοδικαίως όσα τή συμπληρώσει του 21ου έτους τής ηλικίας.

Άρθρον 126
Άνήλικοι ποινικώς ανεύθυνοι

1. Η παρά παιδός τελεσθείσα αξιόποινος πράξις δέν καταλογίζεται εις αυτόν, έφαρμοζομένων μόνον αναμορφωτικών ή θεραπευτικών μέτρων.

2. Έφήβος, τελέσας αξιόποινον πράξιν, υποβάλλεται εις αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα, εάν δεν συντρέχη περίπτωσης υποβολής αύτου εις ποινικόν σωφρονισμόν κατά τās διατάξεις του επομένου άρθρου.

Άρθρον 127
Άνήλικοι ποινικώς υπεύθυνοι

1. Έάν τό δικαστήριον εκ τής έρευνής των περιστάσεων, ύφ' ός έτελέσθη ή πράξις, και τής όλης προσωπικότητος του πράξαντος κρίνη, ότι διά τήν συγκρότησιν του έφήβου, όπό τής τελέσεως νέων αξιόποινων πράξεων είναι αναγκαίος ό ποινικός σωφρονισμός αύτου, καταδικάζει τούτον εις περιορισμόν εντός σωφρονιστικού καταστήματος.

2. Έν τή απόφάσει του δικαστηρίου όρίζεται ό τε ελάχιστος και ό μέγιστος όρος τής παραμονής του έφήβου εν τώ καταστήματι, εντός των υπό του άρθρου 54. καθορισμένων όρίων.

3. Περί τής απόλυσεως του καταδικασθέντος εκ του σωφρονιστικού καταστήματος μετά τήν λήξιν του εν τή απόφάσει καθορισμένου ελάχιστου όρου και πρό τής λήξεως του ανωτάτου, αποφάσινεται τό δικαστήριον, αιτίσει τής διευθύνσεως του καταστήματος ή αιτίσει του εισαγγελέως άκουσμένης πάντοτε και τής γνώμης τής διευθύνσεως του καταστήματος.

Άρθρον 128
Παιίσματα ανηλίκων

Έάν ή υπό του ανηλίκου τελεσθείσα πράξις συνιστῃ πτοίσμα, έφαρμόζονται μόνον τό εν άρθρω 122 αναμορφωτικά μέτρα, πλην τής τοποθετήσεως του ανηλίκου εις κατάλληλον κατάστημα άγωγής.

Άρθρον 129
Υπό όρον απόλυσις

1. Τό δικαστήριον δύναται, επί τή προτάσει τής διευθύνσεως του καταστήματος ή του εισαγγελέως, να απόλυη υπό όρον επί σκοπῷ δοκιμασίας τόν καταδικασθέντα πρό τής λήξεως του διά τής απόφάσεως καθορισθέντος ελάχιστου όρου, πάντως όμως μετά διαμονήν εν τώ καταστήματι τουλάχιστον έξ μηνών, εάν δε επεβλήθη περιορισμός τριών έτών και άνω, μετά διαμονήν τουλάχιστον ενός έτους.

2. Έν τη απόφασει περί της υπό όρον απόλυσεως ορίζεται ο χρόνος της ποινής, οστις δέν δύναται νά είναι ούτε κατώτερος τών δύο, ούτε άνωτερος τών πέντε έτών.

3. Κατά του καταδικασθέντος δύναται κατά την διάρκειαν του χρόνου της δοκιμασίας νά επιβληθώσιν αί κατά τό άρθρον 122 & 2 ύπερρεώσεις.

4. Έάν ό απόλυθείς κατά τόν χρόνον της δοκιμασίας φέρηται κακώς, τό δικαστήριον δύναται επί τη προτάσει της διευθύσεως του κριματώματος, του εισαγγελέως ή τών έχόντων έκ του νόμου τήν επιμέλειαν του άνηλικου, νά ανακαλέσθ τήν υπό όρον απόλυσιν ή νά παρατείνη τόν χρόνον της δοκιμασίας μέχρι πέντε έτών, εάν ούτος εικεν όρισθη βραχυτέρας διαρκείας. Έν περιπτώσει άνακλήσεως ό διανυθείς χρόνος εν έλευθερίω έκτός του καταστήματος δέν ύπολογίζεται εν τη διαρκεία της ποινής.

5. Έάν από της απόλυσεως παρέλθη ό εν τη απόφασει καθορισθείς χρόνος δοκιμασίας χωρίς νά επέλθη άνάκλησις, ή ποινή θεωρείται ως άποσβεσθα.

6. Αρμόδιον, όπως αποφασίζη τήν κατά τήν & 3 του άρθρου 127 απόλυσιν του καταδικασθέντος, είναι τό παρά πλημμελειοδικείας τριμελές δικαστήριον άνηλικών του τόπου έκτίσεως του περιορισμού.

Άρθρον 130

Άνηλικοί δικαζόμενοι

μετά τήν συμπλήρωσιν του 17ου έτους

1. Όταν άνηλικός, όγων κατά τόν χρόνον της τελέσεως της πράξεως τήν έφηβικήν αύτου ήλικίαν, εισάγηται εις δίκην μετά τήν συμπλήρωσιν του 17ου έτους, τό δικαστήριον εάν κρίνη ότι άναγκαίως μέν είναι ό ποινικός σωφρονισμός του άνηλικου, όπ όμως ό περιορισμός εντός σωφρονιστικού καταστήματος δέν είναι ήδη σκόπημος, δύναται νά καταγνώσθ άντί τούτου τήν διά τήν τελεσθείσαν πράξιν άπειλουμένην ποινήν, ήλαττωμένην κατά τās διατάξεις του άρθρου 83.

2. Αί κατά τά άνω καταγνωσθείσα ποινάί κατά της έλευθερίας εν ουδεμψ περιπτώσει συνεπάγονται τήν άποστέρησιν τών πολιτικών δικαιωμάτων ή τήν εις κατάσταση έργασίας παραπομπήν.

3. Κατά γενικών κανόνων αί κατάδικοι ούτοι κρατούνται κειωρισμένως από άλλους καταδίκους άνηλικούς.

Άρθρον 131

Έναρξίς έκτελέσεως της απόφάσεως

μετά τήν συμπλήρωσιν του 17ου έτους

1. Έάν ό καταδικασθείς εις περιορισμόν εντός σωφρονιστικού καταστήματος συνεπλήρωσε τό 17ον έτος της ήλικίας του πριν ή άρχίσθ ή έκτέλεσις της απόφάσεως, τό δικαστήριον δύναται, εάν κρίνη ότι ό περιορισμός εντός σωφρονιστικού καταστήματος δέν είναι, ήδη σκόπημος, νά άνακαταστή τούτον διά της κατά τό προηγούμενον άρθρον ποινής.

2. Έάν ό καταδικασθείς συνεπλήρωσε τό 21ον έτος της ήλικίας του, ή κατά τήν παράγραφον 1 άντικατάστασις του περιορισμού είναι ύποχρεωτική.

3. Αί παράγραφοι 2 και 3 του προηγούμενου άρθρου ίσχύουσι και εν ταίς περιπτώσεσι του παρόντος άρθρου.

Άρθρον 132

Συρροή

1. Εάν ο κρατούμενος εν τῷ σωφρονιστικῷ καταστήματι διαπράξη αξιόποινον πρᾶξιν πρό τῆς συμπλήρωσεως τοῦ 17ου ἔτους τῆς ἡλικίας του ἢ συντρέξῃ ἕτερα ἡς περίπτωσις συρροῆς κατ' ἄρθρον 97, τὸ δικαστήριον ἐπαιξάνει τὸν ἐν τῇ προηγηθείσῃ ἀποφάσει αὐτοῦ καθορισθέντα ἐλάχιστον καὶ μέγιστον ὄρον παραμονῆς τοῦ ἀνπλίκου ἐν τῷ καταστήματι.

2. Εάν ὁ κρατούμενος ἐν τῷ σωφρονιστικῷ καταστήματι διαπράξη αξιόποινον πρᾶξιν μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ 17ου ἔτους τῆς ἡλικίας του: α) Εάν μὲν ἡ διὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην προσδιορισθεῖσα ποινή εἶναι πρόσκαιρος καθείρξις το δικαστήριον καταγνώσκει συνολικὴν ποινὴν καθείρξεως ἐπιυξημένην. Ἡ ἐπαύξις τῆς καθείρξεως δὲν δύναται νὰ εἶναι κατωτέρα τοῦ ἡμίσεως τοῦ ἐν τῇ ἀποφάσει τοῦ δικαστηρίου καθωρισμένου κατωτάτου ὄρου τοῦ περιορισμοῦ ἐν σωφρονιστικῷ καταστήματι, ἐφαρμοζομένων κατὰ τὰ λοιπὰ τῶν διατάξεων τοῦ ἀρθρ. 94 & 1. β) Εάν ἡ διὰ τὴν νέαν πρᾶξιν καταγνώσθεῖσα ποινή εἶναι ἡπιωτέρα τῆς πρόσκαιρου καθείρξεως, τὸ δικαστήριον ἐπαιξάνει τὸν ἐν τῇ προηγηθείσῃ ἀποφάσει καθορισθέντα ἐλάχιστον καὶ μέγιστον ὄρον τοῦ περιορισμοῦ ἐν σωφρονιστικῷ καταστήματι, οὐκ ὅμως πέρα τοῦ ἐν ἀρθρῷ 54 ἰριζομένου ἀνωτάτου ὄρου περιορισμοῦ.

Άρθρον 133

Ἐγκληματῖαι μετεφηβικῆς ἡλικίας

Εάν πρ ἔχη κατὰ τὸν χρόνον τελέσεως τῆς πράξεως συμπληρωμένον τὸ 17ον ἀλλ' οὐκ καὶ τὸ 21ον ἔτος τῆς ἡλικίας του, τὸ δικαστήριον δύναται νὰ καταγνώσῃ ποινὴν ἡλιτωμένην (ἄρθρον 83). Ἐν τιαύτῃ περιπτώσει ἔχουσιν ἐφαρμογὴν καὶ ἐν προκειμένῳ αἱ διατάξεις τῶν παραγράφων 2 καὶ 3 τοῦ ἀρθρου 130.

**ΑΤΟΜΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ
ΤΟΥ ΑΝΗΛΙΚΟΥ
(ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ)**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΗΛΙΚΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ

Αριθμ.

Δικάσιμη

ΑΤΟΜΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΑΝΗΛΙΚΟΥ

I. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΟΣ

Όνοματεπώνυμο Όνομα πατέρα

Ψευδώνυμο ή παρωνύμιο

Ημερομηνία γεννήσεως Τόπος γεννήσεως

Θρησκεία Εθνικότητα Επάγγελμα (ιδιότητα)

Διεύθυνση: Πόλη οδός αριθμ.

Αστυν. Τμήμα Στοιχεία

II. ΑΝΤΙΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

Πράξη για την οποία κατηγορείται (χαρακτηρισμός)

Χρόνος και τόπος τέλεσης της πράξης

Ύπαρξη συνενόχων

Δέχεται ότι τέλεσε την πράξη

Περιγραφή της πράξης από τον ίδιο

II. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Στοιχεία για τα μέλη της οικογένειας του ανήλικου

Όνομα Ηλικία Μόρφωση Επάγγελμα Αποδοχές Διεύθυνση

Πατέρας
Πατριός
Μητέρα
Μητριά
Κηδεμόνας
Αδελφοί

Γάμος γονέων: από συνοικέσιο - από αίσθημα - με εξαναγκασμό

Συμβίωση γονέων: νόμιμη - αρμονική - όχι αρμονική - διάσταση-διάζευξη

Μέλη που συμβιών με τον ανήλικο

ΘΗΚΟ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ:

ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ - ΠΩΣ ΑΝΑΤΡΑΦΗΚΕ Ο ΑΝΗΛΙΚΟΣ:

ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ:

Σωματική υγεία:

Ψυχοδιανοητική υγεία:

Χαρακτήρας:

ΕΚΤΑΚΤΑ ΣΟΒΑΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Θάνατοι, διάσταση γονέων, πτώχευση, καταστροφές, ανεργία κ.λπ.

IV. ΚΑΤΟΙΚΙΑ

Είδος κατοικίας (περιγραφή της, αριθμός δωματίων κ.λπ.):

Ιδιόκτητη - με ενοίκιο (ποσό ενοικίου) - κατά παράκληση:

Ατομα κατά δωμάτιο:

Ατομα κατά κλίνη (ιδιαίτερα για τον ανήλικο):

Κατάσταση του εσωτερικού της κατοικίας (τάξη, καθαριότητα, επίπλωση):

Υγιεινή κατάσταση της κατοικίας:

V. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΝΗΛΙΚΟΥ

ΑΤΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΑΝΗΛΙΚΟΥ:

Νόμιμο; εξώγαμο, υιοθετημένο κ.λπ.:

Περίοδος κυοφορίας, γέννηση και ούαση των γονιών απέναντι στα νήπια:

Εμφάνιση ήβης και επίδρασή της στον ανήλικο. Σχέση με το άλλο φύλο κ.λπ.

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ

Σώμα: ύψος....., βάρος.....

Κορμός (ασυμμετρίες, τριχωτός):

Άνω και κάτω άκρα (ολικό, μήκος, ασυμμετρία):

Οργανικές μειονετικότητες (μυωπία, βλαρηκία, ραχίτιδα, ατροφία, αριστεροχευρία, στραβισμός, τραυλισμός κ.λπ.):

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, στίγματα εκφυλιστικά, διαστίξεις:

Μορφολογικός τύπος (αθλητικός ή λεπτόσωμος ή πυκνικός ή δυσπλαστικός):

ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ

Νοσήματα (λοιμώδη και μη, σπασμοί, γαγγλιακές διηθήσεις, επιληψία, μηνιγγίτιδα, τύφος):

Πλευρίτιδα, φυματίωση, αφροδίσια νοσήματα, τραυματισμοί, άλλα σοβαρά νοσήματα:

Όραση:

Αλκοολισμός, χρήση νικοτίνης ή άλλων τοξικών ουσιών:

Γενετήσια ένστικτο (συνανισμός, γενετήσιες σχέσεις, διαστροφές):

(Ειδικά για κορίτσια) Παρθενικός υμένος, μηνιαία ρύση, τοκετός, αποβολές, εκτρώσεις:

Πόρισμα ιατρικής εξέτασης:

ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ:

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΑΝΗΛΙΚΟΥ

Εξέλιξη ανηλικού κατά τη νηπιακή ηλικία (φυσιολογική ή μη ανάπτυξη κ.λπ.):

Συμπεριφορά προς την οικογένεια:

Συμπεριφορά έξω από την οικογένεια (σχολείο, εργασία, συνοικία):
Κακές εξεις (χρήση σιγοπνευματιδών, καπνού κ.λπ.):
Συναναστροφές (σχέσεις με συμμαθητές κ.α. φίλους γενικά):
Ιδιαίτερες κλίσεις ή ασχολίες κατά τις ελεύθερες ώρες:
Ενδιαφέροντα του ανηλίκου (είδος ψυχαγωγίας, αναγνώσματα, αθλητισμός, κινηματογράφος):
Θρησκευτικό συναίσθημα:
Χαρακτήρας (κοινωνικός, εργατικός, φιλότιμος, ευέξαπτος, εγωιστής, φιλόδοξος, επιπόλαιος, ευφάνταστος κ.λπ.):

VI. ΒΑΘΜΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ

Τάξη και σχολείο (ημερήσιο ή νυχτερινό, δημόσιο ή ιδιωτικό):
Φοίτηση στο σχολείο (τακτική ή όχι, επιτυχής ή όχι και γιατί):
Σε ποια ηλικία άρχισε η στοιχειώδης εκπαίδευση και σε ποια τελείωσε:
Επίδοση κατά τη σχολική περίοδο:

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΜΟΡΦΩΣΗ

Φοίτηση σε τεχνική σχολή:
Πρακτικές τεχνικές γνώσεις:
Επαγγελματική επίδοση:
Αλλαγή θέσεων ή επαγγελμάτων (σημειώστε και το χρόνο κατά τον οποίο εργάστηκε για πρώτη φορά ο ανήλικος):

ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΝΗΛΙΚΟΥ

Απολαβές από εργασία (πώς τις διαθέτει):
Άλλα περιουσιακά στοιχεία (ιδιοκτησία, κληρονομικά δικαιώματα, εισοδήματα, σύνταξη, οφειλές κ.λπ.):

VII. ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΑΝΤΙΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΕ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

Ημερομηνία εισαγωγής και αιτία:
Ποιος ζήτησε την εισαγωγή του:
Ημερομηνία εξόδου του ανηλίκου και αποκατάστασής του (να σημειωθεί

αν αποδόθηκε στους γονείς του και αν αποκαταστάθηκε επαγγελματικά με δοκιμαστική άδεια ή οριστική απόλυση):

Συμπεριφορά ανηλίκου μετά την έξοδο του από το αναμορφωτικό κατάστημα:

ΑΛΛΟ ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ ΠΟΥ ΙΣΩΣ ΛΗΦΘΗΚΕ:

ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ Ή ΑΛΛΗ ΚΑΤΑΔΙΚΗ

Ποίος ο χρόνος παραμονής του ανηλίκου σε σωφρονιστικό κατάστημα και ποια η μετασωφρονιστική του συμπεριφορά:

VIII. ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ:

IX. ΝΕΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΠΡΟΕΚΥΨΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ:

X. ΑΠΟΦΑΣΗ

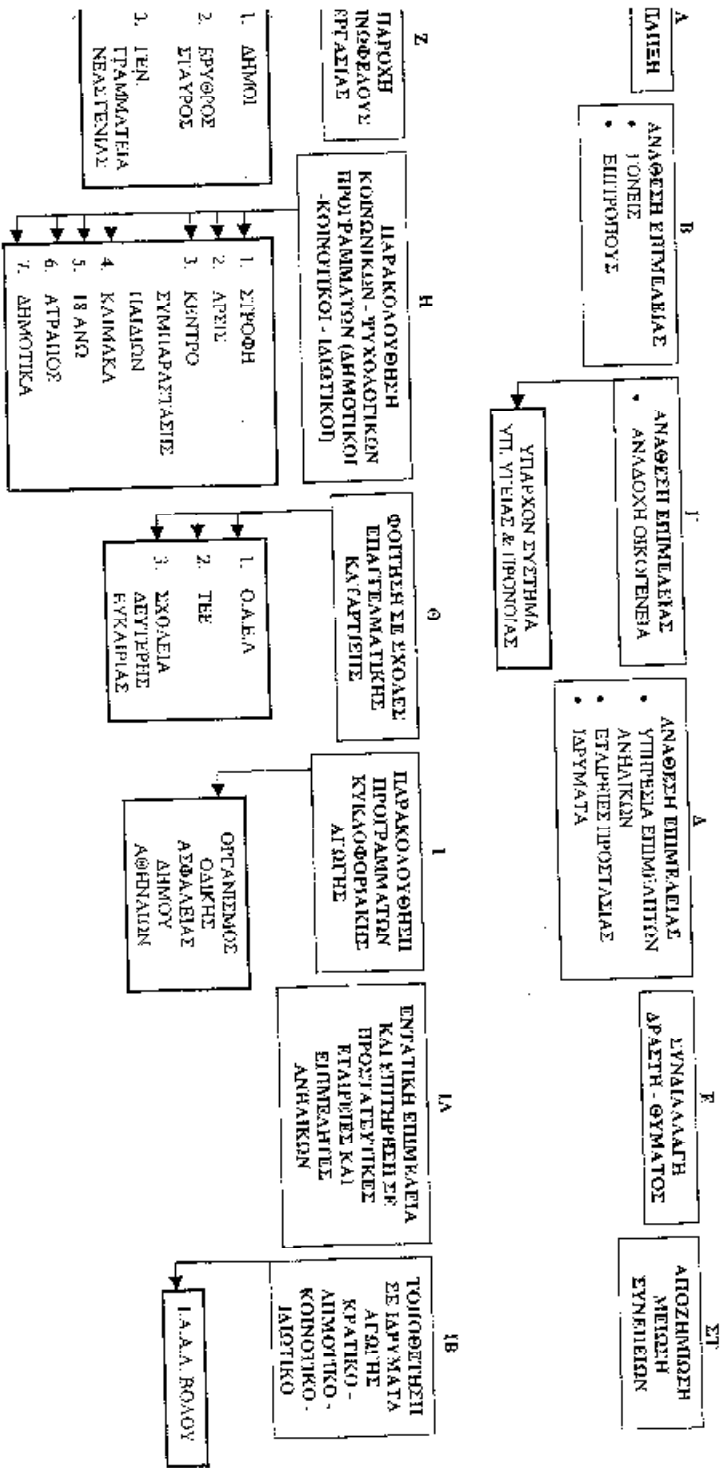
Ποιο μέτρο επιβλήθηκε:

Μεταβολή ή άρση του μέτρου:

XI. ΕΞΕΛΙΞΗ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

ΑΝΑΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΑΙΟ ΕΞΑΙΚΕΚΥΜΕΝΗ
ΜΟΝΑΔΑ ΤΟΥ ΥΠ. ΑΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΥΠ. ΙΑΤΡΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΥΠΕΙΑΣ
ΥΠ. ΚΡΑΤΙΚΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΑ ΙΑΡΥΜΑΤΑ

Α
ΑΝΘΡΩΠΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ
• ΙΟΝΗΣ
• ΕΠΙΤΡΟΧΟΥΣ
• ΑΝΑΔΟΧΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Β
ΑΝΘΡΩΠΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ
• ΕΤΑΠΡΕΣ ΟΡΘΕΤΑΣΙΑΣ
• ΥΠΕΡΕΠΙ ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ
ΑΝΙΛΙΚΩΝ

Γ
ΙΑΡΑΚΟΛΟΓΩΣΗΣ
ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ
ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Α
ΠΑΡΑΤΟΜΗ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΣΕ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ
Η ΑΛΛΟ ΚΑΤΑΛΤΗΜΑ

ΕΚΘΕΣΗ

ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΑΘΗΝΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ
ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Αθήνα

18/11/96 Προς

Τον κ. Υπουργό Δικαιοσύνης

Θέμα: Άμεση ενίσχυση προσωπικού.

Εξακολουθεί να είναι άμεση και επιτακτική ανάγκη να καλυφθούν οι κενές οργανικές θέσεις της υπηρεσίας μας, δεδομένου ότι ο αριθμός των επιμελητών ανηλικών έχει μειωθεί τα τελευταία χρόνια σε επικίνδυνο σημείο, λόγω συνταξιοδότησης πολλών από αυτούς. Θα πρέπει εδώ να αναφέρουμε ότι σε σύνολο 45 οργανικών θέσεων αυτή την στιγμή υπηρετούν μόνο 16, ενώ τον επόμενο χρόνο θα συνταξιοδοτηθούν 4 ακόμη. Επίσης ο φόρτος εργασίας των επιμελητών ανηλικών παρουσιάζει σημαντική αύξηση. Καθημερινά έρχονται στην υπηρεσία μας ανήλικοι -κυρίως μαθητές γυμνασίων και λυκείων- χρήστες χασίς και άλλων ναρκωτικών ουσιών, οι οποίοι χρειάζονται άμεση βοήθεια και υποστήριξη, όπως και οι γονείς τους. Ακόμα έχουν αυξηθεί και τα άλλα αδικήματα (ληστείες, κλοπές, σωματικές βλάβες κ.ά.).

Σας παραθέτουμε εν συνεχεία πίνακες του δικαστικού έτους 1994-95 σε σύγκριση με το δικαστικό έτος 1995-96 και του δικαστικού έτους 1990-

91 σε σύγκριση με το δικαστικό έτος 1995-96 και παρατηρούμε τα κατωτέρω:

Δικαστικό έτος 1994-95 σε σύγκριση με το 1995-96:

		Μονομελές	Τριμελές
1 Δημοσιευθείσες αποφάσεις	Αύξηση	17%	Αύξηση 39%
2 Καταδικαστικές	»	52%)> 52%
3 Αξιόποινες πράξεις			
α. Κλοπές	»	227%	600%
β. Φθορά ξένης ιδιοκτησίας	»	164%	0%
γ. Σωματικές βλάβες	Μ	550%	100%
δ. Ναρκωτικά	>»	633%	0%
ε. Αηστίες	Μείωση	700%	0,2%
στ. Παρ. Ν. 1646/86	»	200%	0%

Γενικές Παρατηρήσεις

Στις αξιόποινες πράξεις που εκφράζουν βία (γενικά) παρατηρούμε αύξηση κατά 154%.

Στον εμπρησμό από αμέλεια επίσης παρατηρούμε αύξηση κατά 1450%. Ως προς τα επιβληθέντα αναμορφωτικά μέτρα, και ιδιαίτερα τον ποινικό σωφρονισμό και την εισαγωγή στα Ιδρύματα Αγωγής Ανηλίκων, παρατηρούμε τα εξής:

α) Από τους καταδικασθέντες ανηλίκους σε ποινικό σωφρονισμό ποσοστό 65% είναι αλλοδαποί υπήκοοι, και κυρίως Αλβανοί.

β) Από τους καταδικασθέντες ανηλίκους σε εισαγωγή στα Ιδρύματα Αγωγής Ανηλίκων ποσοστό 90% είναι αλλοδαποί υπήκοοι, και κυρίως Αλβανοί.

Δικαστικό έτος 1990-91 σε σύγκριση με το 1995-96:

Παρατηρούμε αύξηση στις δημοσιευθείσες αποφάσεις κατά 25% στο

Μονομελές και κατά 362,5% στο Τριμελές.

Παρατηρούμε μείωση στις καταδικαστικές αποφάσεις κατά 3% στο Μονομελές και αύξηση κατά 169% στο Τριμελές.

Παρατηρούμε τα κατωτέρω ως προς τις αξιόποινες πράξεις:

	Μοναμελές		Τριμελές
	Αύξηση	63%	Αύξηση
α. Κλοπές 600%			
β. Ναρκωτικά	2200%		
γ. Παρ. Ν. 1646/86	Μείωση 25%		10 }
δ. Φθορά ξένης ιδιοκτησίας	Αύξηση 311%		%
ε. Σωματικές βλάβες	160%		
σ. Δηστείες	300%		

Στο σημείο αυτό και μετά από τα παρατεθέντα στοιχεία, πρέπει να επισημάνουμε ακόμη τα εξής:

Το 1960 που η Αθήνα είχε 1.500.000 κατοίκους, υπηρετούσαν στην υπηρεσία μας 45 επιμελητές ανηλίκων, οι οποίοι χειριζόντο 1.500 περιπτώσεις ανηλίκων ετησίως (δηλαδή αναλογούσαν 40 περιπτώσεις σε κάθε επιμελητή ανηλίκων ολόκληρο το χρόνο). Τώρα που η Αθήνα έχει 4.500.000 κατοίκους, η Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων έχει 4.507 προ-τοισαχθείσες περιπτώσεις ανηλίκων, που χειρίζονται 16 επιμελητές ανηλίκων, ισοδυναμούν δε στον καθένα 281 πρώτο εισαχθείσες περιπτώσεις συν 150 (υπότροποι, αναβλητές και τρέχουσες περιπτώσεις) ήτοι σε σύνολο 450 περίπου ετησίως.

Εδώ θα πρέπει να αναφερθεί ότι ο ελάχιστος αριθμός των 16 ατόμων χειρίζεται με επιτυχία το μεγαλύτερο αριθμό υποθέσεων και συμβάλλει τοιούτοτρόπως στον περιορισμό του αριθμού της εισαγωγής των ανηλίκων σε Ιδρύματα Αγωγής, αφού το 1995-96, επί 120 απαφάσεων εισαγωγών σε Ιδρύματα Αγωγής, μόνο σε 11 Έλληνες επεβλήθη το αναμορφωτικό μέτρο της εισαγωγής, ενώ οι υπόλοιποι ήταν Άλβανοί αγνώστου διεύθυνσεως ή απελαθέντες στην πατρίδα τους. Αυτό οφείλεται στις υπεράνθρωπες προσπάθειες των 16 ατόμων, που σε βάρος της προσωπικής τους ζωής εργάζονται πολλές φορές και πέραν του ωραρίου τους.

Η αντιμετώπιση όμως αυτού του είδους εργασίας από τους επιμελητές ανηλίκων και η μείωση του αριθμού λόγω συνταξιοδότησης τους, όπως προαναφέραμε, αποβαίνει δυστυχώς σε βάρος του ουσιαστικού τους έργου και της ομαλής λειτουργίας της υπηρεσίας μας.

Κατόπιν των ανωτέρω, κ. Υπουργέ και κ. Γενικό Γραμματέα, εσείς που έχετε δείξει τόση ευαισθησία στα θέματα της νοσούσας νεότητας,

θα πρέπει το ταχύτερο δυνατόν και κατ' εξαίρεση να προκηρύξετε πανελλήνιο διαγωνισμό για την πρόληψη 100 τουλάχιστον επιμελητών ανηλίκων, προκειμένου να καλύψουν τα ήδη υπάρχοντα κενά σε όλη την Ελλάδα, αφού προηγουμένως εκπαιδευτούν από τα λίγα εναπομείναντα παλαιά στελέχη, γιατί σε λίγα χρόνια η υπηρεσία αυτή, που τόσα έχει προσφέρει στους παραβατικούς ανηλίκους, θα παύσει να υπάρχει.

Η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης
Ιωάννα Ακριβού

Γεωργιάδης Σ., 2000, σελ. 361-
364

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ
ΝΟΜΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΓΙΑ ΤΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΑΓΩΓΗΣ**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΕΙΔΙΚΗ
ΝΟΜΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ
ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Αθήνα, 17 Ιανουρίου

1997 Προς

- 1) Τον κ. Υπουργό Δικαιοσύνης
- 2) Τον κ. Γενικό Γραμματέα του υπουργείου Δικαιοσύνης

Θέμα: Η σημερινή κατάσταση των Ιδρυμάτων Αγωγής και ο σύγχρονος ρόλος τους.

Συμφωνά με το ισχύον δίκαιο, η πολιτεία αντιμετωπίζει τη νεανική παραβατικότητα με μέτρα παιδαγωγικής πρόνοιας.

Έτσι, δίνει τη δυνατότητα στο νεαρό παραβάτη ή σε αυτόν που βρίσκεται σε κίνδυνο να επωφεληθεί από ορισμένα μέτρα που συμβάλλουν στη διαπαιδαγώγηση του.

Ένα από αυτά τα μέτρα είναι η εισαγωγή σε Ίδρυμα Αγωγής. Είναι μέτρο-ορόσημο για τον ανήλικο παραβάτη, αφού περιορίζει το ύψιστο αγαθό της ελευθερίας του και αφού, δυστυχώς συχνά, το επόμενο στάδιο, σε περίπτωση νέας παράβασης, είναι πλέον ο εγκλεισμός του στο σωφρονιστικό κατάστημα, δηλαδή η ποινική του μεταχείριση.

Επομένως, το Ίδρυμα Ανηλίκων διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο στην εξέλιξη ή μη της παραβατικής συμπεριφοράς του ανηλίκου. Γι' αυτό το

Ίδρυμα Αγωγής πρέπει να έχει ως σκοπό τόσο την ορθή διαπαιδαγώγηση του ανηλίκου στο ηθικό και ψυχολογικό πεδίο όσο και την επαγγελματική του κατάρτιση.

Στη χώρα μας λειτουργούν σήμερα τρία Ίδρύματα Αγωγής: ένα θηλέων στο Παπάγου, ένα αρρένων στον Κορυδαλλό και ένα αρρένων στο Βόλο. Σε κάθε ίδρυμα φιλοξενούνται περίπου δέκα παιδιά. Η ιδιότητα μας μάς έδωσε τη δυνατότητα να έχουμε άμεση γνώση της λειτουργίας των δυο πρώτων ιδρυμάτων (Παπάγου-Κορυδαλλού), έτσι ώστε να είμαστε σε θέση να διαπιστώσουμε με λύπη μας ότι δεν προσφέρουν έργο αποτελεσματικό (εκτιμώντας τους στόχους μας και το βαθμό προσέγγισης τους) και αποδοτικό (εκτιμώντας το κόστος λειτουργίας τους σε σχέση προς τα οφέλη που προσφέρουν).

Συγκεκριμένα επισημαίνουμε:

α) Τον ελάχιστο αριθμό παιδιών που φιλοξενείται στα ιδρύματα, σε σχέση με την κτιριολογική υποδομή και τον αριθμό του προσωπικού.

β) Την υπολειτουργία των υπηρεσιών τους, λόγω έλλειψης κατάλληλου επιστημονικού προσωπικού.

γ) Τον τρόπο λειτουργίας και γενικά το περιβάλλον των ιδρυμάτων, που σε καμιά περίπτωση δεν αναπληρώνει το ανύπαρκτο οικογενειακό περιβάλλον των παιδιών αυτών, καθώς και την έλλειψη εποπτείας και επαρκούς ψυχοκοινωνικής στήριξης.

Επειδή οι σημερινές ανάγκες της κοινωνίας απαιτούν τα ιδρύματα για ανηλίκους να λειτουργούν ως κέντρα πρόληψης της παραβατικότητας, διαπαιδαγώγησης και αντιμετώπισης ανηλίκων σε κίνδυνο και ουδόλως αυτές οι ανάγκες καλύπτονται από τις υπάρχουσες δομές των Ίδρυμάτων Αγωγής.

Επειδή κρίνεται αναγκαία η λειτουργία διαγνωστικών και θεραπευτικών μονάδων για την πρόληψη ψυχολογικών δυσλειτουργιών, εθισμού και για την έγκαιρη αποκατάσταση της ψυχικής υγείας των ανηλίκων.

Επειδή οι ραγδαίες κοινωνικές μεταβολές οδηγούν στην αποδυνάμωση ιδίως των κοινωνικοποιητικών θεσμών (οικογένεια, γειτονιά, σχολείο, εκκλησία) και, κατά συνέπεια, στην αύξηση της παραβατικής συμπεριφοράς των ανηλίκων.

Επειδή απαιτείται η λειτουργία διαφοροποιημένων Μονάδων Μέριμνας για τους ανηλίκους (Κέντρα παρατήρησης και θεραπείας, Στέγες φιλοξενίας, Μονάδες κοινωνικής αποκατάστασης).

Επειδή πρέπει να δοθεί έμφαση στην πρόληψη της παραβατικής συμπεριφοράς και της θυματοποίησης των ανηλίκων, στην αντιμετώπιση των ανηλίκων σε κίνδυνο, στη διαπαιδαγώγηση τους γενικά, καθώς και στην προστασία των δικαιωμάτων τους.

Επειδή κρίνεται αναγκαία η εκπαίδευση, η επαγγελματική κατάρτιση και αποκατάσταση των ανηλίκων.

Επειδή η στέρηση της ελευθερίας των ανηλίκων με οποιοδήποτε δικαιολογητικό πρέπει, συμφωνά με συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης και των Ηνωμένων Εθνών, να αποτελεί το *ultima ratio refugium*.

Για όλους αυτούς τους λόγους, η Επιτροπή ομόφωνα προτείνει να ανασταλεί προσωρινά η λειτουργία των δυο Ιδρυμάτων Αγωγής (Θηλέων Παπάγου και αρρένων Κορυδαλλού), με σκοπό την αναδιοργάνωση τους και τον επαναπροσανατολισμό τους προς τις σύγχρονες επιστημονικές αντιλήψεις και ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας.

Η Πρόεδρος
Καλλιόπη Σπινέλλη
Καθηγήτρια Πανεπιστημίου

Τα Μέλη

Γεωργούλας Σ., 2000, σελ. 357-359

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ
ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ
ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: Ε
ΤΜΗΜΑ: ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Ενημερωτικό Σημείωμα προς
τον κ. Υπουργό Δικαιοσύνης

Θέμα: *Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων.*

Οι Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων λειτουργούν στην έδρα κάθε Πρωτοδικείου ως Ν.Π.Δ.Δ. εποπτευόμενα από τον υπουργό Δικαιοσύνης (63 ΕΠΑ σε όλη τη χώρα), με σκοπό την πρόληψη της εγκληματικότητας των ανηλίκων, οι οποίοι βρίσκονται σε ηθικό κίνδυνο λόγω ακατάλληλου ή ανύπαρκτου οικογενειακού περιβάλλοντος ή άλλων κοινωνικών συνθηκών και αιτιών.

Οι ΕΠΑ διοικούνται από συμβούλιο, τα μέλη του οποίου προσφέρουν τις υπηρεσίες τους χωρίς μισθό. Το διοικητικό συμβούλιο διορίζει ο Υπουργός Δικαιοσύνης.

Έχουν δική τους περιουσία, η οποία προέρχεται από εισφορές μελών, δωρεές, κληροδοτήματα κ.λπ., καθώς και επαχθήρηση του υπουργείου Δικαιοσύνης. Όταν εξασφαλίσουν τους αναγκαίους πόρους, ιδρύουν Στέγες Φιλοξενίας Ανηλίκων, όπου μέσα σε οικογενειακές συνθήκες παρέχουν στέγη και πολύπλευρη υποστήριξη στα παιδιά που προστατεύουν.

Υπάρχουσα κατάσταση

Η εικόνα που εμφανίζεται αυτή τη στιγμή στις Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων πρέπει να ομολογήσουμε ότι είναι αποκαρδιωτική. Τα αίτια είναι πολλά.

Κατ' αρχάς, και παρά την ανησυχητική έξαρση φαινομένων αντικοινωνικής και παραβατικής συμπεριφοράς ανηλίκων παιδιών, δεν έχει δοθεί η δέουσα σημασία στον τομέα «πρόληψη εγκληματικότητας ανηλίκων» τόσο από το υπουργείο Δικαιοσύνης όσο και από τους εμπλεκόμενους με το θέμα συναρμόδιους φορείς, όπως υπουργείο Παιδείας, κοινωνικές υπηρεσίες, συλλόγους γυνάων και κηδεμόνων, τοπική αυτοδιοίκηση, αστυνομία ανηλίκων κ.λπ. (θέμα το οποίο πρέπει ίσως να αποτελέσει αντικείμενο ευρύτερου προβληματισμού και μελέτης).

Οι περισσότερες ΕΠΑ σήμερα υπολειτουργούν, γεγονός που οφείλεται στην έλλειψη σύγχρονης νομοθεσίας (λειτουργούν με νόμο του 1940), στην οξυτάτη έως παντελή έλλειψη προσωπικού, στην ανυπαρξία οργανισμών λειτουργίας τους κ.λπ.

Αυτή τη στιγμή, οργανισμό διαθέτουν οι οκτώ (8) από τις εξήντα τρεις (63) Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων και οι υπηρετούντες υπάλληλοι στο σύνολο των ΕΠΑ ανέρχονται σε δεκαπέντε (15). Έτσι, οι ελάχιστες που λειτουργούν σωστά βασίζονται κυρίως στην ιδιωτική πρωτοβουλία.

Στέγες Φιλοξενίας Ανηλίκων, με επίτονες και φυλόμενες προσπάθειες των διουικητικών τους συμβουλίων και παρά την έλλειψη προσωπικού, λειτουργούν οι Εταιρείες¹ Προστασίας Ανηλίκων της Αθήνας και του Πειραιά. Οικήματα για τη στέγαση ανηλίκων διαθέτουν οι ΕΠΑ Ηρακλείου Κρήτης, Βόλου, Κοζάνης, τα οποία όμως δεν λειτουργούν ως Στέγες λόγω παντελούς ελλείψεως προσωπικού. Αξιοσημείωτο είναι το παρεχόμενο έργο στον τομέα της πρόληψης εγκληματικότητας ανηλίκων από τις ΕΠΑ Θεσσαλονίκης, Αλεξανδρούπολης, Καρδίτσας, Ναυπλίου.

Σκέψεις προς υλοποίηση

Με γνώμονα την αρχή ότι είναι προτιμότερο να προλαμβάνει κανείς το κακό παρά να το θεραπεύει, πρέπει να δώσουμε ιδιαίτερη σημασία στον τομέα «πρόληψη εγκληματικότητας ανηλίκων», έργο το οποίο επιτελούν κυρίως οι Εταιρείες Προστασίας Ανηλίκων. Για το λόγο αυτό πιστεύουμε ότι πρέπει να επιδιώξουμε, όσο το επιτρέπουν οι

δημοσιονομικές συνθήκες, την οργάνωση, τον εκσυγχρονισμό και την αναμόρφωση τους, ώστε να συμβάλουν αποφασιστικά στην καταπολέμηση της παιδικής παραβατικότητας, με τη βεβαιότητα ότι το κέρδος που θα προκύψει θα είναι όχι μόνο κοινωνικό, αλλά και οικονομικό, αφού η μείωση της εγκληματικότητας συνεπάγεται και οικονομικά οφέλη.

Ήδη πρώτα και κυριότερα βήματα προς την κατεύθυνση αυτή έχουν ξεκινήσει.

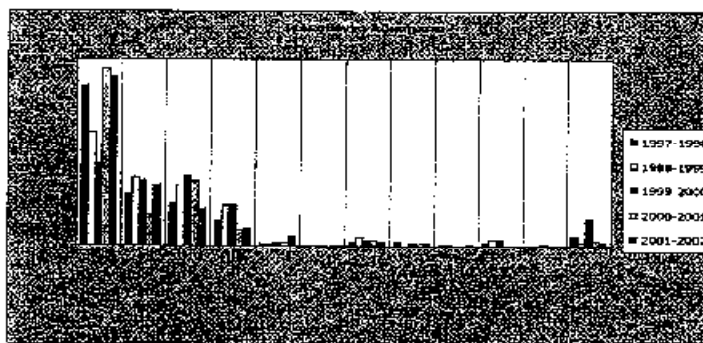
1. Όπως γνωρίζετε, αυτή τη στιγμή λειτουργεί ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή με σκοπό την αναμόρφωση του δικαίου των ανηλίκων, η οποία στηρίζεται σε σύγχρονες αντιλήψεις για τη μεταχείριση και αγωγή των ανηλίκων, καθώς και για τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας διαφόρων μονάδων στις οποίες θα φιλοξενοούνται ανήλικοι.
2. Η υπηρεσία μας κατήρτισε σχέδιο Ενιαίου Οργανισμού για όλες τις ΕΠΑ διςτυχώς όμως το υπουργείο Δικαιοσύνης δεν διαθέτει την απαιτούμενη πίστωση για τη προκαλούμενη δαπάνη, με φόβο να μην προχωρήσει το προεδρικό διάταγμα.
3. Αναφορικά με την έλλειψη προσωπικού, η υπηρεσία μας προέβη κατά το προηγούμενο έτος σε προγραμματισμό προσλήψεων ελαχίστων υπαλλήλων (18 συνολικά) για τις ΕΠΑ, δυστυχώς όμως το υπουργικό συμβούλιο δεν τις ενέκρινε. Θα επιδιωχθεί νέος προγραμματισμός για το έτος 1997, ο οποίος βέβαια σε καμιά περίπτωση δεν θα λύσει το πρόβλημα.

Αθήνα, 14 Ιανουαρίου 1997
Η Πρώσταμένη του Τμήματος
Μ. Λόγιου

Γεωργούλας Σ., 2000, σελ. 365-366

ΤΕΛΕΣΘΕΝΤΑ ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ

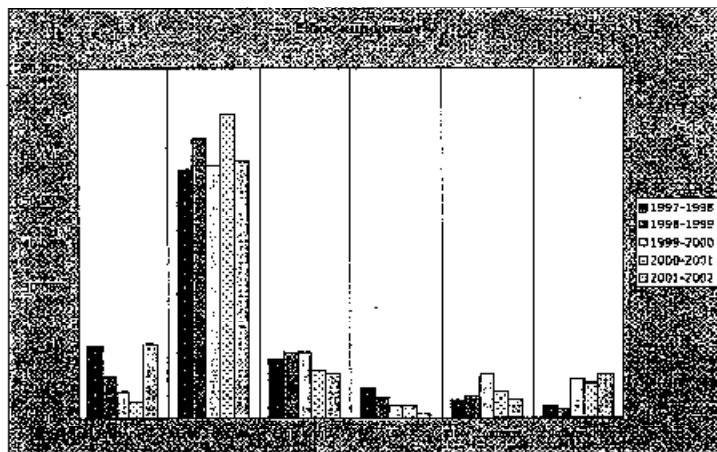
Είδος αδικήματος	1997- 1998	1998- 1999	1999- 2000	2000- 2001	2001- 2002
ΚΟΚ	1207	645	415	1071	925
%	51,5	36,5	25,4	56,9	54,3
Κλοπές	401	387	329	186	335
%	17,1	22	21	10	19,6
Ν.Αλλοδαπών & Επατεία	320	348	350	390	205
%	13,7	19,7	22,3	20,7	12,1
Ναρκοτικά	191	233	208	99	94
%	8,2	13,2	13,2	5,3	5,5
Ληστείες	22	16	23	30	60
%	0,9	0,2	0	0,1	0,2
Εύσωση & Συμφορία	1	3	0	2	3
%	0,04	0,2	0	0,1	0,2
Σωματικές Βλάβες	33	50	32	37	24
%	1,4	2,8	2	2	1,4
Φθονία Εένης ιδιοκτησίας	32	2	17	15	21
%	1,4	0,1	1,1	0,8	1,2
Οπλοφορία	19	11	6	3	8
%	0,8	0,6	0,4	0,1	0,5
Βία στα γηπεδα	32	40	38	9	4
%	1,4	2,3	2,4	0,4	0,2
Ανθρωποκτονία	6	4	10	1	5
%	0,3	0,2	0,6	0,1	0,3
Άλλα	78	27	144	38	21
%	3,3	1,5	9,1	2	1,2
Σύνολο	2342	1766	1572	1881	1705

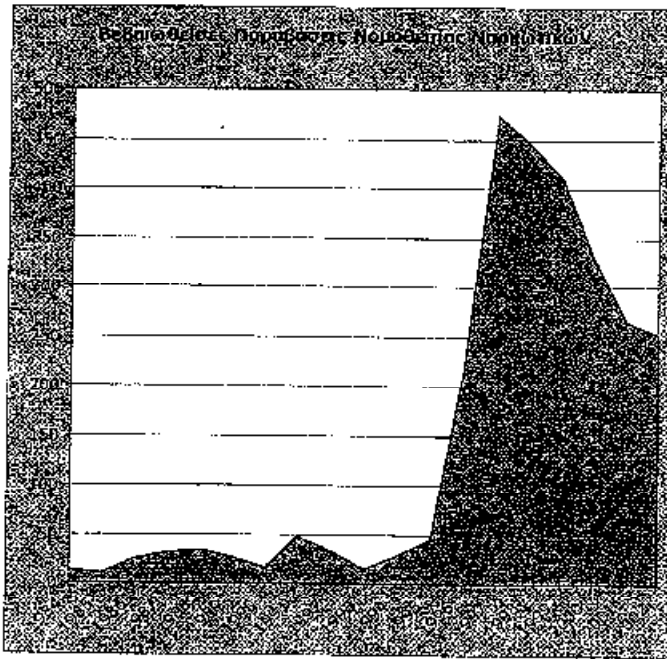

ΕΙΔΟΣ ΚΥΡΩΣΕΩΝ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

	Επιπλ.		Επιμ. Γον.		Επιμ. Υπ.		ΙΑΑ		Π. Σωφρ.		Φυλ.	
	Αριθ.	%	Αριθ.	%	Αριθ.	%	Αριθ.	%	Αριθ.	%	Αριθ.	%
1997-												
1998	439	16,40%	1516	56,7	399	13	182	6,8	105	4	72	2,7
1998-												
1999	299	9,5	1348	63,8	319	15	97	4,5	109	5,1	41	2
1999-												
2000	110	5,9	1077	57,6	282	15	52	2,8	185	9,9	163	8,7
2000-												
2001	76	3,4	1553	69,1	246	11	62	2,8	138	6,1	173	7,7
2001-												
2002	329	16,8	1142	58,5	197	10	16	0,8	79	4	189	9,7

Σημ.: Επίπλ.= Επίπληξη, Επιμ.Γον.= Επιμέλεια Γονέων, Επιμ. Υπ.= Επιμέλεια Υπηρεσίας Επιμελητών Ανηλίκων, ΙΑΑ= Ίδρυμα Αγωγής Ανηλίκων, Π.Σωφρ.= Ποινικός Σωφρονισμός, Φυλ.= Φυλάκιση

Για την ορθή εκτίμηση των ανωτέρω στοιχείων θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και το γεγονός ότι από το 1987, με την ψήφιση της νέας νομοθεσίας περί ναρκωτικών (ν. 1729/1987) και μολονότι το νομοθετικό πλαίσιο κατ' ουσίαν δεν μεταβλήθηκε σημαντικά (με εξαίρεση τα όσα θεσπίσθηκαν για τη λειτουργία του ΚΕ.Θ.Ε.Α.), υπήρξε μια γενικότερη τάση να αποφεύγεται στην πράξη η σύλληψη ή και η ποινική αντιμετώπιση απλών χρηστών. Τούτο προφανώς είχε αντίκτυπο και στην εικόνα των στατιστικών στοιχείων για τους χρήστες που εμπλέκονται με τη Δικαιοσύνη και που, κανονικά, θα έπρεπε να είναι πολύ περισσότεροι.

Αυξητική η τάση

Ακόμη, όμως, και υπό την παρούσα μορφή τους, τα στοιχεία αυτά δείχνουν, νομίζω, μία σαφή αυξητική τάση των εφήβων που υποπίπτουν σε παραβάσεις της νομοθεσίας περί ναρκωτικών.

ΕΙΔΟΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Έτη	Δημοσ. Αποφ.	Αθωωτ. Αποφ.	%	"Καταδ." Απ.	%	Άλλης φύσ. Αποφ.	%
1997-1998	4419	1007	22,80%	2342	53%	1970	34,20%
1998-1999	3518	786	22,30%	1766	50,20%	966	27,50%
1999-2000	3647	587	16%	1572	43,20%	1488	40,80%
2000-2001	4346	870	20%	1881	43,30%	1595	36,70%
2001-2002	3862	940	24,30%	1703	44,10%	1219	31,60%
2002-2003	3473	889	25,50%	2515	56,20%	1069	24%

